

TISZTEK.*

* Az 1876—86. években a csendőrségnél szolgált tisztek életrajzai közöltetnek Mátray Sándor százados, számvivő, Balogh Ferenc, Gruber József, Hatfaludy József, Reviczky Jenő, Szilaveczy Sándor, Wester Vilmos főhadnagyok, Gergely József, Polzovic János hadnagyok, Boér Domokos, Pitrás Miklós és Tamásy Lajos hadapródok kivételével, kiknek személyi adatait beszerezni nem sikerült.

A tisztek életrajzai a testületbe tisztté történt kinevezésük időrendjében következnek.

Murai és Köröstarcsai Török Ferenc

cts. cs. és kir. tábornok, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség első felügyelője.

Született Csikszeredán 1832 január 29-én. Róm. kath. vallású. Édesatyja tanító volt. Szülei katonai pályára szánták s fiatal kora óta katonai nevelőintézetben, az olmützi cs. kir. hadapródiskolában tanult és nevelkedett, honnan mint hadapródörmmester 1851-ben a cs. kir. 41. sorhadgyalozezredbe osztatott. Hadnagygyá 1852 december 23-án lépett elő a cs. kir. 6. sorhadgyalozezredben. 1857-ben helyeztetett át a cs. kir. csendőrséghez. Itt a cs. kir. 7., 6. és 8-ik csendőrezredek állományában — mint hadnagy, majd főhadnagy (1859 május 19) szakasparancsnok — Nagyváradon, Aradon, Butyinban, ismételtén Aradon és Kaposvárt állomásozott. 1866. évben kiútvén a Poroszország elleni hadjárat, mint százados* helyeztetett vissza a cs. kir. 34. gyalozezredhez s ezen ezred kötelékében — mint századparancsnok — harcolta végig a hadjáratot; résztvett a podoli és jicini ütközetekben. Utóbbiban súlyosan meg is sebesült. Ezen évben a hadjárat során tanúsított vitéz magatartásáért legfelsőbb dicséző elismerésben részesült, a Somogy vármegyében fennforgott zavaró közbiztonsági viszonyok helyreállítása körül szerzett érdemeiért pedig a katonai érdemkereszttel tüntettetett ki Ófelsége által.

A m. kir. honvédségnek 1869. évben (XLI. t. c.-el) történt felállításakor a cs. kir. hadsereg kötelékéből átlépett a m. kir. honvédség állományába s kineveztetett a Kézdivásárhelyen állomásozó m. kir. 24. számú háromszéki honvéd gyalozászlóalj parancsnokává. 1872. év november 1-ével őrnaggyá s a Deesen állomásozó m. kir. 32. számú dobóka-szolnoki honvéd gyalozászlóalj parancsnokává neveztetett ki. Ezen minőségében egyszeresmind a tisztiképző iskola vizsgálónöke gyanánt is működött, tehát felette tevékeny részt vett a honvédség első szervezésének nehéz munkájában.

Midőn a magyar kormány 1876 május hó 1-ével átvette a

* »II. rangú százados«-sá 1866 május 15-vel, »I. rangú százados«-sá 1867 február 1-vel lépett elő.

cs. és kir. közös hadügyminisztertől az akkori erdélyrészi csendőrséget — mely az ország területén 1850 óta felállított, de később feloszlott országos csendőrparancsnokságok közül egyedül maradt működésben — 1876 június hó 26-ával ezen testület vezetésével ideiglenesen megbízott, majd 1877 május 6-án Ófelsége által ezen testület parancsnokává véglegesen kinevezetett, egyidejűleg áthelyeztetvén annak állományába.

Az erdélyrészi csendőrparancsnokságoknál akkor nehéz viszonyok uralkodtak, Török őrnagynak azonban sikerült minden rázkódtatás nélkül elérnie, hogy e parancsnokságnál — úgy a vezetésnél, mint személyi és szolgálati viszonyoknál — kitűnő szellem és fegyelem honosított meg, az intézmény teljesen magyarrá alakult át s olyan eredménnyel működött, hogy midőn az anyaországban a közbiztonsági viszonyokban beállott bomlásszerű állapotok folytán az akkori kormány kezdeményezésére a csendőrségi intézménynek Magyarország többi részére való kiterjesztése határozottat el s e célból a közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló 1881: III. t.-c. meghoztatott, az erdélyrészi csendőrségnél 1877 május 1-ével alezredessé, 1880 november 1-ével pedig ezredessé előlépett Török Ferenc ezredes által előkészített megszállás az ő vezénylete alatt 1882 január-1-ével a szegedi, innen folytatólag ugyancsak az ő vezényletével 1883 január 1-ével a budapesti és kassai, 1884 január 1-ével pedig a pozsonyi és székesfehérvári csendőrkerületek területén megtörténhetett. Ezzel lett befejezve a nagy mű: *a m. kir. csendőrség felállítása*. Török ezredes időközben 1882. évben hosszas és jeles szolgálatai elismerésül Ófelsége által a III. oszt. Vaskorona-renddel tüntettetett ki.

»Mindezen megszállások szervezésében az oroszánrész Török Ferenc ezredest illette, kinek általában szerencsés szervezési képességeinek érvényesítésével ezen új intézménynek a magyar közéletbe való bevezetésénél, sikerült azt — minden rázkódtatás nélkül — olyképp megteremteni, hogy az intézmény mihamar otthonossá lőn s áldásos tevékenységével már eleitől fogva közelismerést vivott ki magának.«

Kimagasló érdemei elismerésül 1884-ik évben a legfelsőbb megaláztatás kifejezésével lett a legkegyelmesebben kitüntetve.

A csendőrség felügyelet- és hatásköre az egész ország területére kiterjedvén, szükséges volt arról gondoskodni, hogy a testületnél a szolgálatkezelésnél, a személyi, fegyelmi és a katonai közigazgatási ügyek intézésénél az egységes és egyöntetű vezetés érvényesüljön.

Ismét Török Ferenc ezredesre esett a választás, ki ezokból Ófelsége által 1886. év október hó 13-án kelt legfelsőbb elhatározással Schatz Lajos csendőrezredes utódaiként a honvédelmi minisztérium IV. csendőrségi ügyosztályának vezetőjévé neveztetett ki, egyúttal megbízotván a magyar korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének teendőivel is.

TÖRÖK FERENC

SCHATZ LAJOS

Ezen minőségben lett a katonailag szervezett csendőrség felügyelője a mindenkori honvédelmi miniszternek segédközege.

Török ezredes 1886 november 1-ével vezérőrnaggyá, 1891. évben pedig altábornaggyá neveztetett ki.

Török altábornagy 1897 augusztus hó 24-ig, tehát tizenegy évet meghaladóan volt osztályvezető. Ezen időszak csendőrségünk történetében »örökbecsü marad azért, mert alkotásai, személyes befolyása és bölcs közreműködése eredményezték azt a magas színvonalon álló működést s minden ízében tözszyökeres, magyaros kitünő szellemet, amely jellemzi testületünket«.

Ófelsége 1891 február hó 6-án kelt legfelsőbb elhatározásával Török altábornagyot a Lipótrénd lovagkeresztjével tüntette ki.

A közel ötvenévi fárasztó szolgálat megrendítette Török altábornagy egészségét s saját kérelmére Ófelsége — méltányolva derék katonája kiváló érdemeit — 1897 augusztus 24-én kelt legkegyelmesebb elhatározásával őt a címzetes tábornagyi jelleggel s a Lipótrénd középkeresztjével tüntette ki és elrendelte nyugállományba helyezését.

Török tábornagyi visszavonulásának külsőségei méltóak voltak érdemdús multjához. A m. kir. és a m. kir. horvát-szlavon csendőrség 90 tiszttagja ünnepélyesen vett tőle bucsut a budapesti Aggteleki-utcai volt csendőrségi laktanyában, emlékül rendkívüli értékű szoborművel ajándékozta meg, háláját, őszinte ragaszkodását és nagybecsülését ily módon róva le első, feledhetetlen felügyelője iránt. Mert Török tábornagyi minden ügyre való személyes befolyása eredményezte azt a kitünő szellemet, élénk buzgalmat, munkakedvet és feltétlen megbízhatóságot, mely vezetése alatt eltöltötte a csendőrség minden tagját és amely intézményünket páratlan magas fokra emelte és szülte az országszerte elismert eredményes működést.

Török cts tábornagyi 1873 március hó 22-én vette nőül Weér Rózát, akivel haláláig élt együtt. Házasságukból egy fiú és két leánygyermek származott. Ő cs. és kir. Felsége 1885 március 23-án kelt legfelsőbb elhatározásával neki, valamint törvényes utódainak a magyar nemességet a »murai és köröstarcsai« előnevekkel díjmentesen a legkegyelmesebben adományozta.

Török tábornagyi életrajzi adataiból látható, hogy ő 1857. évben a császári királyi csendőrségnél kezdte meg csendőri szolgálatát, melyet 1866. évtől 1876. évig megszakított. Hogy őt szemelte ki a magyar kormány arra, hogy mint honvédtörzstisztet állítsa a közös hadügyminiszter fennhatósága alól a honvédelmi miniszter katonai fennhatósága alá jutó erdélyi csendőrség élére, ebben az ő egyéni kiválóságain kívül döntő szerepe volt annak, hogy mint fiatal tiszt közel tíz évet

szolgált már a cs. kir. csendőrségnél, tehát a nélkülözhetetlen szaktudással és értelemmel kétségtelenül rendelkezett. Török tábornagy attól kezdve, hogy az erdélyi csendőrség ideiglenes vezetésével megbízott, kizárólag csendőrnek érezte magát s az intézményhez élete utolsó percéig hű maradt. Minden gondolatát, minden idejét az intézmény hivatásszerű továbbfejlesztésének szentelte. Izig-vérig csendőr lett és az is maradt.

A csendőrség sohasem fejlődött volna azzá, amivé fejlődött s sohasem tett volna szert európai nivóra, ha Török tábornagy hivatását gyarló egyéni és nem egyetemes szempontból mérlegelte volna. És ebben domborodik ki Török tábornagy igazi nagysága. És innen van az, hogy a testülettel elválaszthatatlanul van egyéforrva nagy alkotójának neve.

Mindenkor előtűnik az ő jóságos alakja. Elénk tűnik katonai és emberi jelleme, a tetteiben nagyon meggondolt, éles megfigyelő, elhatározásai kivitelében a mindig egyenes uton haladó, éppen ezért magának tiszteletet parancsoló, megalkuvást nem ismerő, acélkemény akaratu vezér, aki hivatása sulyát érezve vállain, céltudatos bölcsességgel alkotta meg az intézményt és mesteri kézzel vezette. Ismerte saját alkotásának egész gépezetét s a legkisebb zökkenést és zavart észrevéve tudta, hol a baj s miként kell azt orvosolni.

Sikereinek még két forrása volt. Az első az ő abszolút értékű lelkiismeretessége és köteleességtudása. Már Budapesten székelt mint felügyelő s Erdélyben volt szemlekoruton. Mindig egyedül járta szemléit, rossz időben, rázós szekereken száz kilométeres kocsiutakat is megtéve. Egyik leánya diphtériában megbetegedett. Aggódó felesége utána sürgönyözött. A válasza az volt, hogy hivassanak orvost. Pár nap múlva küldik utána a táviratot, hogy leánya ő meghalt. És ő távirati válaszában e szavakkal: temessétek el, az apai szívét mélyen megrendítő eseményt elintézte s szolgálatát tovább teljesítette.

Sikereinek másik forrása az volt, hogy a fáradságot nem ismerő, szívig ható, atyai, jóságos és bölcs tanításával úgy tudott hatni alárendeltjeire, hogy azok tiszteletét, szeretetét és ragaszkodását személye iránt állandósította.

Török tábornagy halálával, mely Budapesten 1900 december hó 9-én következett be, egy rendkívüli egyéniség és egy ritka érték tűnt le hazai közéletünk teréről is, egy eszményekért rajongani tudó, nemzeti öntudattal telített, erkölcsre puritán, munkára fáradhatlan, igényekre egyszerű, igaz férfi. Dicső és büszkesége a magyar csendőrségnek.

A kerepesi temetőben, a székesfőváros által a Deák-mauzóleum közelében (28. parc. a/1. 14.) adományozott sírhelyen helyeztetett örök nyugalomra. A csendőrség tisztikara kegyelete jeléül gránitoszlopot emeltetett »első és nagyérdemű felügyelőjének«.

Schatz Lajos

cimzetes tábornok, a honvédelmi minisztérium csendőrségi ügyosztályának első vezetője.

Született 1816. évi május hó 3-án Szurovicban (Gácsország). Róm. kath. vallású. Cs. kir. altiszt fia. Katonai kiképzését a cs. kir. 34. gyalogezred nevelőházában nyerte. 1834 május 5-én lépett be a nevelőházból a cs. kir. 34. számú gyalog seregre, hová mint közkatona osztatott be. 1834 december 27-én őrzetűvé, 1835 április 14-én tizedessé, 1837 augusztus hó 14-én őrmesterré lépett elő. 1845 szeptember 16-án alsóbb illetékű hadnaggyá nevezetett ki az Ernő herceg nevét viselő cs. kir. 48. számú gyalogezredben. 1849 augusztus hó 1-én magasabb illetékű hadnaggyá, 1849 május hó 1-én főhadnaggyá nevezetett ki. Mint főhadnagy 1850 április hó 1-ével áthelyeztetett a cs. kir. 6. számú (győri) csendőrezredhez. 1853 december hó 1-vel a cs. kir. 8. számú (nagyszebeni) csendőrezredben II. osztályú századossá nevezetett ki. Ebben a rendfokozatban osztatott be a cs. kir. csendőrség vezérfelügyelője mellé, mint segédtszt. Itt 1857. évi augusztus hó 21-vel I. oszt. századossá nevezetett ki. Innen 1868 október hó 1-vel a cs. kir. 4. számú (brünni) országos parancsnoksághoz helyeztetett. 1869 január 1-vel a cs. és kir. 10. számú (kolozsvári) országos csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át, mint »működő törzstiszt« Nagyszebenbe. 1870 május hó 1-vel őrnaggyá lépett elő. 1873 január hó 14-én kelt legfelsőbb elhatározással a cs. és kir. 10. számú csendőrparancsnokság parancsnokává nevezetett ki Kolozsvárra. 1876 május 1-vel ugyanezen minőségben a m. kir. erdélyi csendőrség állományába helyeztetett át, de ezt megelőzően már ez év január 26-án kelt legfelsőbb elhatározással a honvédelmi minisztériumban a csendőrség ügyeinek intézésével lett megbízva. Ebben a minőségben lépett elő 1877 május hó 1-vel alezredessé és 1880 október hó 28-án kelt legfelsőbb elhatározással ezredessé. 1876 július hó 1-től 1885 július 18-ig mint ezredes osztályvezető működött a honvédelmi minisztérium XI., majd IV. csendőrségi ügyosztályában. Ezen állásától betegsége miatt mentetett fel. 1886. év október 13-án Ófelsége — saját kérélmé folytán — a jól megérdemelt nyugállományba helye-

zését rendelte el s ez alkalommal neki a tábornoki címet és jelleget a legkegyelmesebben adományozta.

Kitüntetései: Schatz tábornok 1848. évben a Fehér, Veszprém, Zala és Vas vármegyékben lázongó nép elnyomására kiküldött cs. kir. 48. számú gyalog sereged működéseiben és menetein — mint hadnagy, zászlóaljsegédtiszt — tevőlegesen vett részt. Midőn azután a zászlóalj a honvédséghez átlépett, alkalmat talált a Horváth-féle száguldó (repülő) hadhoz csatlakozni. Az udvari haditanácsnak 1851. évi május 17-én kelt intézvényével a magyar forradalom alatt tanusított hűségéért és magatartásáért megdicsértetett.

1853. évben ezredsegédtiszti minőségben tanusított kiváló alkalmaztatásáért az országos csendőrparancsnokság által megdicsértetett s ezután soronkívül lépett elő II. oszt. századossá.

1859. évben, mint a cs. kir. csendőrség vezérfelügyelője mellett segédtiszt, az ezen alkalmazása alatt tanusított eredményteljes működéséért Ófelsege által a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntettetett ki.

1875. évi április hó 25-én kelt legfelsőbb elhatározással sok évi és főleg csendőrségi ügyekben tett szolgálataiért a III. osztályu Vaskorona-renddel lett kitüntetve.

1884. évi március hó 13-án Ófelsege legfelsőbb elhatározásával a m. kir. csendőrség szervezése és felállításá körül szerzett érdemei elismerésül részére a Ferenc József-rend középkeresztje adományoztatott.

1886. évi október hó 13-án Ófelsege legfelsőbb elhatározásával ötven évet túlhaladó és különféle alkalmazásokban tanusított eredménydus szolgálatai elismerésül Schatz tábornoknak a Ferenc József-rend középkeresztjéhez a csillagokat adományozta. Ófelsege 1890 március 12-én kelt parancsiratával 50 évi tényleges szolgálat után a tisztek részére rendszeresített I. osztályu tiszti katonai szolgálati jellel Schatz tábornok már nyugalmomba helyezése után diszített fel.

Schatz tábornok nős ember volt, ki azonban nejétől később elvált. Végzett pedagógus s mint ilyen a cs. kir. 34. számú sorhadgyalogezred nevelőházában tíz éven keresztül tanító volt. A közigazgatásban és a katonai gazdaságkezelésben alapos ismeretekkel bírt. Az 1848—49. években csatában részt nem vett. A magyar nyelvet meglehetősen jól, a német nyelvet tökéletesen, a lengyel és a hazai tót nyelvet megfelelően bírta.

Előljárói által mint köteleességéértől áthatott, buzgó, igen fegyelmezett, ezek iránt meggyőződésből engedelmes, tiszta jellemű, érdemteljes csendőrtiszt — jellemzett. Csendes, nyugodt vérmérsékletű, nyájas természetű, magábavonult életet élő tiszt volt, aki köztiszteletnek örvendett mindenki részéről s aki magas kora dacára, ugyszólván élete alkonyán is állhatatosan és pontosan, áldozatkészséggel teljesítette kötelességét.

A csendőrség intézményének megszervezésénél elvülhetlen érdemeket szerzett s mint a honvédelmi minisztérium csendőrségi ügyosztályának első vezetője, e minőségben hosszú éveken át teljesített szolgálataiért és maradandó alkotásaiért az utókor háláját méltán kiérdemelte. Különösen meg kell emlékeznünk néhai báró Fejérváry Géza volt m. kir. honvédelmi miniszternek Schatz ezredesről 1881. évben irt nyilatkozatáról, melyben — tekintve buzgóságát és eredményteljes működését — elismeri róla, hogy úgy a szegedi II. számú csendőrkerület szervezésében, mint a csendőrség számára készült terjedelmes utasítások összeállításá körül igen sikeresen működött közre.

Schatz tábornok méltán megérdemli, hogy az utókor hálás kegyelettel őrizze meg áldott emlékét. A belügyminisztériumban jekel- és margitfalvi Jekelfalussy Lajos miniszteri tanácsos, a honvédelmiben pedig Schatz alezredes végezték a csendőrség szervezésének kimerítő előmunkálatait és e két férfiú által vezetett hosszabb minisztériumközi tárgyalások után 1880. évi november hó végén került az országgyűlés képviselőháza elé »a közbiztonsági szolgálat szervezéséről« és »a csendőrség legénységi állományának kiegészítéséről« szóló törvényjavaslat, mely törvényjavaslatokkal tulajdonképpen az Erdélyben már életben lévő csendőrségnek az ország többi részeire nézve is törvénybeiktatása javasoltatott (1881. évi II. és III. t.-c. és az 1881:LXXI. t.-c.).

Schatz tábornok neve a jelen nemzedék előtt ugyszólván ismeretlen, pedig Török tábornagy, első csendőrségi felügyelőt megelőzően már igen sokat tevékenykedett a testület érdekében, szolgálati időben is hét évvel előzte meg őt, mint a honvédelmi minisztériumban a csendőrügyek előadására már 1876. évben vezényelt őrnagy, később pedig mint ezen osztály vezetője, tíz évet meghaladó központi alkalmaztatása alatt kétségtelenül és elvitathatatlanul szerzett annyi érdemet, hogy őt Török tábornaggyal együtt tekintsük az intézmény megalkotója gyanánt.

Nem helyes és nem is lenne méltó az utókorhoz, hogy emlékéiről megfeledkezzék.

1891. év augusztus 10-én halt meg. A budapesti hűvösvölgyi régi katonai temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Tisóczky László

alezredes, a kassai csendőrkerület első parancsnoka.

Született Budán 1820 június hó 27-én. Róm. kath. Édesatyja Tisóczky Márton birtokos volt. A gimnázium hat osztályát s a budapesti egyetem bölcsészeti fakultásának első évfolyamát jó sikerrel elvégezvén, 1839. év augusztus hó 1-én a cs. kir. 12. számú huszárezredhez toborzás útján avatott fel, mint közhuszár. Tizedessé 1841 december hó 1-én, őrmesterré 1844 december hó 1-én lépett elő. 1848 június hó 30-án a magyar nemzetőrség kötelékébe helyeztetett. Ezt megelőzően — csapattestéhez, mint őrmester beosztva — vett részt (június 12—15-én) a Prágában lefolyt utcai ütközetekben.

1849 december 18-án neveztetett ki hadnaggyá a cs. kir. 6. számú huszárezredben. Ebben a rendfokozatban közel két éven át — mint ezredsegédtsízt — volt alkalmazva. 1851 május 1-én lépett elő főhadnaggyá s mint főhadnagy helyeztetett át 1852 március 16-án a cs. kir. 6. számú (kassai) csendőrezredhez, átvétetvén a császári királyi csendőrség állományába. Ezen ezrednél több éven át tartalékszárny- (Depot-Flügel) parancsnok volt. II. osztályu századossá 1858 július 1-ével neveztetett ki, de már a cs. kir. 10. számú (kolozsvári) csendőrezredben, hova röviddel azelőtt helyeztetett át. 1863 április 1-ével ismét visszakerült a cs. kir. 6. számú csendőrezredhez, amely 1866 május 1-én a 6. számú országos csendőrparancsnokság nevet vette fel. Ez év május 12-én I. osztályu századossá neveztetett ki. A cs. kir. csendőrezredeknek 1867-ben történt felosztásával — amikor is a közbiztonsági szolgálat teljesítése újból az egyes törvényhatóságok közegeire bízott — Tisóczky százados június hó 1-ével az Erdélyben meghagyott 10. számú csendőrezredhez helyeztetett, amely az »országos csendőrparancsnokság« nevet nyerte. 1876 május 1-ével helyeztetett a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományába. 1858—1880. évig — közel huszonkét éven át — szárnyparancsnokoskodott. Őrnaggyá 1880 november hó 1-én lépett elő. 1881 október hó 30-ig szemléstörzstiszt, november 1-től ideiglenes parancsnoka ezen erdélyrészi csendőrségnek. Alezredessé 1882 november 1-én lépett elő. Ez év november 28-án

kelt legfelsőbb elhatározással a m. kir. IV. számú (kassai) csendőrkerület parancsnokává neveztetett ki. Sajnos, már ezidőben súlyos gégerák kinozta, ugyannyira, hogy oly fontos szolgálatát inkább csak az irodájából láthatta el. Bár a halálát okozó betegség csiráját már magában hordozta és rövidesen bekövetkező haláláról tudomással bírt, mégis a kerületét utolsó leheletéig szívós kitartással, önfeláldozással és szeretettel vezette. Mint ezen kerület parancsnoka halt meg 1884 augusztus hó 14-én Kassán. Ott is temettetett el.

Kitüntetései: hadiéremnek és az I. osztályu tiszti szolgálati jelnek volt a birtokosa. 1878. évi augusztus 26-án Ófelsége a király — hosszas és sikerteljes szolgálatai elismerésül — a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. 1884. év március 21-én kelt legfelsőbb elhatározással részére — kiváló buzgalommal teljesített szolgálataiért — dicsérő elismerés fejeztetett ki.

Tisóczky alezredes Magyarországon kívül ismerte Tirolt, Alsó- és Felső-Ausztriát, Cseh- és Morvaországot. Tökéletesen bírta a magyar és a német nyelvet.

1863. évben vette nőül Doskocil Annát, Doskocil József cs. kir. főhadnagy leányát. Házasságukból egy fiu- és egy leánygyermek származott. Nejét korán elvesztvén, özvegyen maradt. Fia mint csendőrtiszt szolgált néhány éven át. Leányát László Albert — a későbbi — altábornagy vette el.

Tisóczky alezredes hosszas katonai és csendőrségi pályája alatt mindenkor kimagaslott férfiúi erényei által. Mint komoly, határozott életelvek mellett élő, higgadt, becsülésreméltő, tiszta jellemű, kitünő csendőrtiszt volt ismert. Előljárói nagyra értékelték pontosságát, feltétlen lelkiismeretességét, kötelességtudását, buzgóságát, ügyszeretetét és fáradhatatlanságát. Hozzájuk ragaszkodott s irányukban meggyőződésből eredő engedelmességgel viseltetett. Alárendeltjeire a legjobb befolyást gyakorolta, velük szemben méltányos, igazságos és gondoskodó volt. A csendőrségi szolgálat minden ágazatában teljesen otthonos volt s a legteljesebb odaadással igyekezett tudását és bőséges tapasztalatait az intézmény javára értékesíteni. Jeles csendőrparancsnoknak bizonyult, aki különös körülményekkel és tapintattal párosult kötelességérzettel tevékenykedett. Halála előtt pár hónappal sugárzott reá a királyi kegy éppen abból az okból, mert a csendőrség szervezése és felállítása körül szerzett érdemei méltánylást és elismerést igényeltek. Katonai és emberi életét az őszinteség és a nemesség ragyogta be. A hála és a kegyelet legszebb érzéseivel gondolhatunk nevére és emlékére, mert közbecsülésben lefolyt életét majdnem egészen a közbiztonsági szolgálatnak szentelte.

Neugeboren Gusztáv

ezredes, a honvédelmi minisztérium IV. csendőrségi osztályának helyettes vezetője.

Született Brassóban 1830 február 26-án. Evangelikus valása. Hivatalnok fia. A brassói főgimnázium nyolc osztályát végezve, 1848 év november hó 1-én — mint vadász — besoroztatott a cs. kir. 23. számú tábori vadászszázalóhoz. 1849. évben — mint vadász és altiszt — csapattestével résztvett január 29-én az Erzsébetváros, február 2-án a Héjasfalva, február 27-én a Medgyes, március 3-án a Segesvár, március 19-én a Feketehalom, július 23-án a Szemeria és Sepsiszentgyörgy, július 31-én pedig a Kászonyfalunál lefolyt ütközetekben. Mint vadász és alvadász rövid egy évi szolgálat után 1849 november 3-án őrmesterré, 1850 december hó 1-én a cs. kir. 51. számú gyalogezred kötelékében — hova időközben helyeztetett — II. osztályu hadnaggyá neveztetett ki. Mint I. osztályu hadnagy áthelyeztetett és kineveztetett 1852 szeptember 1-ével a cs. kir. 8. számú (nagyszebeni) csendőrezredhez. Főhadnaggyá 1856 július 16-án lépett elő, 1866 május 1-ével pedig a cs. kir. 10. számú (kolozsvári) csendőrezredhez nyerte beosztását. Mint főhadnagy négy évig állott pótszárnyparancsnokság élén, majd ugyanezen ezredben másfél éven át az ezredsegédtisztséget töltötte be. II. osztályu százados 1870 november 1-ével lépett elő, ugyanezen nappal neveztetvén ki szárnyparancsnokká a 10. számú csendőrezredből alakult 10. számú országos csendőrpáncsnokság állományában. 1873 november 1-én I. osztályu százados 1. neveztetett ki. 1876 május 1-ével a m. kir. erdélyi csendőrpáncsnoksághoz került. 1871—1881. évig szárnyparancsnok. 1875 június 2-től július 16-ig az erdélyi rész északkeleti határrészén garázdálkodott rablók elleni közbiztonsági óvintézkedések vezetésével bizatott meg. Feladatát sikerrel oldotta meg. Őrnaggyá 1881 november 1-ével lépett elő és ez év december 1-ével a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett. Itt előbb a szemléstörzstiszti teendőket látta el Török ezredes parancsnoksága alatt és segédkezett a szegedi csendőrpáncsnokság felállításában. 1882 november hó 28-án ezen parancsnokság parancsnokává neveztetett ki és így ő lett — Török

ezredes Budapestre történt áthelyezésével — annak második parancsnoka. Alezredessé 1884 május 1-én lépett elő, 1886 július 18-án pedig — mint helyettes osztályvezető — a m. kir. honvédelmi minisztérium csendőrségi IV. ügyosztályába osztattott be. Ezredessé 1887 november 1-én neveztetett ki. 1890 január 20-án kelt legfelsőbb elhatározásával Ófelsége — saját kérelme folytán — helyettes osztályvezetői állásától való felmentését és nyugállományba helyezését rendelte el 43 évi, e között 37 éven felüli csendőrségi, tényleges szolgálata után.

Kitüntetései: hadiérem; I. osztályu tiszti szolgálati jel; 1880 november 20-án kelt legfelsőbb elhatározással, a közbiztonsági szolgálat terén teljesített kitünő szolgálatai elismerésül a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntettetett ki; 1884 március hó 13-án kelt legfelsőbb elhatározással dicsőre elismerésben részesült; 1890. évben történt nyugállományba-helyezésekor Ófelsége által — sok évi békében és háboruban tanusított kötelesség-hü szolgálatai elismerésül — a III. osztályu Vaskorona-renddel tüntettetett ki.

Neugeboren ezredes családos ember volt. Külföldön nem járt, ellenben Erdélyt — hosszas huszonöt évi szolgálata folyamán — módjában állott tökéletesen megismerni. Magyarul, németül és románul tökéletesen beszélt. Kora ifjuságától a katonai pályán szolgálván, magát úgy a csapat-, mint a közbiztonsági szolgálatban kiváló tisztté képezte. Igen jó szellemi képességgel, gyors és helyes felfogással birt. Kötelmeit minden irányban teljes mérvben ismerte s azokat pontosan és mindenkor lelkes örömmel teljesítette.

Ami egyéniségében a legmegkapóbb vonás, zordsága mellett arany szívü volt és igaz, jó ember, szives és szeretetre méltó; lebilincselően kedves a barátaihoz, gyöngéd és lovasias a nőkhöz. Most, amikor őt méltatjuk, nem lehet erről meg nem emlékeznünk.

A csendőrség felállításánál határozott és komoly értéknek bizonyult, hiszen a csendőrség megszervezőjével, Török tábor-szernaggal együtt jött ki — mint helyettese — Erdélyből, s szállotta meg a szegedi 2. számú csendőrpáncsnokság területét. Széles látkörü, tanult ember volt, sokat dolgozott, fáradt, lelkesedett és lelkesített. Igazi, vérbeli csendőr, aki semmiféle nehézségtől nem riadt vissza s nyilegyenesen haladt életútján, hivatását becsülve s testületünknek tekintélyt szerezve.

Azok a bajtársak, akik őt ismerték, hálás kegyelettel gondolnak nyulánk, szikár alakjára; azok, akik nem ismerték, jót cselekednek, ha csendőrségünk e kimagasló tagjára, az önzetlen kötelességérzet és lelkes munkabírás mintaképre büszkén tekintenek.

Neugeboren ezredes Fogarason halt meg 1906. évben. A sok munka kimerítette testét, tönkretette idegeit. A fogarasi temetőben nyugszik. Sirját emlékkő ékesíti.

Báró Beaufortí du Mont Várhegyi Lajos

cs. kir. kamarás, alezredes, kerületi parancsnok.

Született 1821 július hó 8-án Währingben, Alsó-Ausztriában. Honilletékessége Selmecbánya (Hont várm.). Római katolikus vallású. Nemes ember fia. Nevelését Bécsben, a Löwenburg-féle nevelőintézetben nyerte, jogi tanulmányait Magyarországon végezte; az ügyvédi és bírói vizsgát dicséretes eredménnyel tette le. Katonai szolgálatba lépéséig magyar törvényszéki hivataloknál működött, utoljára — mint alügyész — a pozsonyvármegyei törvényszéknél. Mint »mentes közember« 1844 évi augusztus 27-én soroztatott az I. Miklós orosz cár nevét viselt cs. kir. 9. számú huszárezredhez. Tizedessé 1849 november 20-án, őrmesterré 1850 január 1-én, II. osztályu hadnaggyá 1853 augusztus 16-án, I. osztályu hadnaggyá 1854 május 16-án, főhadnaggyá 1857 január 11-én lépett elő. Mint főhadnagy dandár- és segédtszti minőségben volt beosztva gróf Schlick lovassági tábornok mellé. 1863 január 7-én helyeztetett át a cs. kir. 6. számú (győri) csendőrezredhez. 1863—69-ig szakaszparancsnokságot parancsnokolt. 1869 január 3-án áthelyeztetett a cs. és kir. 10. számú (kolozsvári) országos csendőrpáncsnoksághoz. II. osztályu századossá 1872 január hó 11-én neveztetett ki. 1869—1875-ig tovább szakaszparancsnokoskodott, közben ideiglenesen szárnyparancsnokságot is vezetett. 1876 május hó 1-ével a m. kir. erdélyi csendőrpáncsnokság állományába helyeztetett s ugyanott 1876 június hó 26-án I. osztályu századossá, 1881 november hó 1-én pedig őrnaggyá lépett elő. 1876 július hótól 1881 november 1-ig szárnyparancsnok, 1881 november 1-től 1882 november 30-ig szemléstörzstiszt. 1882 december 1-én kineveztetett a m. kir. I. számú csendőrpáncsnokság parancsnokává Kolozsvárra. Alezredessé 1884 május 1-ével lépett elő, ez év augusztus hó 25-én pedig parancsnoki minőségben a m. kir. IV. számú csendőrkerülethez Kassára helyeztetett. Mint ezen kerület parancsnoka halt meg 1888 március 13-án Kassán 67 éves korában.

Du Mont Várhegyi alezredes 1859-ben résztvett az Olaszország elleni hadjáratban és pedig — mint dandársegédtszti — báró Gablenz tábornok lovasdandáránál a május 8-iki szemrevételi ütközetben Caserlénél, május 25-én Candiánál, június 1-én Terrasánál, június 4-én Magentánál, június 24-én pedig Solferinónál.

Magyarországon kívül ismerte Dalmátországot és Tirolt, helyőrségeléseit utján pedig Moldvát és Oláhországot.

Kitüntetései: 1856. évben a Duna-fejedelemségekben egy szállítmányt vezetvén, igen nehéz helyzetbe jutott. Ez alkalommal tanúsított higgadt, tapintatos és bátor magatartásáért hadtestparancsnoksági elismerésben részesült. 1859-ben a Magentánál s az ezen csatát megelőző ütközetekben tanúsított kitűnő műveleteiért a hadiékítményes katonai érdemkeresztel tüntettetett ki. 1884-ben március 13-án kelt legfelsőbb elhatározással a m. kir. csendőrség szervezése és felállítása körül szerzett érdemeiért dicséző elismerésben részesült. Birtokosa volt a hadiéremléknek és az I. osztályu tiszt katonai szolgálati jelnek.

Du Mont Várhegyi alezredes 1877. évben nősült. Egy leánya volt, akit egészen fiatal korában vesztett el. Magyarul, németül tökéletesen, latinul, olaszul, franciául és románul megfelelően beszélt.

1880. évben Őfelsége megengedte neki, hogy özvegy Várhegyi Lujza törvényes utódaival együtt a néhai Du Mont Andrásnak II. Károly spanyol király által 1690. évi június 27-én adományozott s az összes törvényes utódokra örökölhető bárói méltóságot, mint »külhoni bárói rangot« felvehesse és a bárói címet »Du Mont de Beaufort Várhegyi« név használata mellett viselhesse.

Mint életrajzi adataiból kitűnik, magas képzettséggel lépett át a katonai szolgálatba, mely hivatást nagyraértékelt. A lovasszolgálatot tökéletesen ismerte. Mint igen szorgalmas, előkelő gondolkozású, önképzésével foglalkozni szerető, igen vitéz, bátor s tetteiben kötelességein túlmenő tiszt van jellemzve. Előljárói irányában tiszteletteljes és meggyőződésből engedelmes, alárendeltjeivel szemben komoly, szigorú, méltányos és gondoskodó volt. Előkelő társaságban forgott s rendkívül művelt, finom modorral bírt.

A csendőrség intézménye iránt törhetlen hűséggel és ragaszkodással viseltetett. A szolgálat minden ágazatában tökéletesen jártas volt. A gazdaságkezelést is jól ismerte. Fáradhatlan szorgalmáért, eredményekben dus tevékenységeért, feltétlen megbízhatóságáért, tiszta jelleméért előljárói és alárendeltjei részéről állandó és általános becsülésben részesült.

A csendőrség szervezése és felállítása körül szerény, de kitartó munkásságot fejtett ki. Annak jeles építője volt s — mint láttuk — érdemeiért legfelsőbb elismerésben is részesült. E nagy alkotás megalapozásában és megszilárdításában, főként a detailmunkák fásasztó végzésében értékesen működött közre.

Du Mont Várhegyi alezredes — mint ember — maga volt a jóság, szeretetreméltóság, a nemesen érző gavallér s a tetőtől-talpig szivember.

Nem volt harcos ember, szelid természete nem állotta a tülekedést, a mindenáron érvényesülni szeretés és akarás utjait, nem kereste a mellékutakat, az utvesztő ingoványokat sem, szivből gyűlölte a cselszövést, az intrikákat, finom lelkétől távol állott az álnokság fortélyossága. Egyenes, őszinte, becsületes életet élt, értékeset, követésre méltót. Abból a fajtából való volt, amely a magyar értelmiség színe-javát adja, a magyarság szellemi életének a gerincét.

Bodzai Sönser Nándor

cimzetes vezérőrnagy, a székesfehérvári csendőrkerület első parancsnoka.

Született 1834 szeptember hó 18-án Bécsben. Illetőséget Magyarországon 1886 február hó 10-én nyert (Budapesten). Róm. kath. vallásu. Polgár fia. A gimnázium öt osztályát jó eredménnyel végezvén, a bécsi műegyetem kereskedelmi osztályának első évfolyamát hallgatta, majd 1850 augusztus 5-én — mint közember — önként és saját költségén belépett, illetve besoroztatott a cs. kir. utászkarhoz. Mint ezredhadapród 1851 január 20-án áthelyeztetett a cs. kir. 38. számú gyalogezredhez, 1852 február 16-án pedig a cs. kir. 22. számú gyalog sorozredhez. Hadapródmesterré 1852 június 3-án lépett elő. Másodosztályu hadnaggyá 1853 május 27-ével neveztetett ki s e rendfokozatban helyeztetett át a cs. kir. 19. számú gyalog sorozredhez. I. osztályu hadnaggyá 1854 augusztus 1-én lépett elő. Csendőrségi pályáját 1858 május 1-én kezdte meg a cs. kir. 1. számú (bécsi) csendőrezred kötelékében. Mint hadnagy szolgált a cs. kir. 7. (nagyváradi) és 8. (nagyszebeni) csendőrezredekben. 1859-ben öt hónapon át tábori csendőrként volt alkalmazva a 2. számú hadsereg csendőrségi hadiszárnyánál. Főhadnaggyá 1863 január 1-ével lépett elő. 1866 május 1-ével a cs. kir. 5. számú (pesti), majd a 4. (lembergi) és a 10. számú (erdélyi) országos csendőrparancsnokságoknál szolgált. 1860—1876. évig szakaszparancsnokságokat parancsnokolt. II. osztályu századosá 1873 november 1-én neveztetett ki. A m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz 1876 május 1-ével helyeztetett át. 1877 november 1-én I. osztályu százados lett és szárnyparancsnok Brassóban. 1881 december 1-ével a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett, 1882 november 30-ig mint szárnyparancsnok Nagyikindán működött. Ezen idő után pedig, mint szemlész-törzstiszt volt beosztva. Őrnaggyá 1882 november 1-én neveztetett ki. 1883 november 30-ig a szemlész-törzstiszti teendőket látta el. 1883 december 1-én

megbizatott a m. kir. székesfehérvári csendőrparancsnokság területének megszállásával s egyben kineveztetett annak parancsnokává. Alezredessé 1885 november 1-én lépett elő, ezredessé pedig 1888 november 1-én. 1883—1895 január hó 1-ig ezen kerületet parancsnokolta. Őfelsége 1894 december hó 7-én kelt legfelsőbb elhatározásával nyugállományba helyeztetett s ez alkalommal neki a vezérőrnagyi cím és jelleg adományoztatott. Budapesten telepedett le s itt halt meg 1914 október 30-án. A farkasréti temetőben helyeztetett örök nyugalomra. Sirja ezidőszerint jeltelen.

Sönser ezredes résztvett — mint előbb említettük — az 1859. évi olasz hadjáratban, mint hadnagy, tábori csendőrtiszt. Beutazta Alsó- és Felső-Ausztriát, Morva- és Csehországot. Magyarországot helyőrségelése során ismerte. Magyarul és németül tökéletesen, franciául jól beszélt. Nős ember volt egy leánygyermekkel.

Kitüntetései: 1884. évben a m. kir. csendőrség szervezése és felállítása körül szerzett érdemei elismerésül — március hó 13-án kelt legfelsőbb elhatározással — Őfelsége dicsérfelismerésében részesült. 1891 december 14-én — hosszas, eredménydus és kitünő szolgálatai elismerésül — Őfelsége a III. osztályu Vaskorona-renddel tüntette ki. Birtokosa volt a hadi-érem s az I. osztályu tiszt szolgálati jelnek. 1893. évben kapta Vilmos császártól a Vörös Sasrend 2-od osztályát. 1894. év december hó 1-én kelt legfelsőbb elhatározással részére hosszú éveken át tanusított kötelességű szolgálataiért a dicsérfelismerés újolag nyilvánított. Magyar nemességét 1886 december 3-án nyerte legfelsőbb királyi kegy gyanánt.

Sönser ezredes közel negyven éven át volt csendőr, tehát egész férfiéletét szentelte e pálya betöltésére. Bizonyára nem töprengett azon, mit tegyen, mikor 1876. évben a magyar kormány az erdélyrészi csendőrséget átvette. Idevaló felvételét egészen természetesen tartotta. És kitartott a nehéz, sőt legnehezebb időben hiven, becsülettel. Mint tiszt és parancsnok komolyan vette hivatását; bővelkedett a tiszt erényekben. Komoly, becsvágyó, előkelő gondolkodásu, fegyelmezett, felsőbb-sége iránt engedelmes, alárendeltjeivel szemben jóságos és igazságos volt. Magvető, ki nem vetett hiába. Tőviről-hegyire ismerte a szabályzatokat, melyek betartásában maga járt elől követendő példaként. Általános és nagy szakműveltsége, fenkölt szelleme, szeretetreméltó egyénisége előjárói és alárendeltjei részéről egyforma elismerésben részesült. S mivel nincs ember hiba nélkül, talán egyetlen gyengesége az volt, hogy alárendeltjeit embereknek tekintve, azok gyarlóságaival szemben inkább megértő volt, mint hajthatatlan. Ebben kiforrott életelvi és mély vallásossága is segítette. Az ellátás vagy elérzékenyedés gyöngyeit talán soha senki sem

látta szemében, pedig ott tündököltek a szive mélyén. Hideg katonának látszott, de azért annál melegebb és bensőségesebb volt a lelkivilága. Gyönyörű életpályáján mindig azok után a csillagok után haladt egyenesen és határozottan, melyeket becsületos meggyőződése ragyogtatott eléje. Tehetségét nem fitogtatta. Rajongott mindenért, ami szép az Isten ege alatt. Természetében volt a korrektség és a becsületesség. Igazi típusa volt az igaz magyarnak, az igaz férfinak és az igaz katonának.

Beck Gusztáv

2. osztályu százados, szakaszparancsnok.

Született Brünben (Morvaország) 1824 január 3-án. Evangélikus vallású. Polgár fia. A bécsi evangélikus főiskola négy osztályát igen jó eredménnyel végezte, abszolvált, majd a képzőművészeti akadémia két évfolyamát látogatta. A kettős könyvitelt megtanulta s a hadseregbe lépése előtt egy kereskedelmi és váltóbanknál volt alkalmazva. 1846 szeptember 5-én avattatott fel a cs. kir. 4. sorszámozredhez a törvényes szolgálati kötelezettség mellett. Tizedessé 1848 július 22-én, őrmesterré 1850 augusztus 30-án lépett elő. Résztvett az 1849-iki pusztaharkályi és ugyanezen év április 26-án az ácsi csatában. II. oszt. hadnaggyá 1854 március 22-én lépett elő, I. osztályu hadnaggyá pedig 1856 március 22-én. 1859. évben részt vett Pola partvédelmében. Ez évben áthelyeztetett a cs. kir. 11. számú (laibachi) csendőrezredhez. 1866-ban táborig csendőrtiszt az Olaszország elleni hadjáratban. Főhadnagy 1866 május 12-ével. 1866 október 1-én a cs. kir. 10. számú (erdélyi) országos csendőrpáncsnokság állományába vétetett át. A próbaszolgálat sikeres teljesítése után véglegesített. II. osztályu századossá 1873 november 1-én neveztetett ki. 1876 május 1-ével a m. kir. erdélyi csendőrségi páncsnoksághoz helyeztetett át. 1877/78 években egy év tartamára várakozási illetékkal szabadságot tartott. Egyébként Kolozsváron volt — mint szakaszparancsnok — alkalmazva. Idegbajjal hosszabb időn át betegeskedett, miből kifolyólag alig két évi magyar csendőrségi szolgálata után 1877 augusztus 1-én állandó nyugállományba helyeztetett. Nagy hátrányára volt az is, hogy a szolgálati nyelvet kevésbé birta. Későbbi életéről közelebbi adatok nem állanak rendelkezésünkre.

Birtokosa volt az I-ső osztályu tisztig szolgálati jelvénynek és a hadiéremnek.

Beck százados nőtlen ember volt. Németül tökéletesen,

magyarul csak törve beszélt. Alsó-Ausztrián és Morvaországon kívül Istriát és Krajnát ismerte. Magyarországot csupán helyőrségelése során. Az 1876. évi leírás szerint a csendőrségi szolgálathoz teljesen ki volt képezve. Török, szorgalmas tiszt volt jó szellemi képességgel és felfogással. Igen derék, kifogástalan jellemű egyéniség, ki magas életkorában is fiatal tetterővel rendelkezett.

Himmler Róbert

II. osztályu százados, szakaszparancsnok.

Született Wagstadtban (Szilézia) 1824 február 26-án. Róm. katolikus vallású. Polgár fia. A kereskedelmi iskolát jó eredménnyel végezte. 1848 október 19-én mint önkéntes avattatott fel a cs. kir. 22. táborig vadászászlóaljhoz. Őrvezetővé 1849 január 12-én, alvadásszá 1849 április 18-án, fővadásszá 1849 július 18-án lépett elő. Résztvett az 1849-iki magyarországi hadjáratban, február 6-tól október 4-ig Komárom ostrománál, ellenséges kitörések és az azzal közvetlen összeköttetésben álló ütközetekben egészen a vár bevételéig. Junius hó 10-én szemrevételi ütközetben Marcaltónél, junius 27-én és 28-án a szemerei csatában, augusztus 3-tól—5-ig a magyarkanizsai ütközetben. 1851 július hó 21-én mint ideiglenes csendőr beosztott a cs. kir. 7. számú (nagyváradig) csendőrezredhez, hol őrmesterré 1851 november 1-én lépett elő. Hadnaggyá 1854 július 28-án neveztetett ki. 1860 augusztus 31-én a cs. kir. 6. számú csendőrezredhez, 1866 május 1-én az 1. számú országos csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett. Főhadnaggyá 1866 július 22-én neveztetett ki. 1871 május 1-én a cs. és kir. 10. számú országos csendőrpáncsnoksághoz tétetett át. Itt segédtiszt 1872—76 október 31-ig, azután szakaszparancsnok Marosvásárhelyen. 1874 november 1-vel II. oszt. százados. 1876 május 1-én a m. kir. erdélyi csendőrpáncsnokság állományába helyeztetett, hol 1878. év folyamán elhalt és pedig tragikus körülmények között. Ugyanis az 1877. évben lefolyt török-orosz háború alkalmával a törökök támogatására székely-puccs terveztetett. A cél az volt, hogy a székely fiuk behatolnak Oláhországba, ahol utját állják az orosz sereg átvonulásának. A puccs idején felfedeztetvén, a fegyverek és egyéb felszerelések elkoboztatottak. Így jutott a csendőrség lovassági forgópisztolyokhoz. Ezekkel célbalövés tartatván, megtörtént a sajnálatos eset, hogy a marosvásárhelyi szakasznál a célbalövés alkalmával egyik csendőr kezében véletlenül elsült a forgópisztoly s a lövedék Himmler Róbert százados szakaszparancsnok hasába furódott. A százados rövid szenvedés után bele-

halt sebébe. Nemes lelkületére vallott, hogy belátván a csendőr ártatlanságát, haláltusája közben azon utolsó óhajának adott kifejezést, hogy a csendőrnek bántódása ne legyen. Török alezredes (a későbbi tábornagy) méltányolván Himmler százados utolsó óhaját, az ügyet fegyelmileg intézte el.

Kitüntetései: 1849 november 15-én kapta a II. osztályú vitézségi ezüst érmet; 1875. évben az ország erdélyi részének északkeleti határain az ottani havasokon rablók üldözésére és az azok által megzavart viszonyok helyreállítására foganatosított közbiztonsági különös intézkedéseket és portyázásokat tevékeny közrehatásával lényegesen elősegítette, hadügyminiszteri megdicsérésben részesült; az 1877. évben a közbiztonsági szolgálat eredményes teljesítéséért belügyminiszteri dicsérő okirattal láttatott el. Birtokosa volt a hadiéremnek s az I. oszt. tiszti szolgálati jelvénynek.

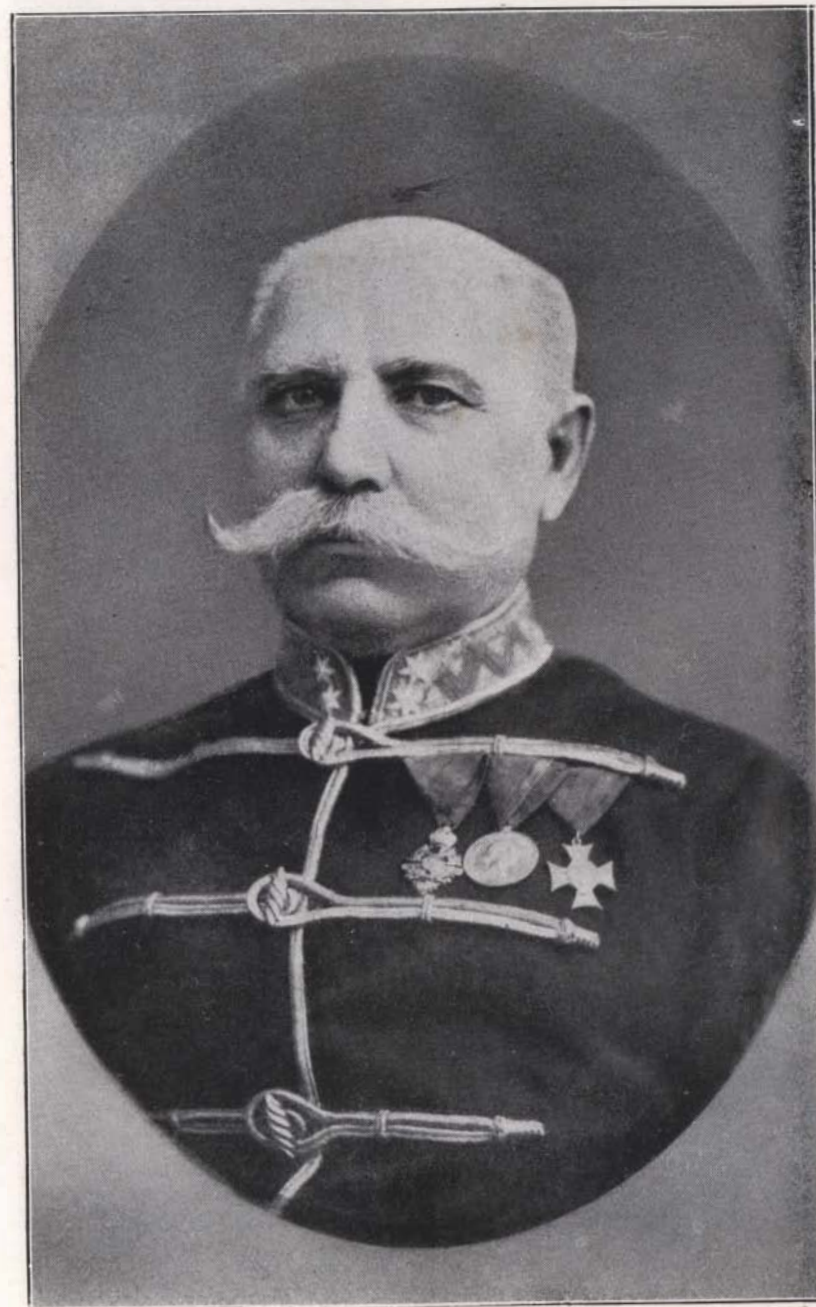
Himmler százados nős, gyermektelen ember volt. Országismeretei: Szilézia, Magyarország északi és keleti része és Alsó-Ausztria. Németül tökéletesen, magyarul törve beszélt. Török alezredes (a későbbi tábornagy) az erdélyrészi csendőrségi parancsnok 1877. évben kitünően képesített, sok elméleti és gyakorlati ismerettel bíró, fáradhatatlan szorgalmú, a legjobb eredménnyel működő, teljesen megbízható, higgadt, komoly, szigorú, tiszta jellemű tisztnek írta le, melyhez Graeffl Ede altábornagy honvédfőparancsnoksági adlátus hozzáfűzte: »Ezen már jelenleg is igen jó tisztből a magyar szolgálati nyelv tökéletes elsajátítása után kitünő szárnyparancsnok váland.«

Himmler százados Marosvásárhelyen helyeztetett örök nyugalomra. A halálában is nemesen gondolkodó és érző csendőrtiszt emléke méltó az utókor hálás kegyeletére.

Lukács Mózes

ezredes, kerületi parancsnok.

Született 1833 október 22-én az udvarhelyvármegyei Küküllő-Keményfalva községben. Róm. kath. Kisbirtokos fia. Az algimnázium négy osztályát jó sikerrel végezte. 1854. évi március 31-én soroztatott be a cs. kir. 62-ik sorsyalogezredhez. Őrvezetővé 1855 szeptember 10-én, szakaszvezetővé 1857 március 1-én, őrmesterré 1859 július 15-én lépett elő. 1859. évben résztvett Tirol védelmében. 1860 július 1-én a cs. kir. 63. számú sorsyalogezredhez helyeztetett át. Alhadnaggyá 1866 május 14-én neveztetett ki. 1866. évben június 24-én résztvett a custozzai ütközetben. 1869. évben a linci dandár-

TISÓCZKY LÁSZLÓ

NEUGEBOREN GUSZTAV

VÁRHEGYI LAJOS

SÖNSÉR NÁNDOR

tiszti iskolát jó eredménnyel végezte. 1871 február 1-től zászlóalj-segédtsízt, 1872 december 9-től pedig nyilván tartó- és segédtsízt. 1872 október hó 27-én kelt legfelsőbb elhatározással — mint alhadnagy — a m. kir. honvédség állományába helyeztetett át, a m. kir. 23. számú brassói honvéd-zászlóaljhoz. Főhadnaggyá 1873 május hó 1-én neveztetett ki. 1874 október hó 20-án pedig az erdélyi VI. számú honvéd-kerületi parancsnokság parancsörtsíztjévé. 1876 május 1-én a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság állományába helyeztetett. Ezen év folyamán május 1-től október 31-ig próbaszolgálatra volt beosztva, melynek sikeres bevégzése után véglegesített. November 1-től mint parancsnoksági segédtsízt működött 1879 január 13-ig, amikor is rangviszonyára tekintettel, szakasz parancsnoklásával bizatott meg. 1880 november 1-én II. osztályu századossá és szárnyparancsnokká neveztetett ki. I. osztályu századossá 1881 november 1-én lépett elő. Mint I. osztályu százados előbb szárnyparancsnokoskodott, majd 1883 november 17-ével kineveztetett a m. kir. V. számú (pozsonyi) csendőrkerülethez parancsnokhelyettesé. 1891 augusztus 1-én kineveztetett ezen kerület parancsnokává, ugyanezen év november 1-én alezredessé lépvén elő. Ezredessé 1895 április 30-án kelt legfelsőbb elhatározással neveztetett ki. A pozsonyi kerületet 1896 május hó 22-ig parancsnokolta. E nappal — mint beteg — szolgálati alkalmazása alól felmentetett, szeptember 1-ével pedig állandó nyugállományba helyeztetett negyvenkét évet meghaladó tényleges katonai, illetve csendőrségi szolgálata után. Pozsonyban telepedett meg. Mint nyugdíjas halt meg 1899. évben július 19-én. Itt helyezték örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1874 július 21-én a hadiérmet kapta, 1866 július 16-án a custozai csatában tanusított vitéz magatartásáért legfelsőbb elismerésben részesült (a katonai érdemkereszt szalagján). 1877. évben az I. osztályu katonai szolgálati jelet kapta. 1879-ben a honvédelmi miniszter részéről — a parancsnokság segédtsíztí teendőitől történt felmentése alkalmából — két és fél évi működése alatt tanusított ernyedetlen szorgalmáért és hűséggel párosult buzgalmaért — okirati megdicsérésben részesült. Birtokosa volt a württembergi Frigyesrend középkeresztje 2-od osztályának. 1896 június 14-én kelt legfelsőbb elhatározással sok évi eredménydus működése elismeréseül a III. osztályu Vaskorona-renddel tüntettetett ki.

Lukács ezredes 1875. évben nősült. Gyermeektelen ember volt. Magyarul és németül tökéletesen, románul jól beszélt. Különösen ismerte Erdélyt s az V. számú kerület területét szolgálati utazásai, Tirolt és Felső-Olaszországot a hadjáratból folyólag.

Lukács ezredes értékes, kiváló katona és derék csendőr volt. Igen jó szellemi képességgel és felfogással birt. Szilárd,

komoly, tiszteletreméltó jellem. Kötelmeit jól ismerte s azoknak tökéletesen megfelelt. A csendőrségi szolgálatot alaposan ismerte, az utasításokban és szabályokban jól jártas. Irodai és fogalmazási teendőiben nagy ügyességgel és gyakorlattal rendelkezett. Vérmérséklete nyugodt. Önképzésén és általános műveltsége fokozásán szorgalommal s állandóan fáradt. Előljárói iránt meggyőződésből engedelmes, készséges és fegyelmezett, alárendeltjeivel szemben szigorú, igazságos és gondoskodó. Bizalmukat teljesen bírta. Kedvelt bajtárs, ragaszkodó barát, jó modoru és a társaságot szerető ember.

Mint jeles, a szolgálatban rendkívül buzgó és teljesen megbízható tiszt, többiben volt előnyzésre érdemesként minősítve. Segédtsízként a szervezés első éveiben működött. Parancsnokát nagy önfeláldozással támogatta. Fanatikus tagja volt intézményünknek. Mint szakasz-, szárny- és kerületi parancsnok fáradhatlan volt a munkában. Lelkes magyar csendőr és izlésében, modorában igazi kulturember.

Gróze Győző (Nicefor)

cimzetes alezredes, kerületi parancsnok-helyettes.

Született Felsősebes községben (Besztercenaszód vármegye) 1846 március 21-én. Görög katolikus vallású. Lelkész fia. A besztercei református gimnázium négy osztályának jó eredménnyel történt elvégzése után 1867 május 20-án rendes sorozás útján a törvényes hadkötelezettséggel felavattatott a cs. kir. 63. sorsyalogezredhez. 1868 május hó 25-én átlépett — mint próbacsendőr — a cs. és kir. csendőrség állományába, a 10. számú erdélyi országos csendőrparancsnoksághoz. Véglegesített 1868 augusztus 16-val. Örsvezetővé 1869 július 4-ikével, cimzetes őrmesterré 1872 január 1-ével, őrmesterré 1873 január 1-ével lépett elő. Mint őrmester helyeztetett át az 1876 május 1-vel működését megkezdett m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományába. A csendőrtisztí szakvizsgát jó eredménnyel tevén le, hadapróddá 1876 november 1-én lépett elő s örsállomásparancsnok lett Székelyudvarhelyen. Hadnaggyá 1877 május 1-én neveztetett ki. 1877 május 1-től 1881 október 31-ig szakaszparancsnok Csikszeredán, Nagyszébenben és Désen, azután oktatótiszt s e minőségben 1881 december hó 1-ével áthelyeztetett a felállított m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz. Főhadnaggyá 1882 november 1-ével neveztetett ki s a felállított m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át. A következő év december 1-vel visszahelyeztetett a szegedi 2. számú csendőrparancsnoksághoz szakaszparancsnoknak Orsovára. 1885-ben oktatótiszt Kassán,

majd ideiglenes szárnyparancsnok Miskolcon. II. osztályu századossá 1887 november 1-én lépett elő. Ez év május 1-től szárnyparancsnok Kassán. I. osztályu századossá 1891 november 1-vel mozdított elő. 1887—1897-ig szárnyparancsnok Kassán, Ungváron és Sátoraljauhelyen. 1898. évben másodtörzstiszt minőségben a m. kir. VI. sz. csendőrkerülethez helyeztetett. 1900 október 24-ével a m. kir. V. sz. csendőrkerülethez osztatott be kerületi parancsnokhelyettesnek. Hasonló minőségben 1901 június 20-án Kassára helyeztetett. Nyugállományba egészségi okokból vonult felülvizsgálat után, közel 35 évi tényleges szolgálat után 1902. év május hó 1-vel. Ez alkalommal Ófelsége augusztus hó 24-én kelt legfelsőbb elhatározásával neki a cimzetes alezredesi jelleget és a Ferenc József-rend lovagkeresztjét a legkegyelmesebben adományozta. Besztercén telepedett le s ott élt családja körében halála napjáig, 1907 március 27-ig.

Gróze őrnagy nős ember és 3 gyermek atyja volt. Magyarországon kívül nem járt. Birtokosa a 3. oszt. tiszti katonai szolgálati jelnek s a jubileumi emlékéremnek. Magyarul, németül és románul tökéletesen beszélt. Ellenség előtt nem szolgált. Egyik veje Marsálek János csendőrőrnagy.

Ha életrajzi adatait áttekintjük, látjuk, hogy a csendőrségi pálya iránt előszeretettel viseltette, kora ifju évében lépett be előbb a cs. és királyi, 1876. évben pedig — az alkotmányos kormányzat bekövetkeztével — az erdélyi csendőrséghez, melyből kinőtt a mai csendőrség. Bőséges élettapasztalattal, elméleti és gyakorlati csendőri szaktudással értékesítette szolgálatait az intézmény javára. Megállapodott, határozott jellemű, nyugodt vérmérsékletű volt, jó szellemi képességgel és felfogással. Magas, nyulánk termete mellett kevésbé erős testalkattal rendelkezett. A közbiztonsági szolgálatot jól intézte és vezette, a legénység oktatására és kiképzésére jól képesített. Nevelő hatását jól tudta érvényesíteni. Mint szakasz- és szárnyparancsnok, később mint másodtörzstiszt és kerületi parancsnokhelyettes eredményesen működött. Előljárói iránt engedelmességgel viseltetett, alárendeltjeivel szemben szigorú és méltányos volt. Visszavonult életet élt. 1901. évtől kezdve gyakran betegeskedett ideg- és vesebántalmakkal s ez teljesítő képességét hátrányosan befolyásolta és közvetlenül előidézte szolgálatképtelenségét, majd nyugdíjba helyezését.

Gróze alezredes egyike azoknak a keveseknek, akik 1868-tól a cs. és kir., majd 1876-tól a magyar királyi erdélyi, végül az 1881-től szervezett mai csendőrségünkönél folytatólagosan szolgáltak. Ő is közel 35 éven át előljárói legteljesebb megelégedésére. Ilyen nagy emberi teljesítményhez szívós akaraterő és edzett lélek szükséges, mely győzedelmeskedik a test erőtlenségén is, mint Gróze alezredes esetében. Nyugdíjaztatását alig öt évvel élte túl.

Lex János

hadnagy, szakasziparancsnok.

Született Vecsésen (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye) 1836. év április hó 16-án. Római katolikus vallásu. Budapesten az alreáliskolát jó sikerrel végezte. 1857 április 25-én rendes sorozás utján a cs. kir. 32. sorgyalogezred által a cs. kir. 6. számú gyalogcsendőrezredhez nyolc évre besoroztatott. Ennek ezrediskoláját jó sikerrel végezte. Csendőrörsvezetővé 1860 február 16-án lépett elő. Ebben a rendfokozatban 1860 szeptember hó 1-én a cs. kir. 8. számú, 1862 április 1-én pedig a cs. kir. 9. számú gyalogcsendőrezredhez tétetett át. Szolgálati kötelezettségének megfelelően, 1865 június 11-én a cs. kir. 32. számú gyalogsorezred tartalékába tétetett. 1866 január 13-án újból tetteges szolgálatba lépett s áthelyeztetett a cs. kir. 9. sz. gyalogcsendőrezredhez. Csendőrörsmesterré 1866 október 16-án lépett elő. A m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság állományába 1876 november 1-én lépett át s egyidejűleg kineveztetett csendőrhadapróddá és őrsállomásparancsnokká Deésre. Hadnagy-szakasziparancsnokká 1877 május 1-én lépett elő. E minőségben Csikszeredán 1880 március 13-ig szolgált, mely nappal felülvizsgálat folytán — mint rokkant — végleges nyugállományba helyeztetett. Szülőfalujában telepedett meg. Nyugállományban alig töltött másfél évet. 1881. év november 4-én — férfikora teljességében — hunyta le örök álmra szemeit Budapesten, hol örök nyugalomra is helyeztetett.

Kitüntetései: csendőrségi szolgálata alatt kiváló és sikerteljes működéseért, nemkülönben fáradhatlan szorgalma és ügybuzgalma, erélye és ügyessége, végül őrsének minden irányban való helyes parancsnoklásáért kilenc izben lett nyilvánosan és okiratilag megdicsérve. 1876. évben a legénységi állományban a koronás ezüst érdemkereszttel lett őfelsége által a legkegyelmesebben kitüntetve. 1879. évben a m. kir. honvédelmi miniszter által dicsérő okirattal láttatott el. Birtokosa volt az I. osztályu legénységi szolgálati jelnek.

Lex hadnagy nős, gyermektelen ember volt. Magyarul, németül tökéletesen, románul és tótul jól beszélt. Egyike azoknak, akik a hadsereg által közvetlenül a csendőrséghez soroztattak be s itt nyerték ujonckiképzésüket is. Hosszas — közel husz évi — legénységi szolgálat után lépett elő tiszté egyéni és jellembeli kiválóságai folytán. Mint altiszt példaképe volt a derék csendőrnek, aki a közbiztonsági szolgálatban hűséges és önfeláldozó köteleességtudással működött, nem egyszer szép példáit adva személyes bátorságának, ügybuzgalmának és áldozatkészségének. Mint tiszt köteleit jól ismerte s azokat helyesen teljesítette. A csendőrségi utasítások- és szabályzatokban

kiváló jártassággal rendelkezett s mint bőséges gyakorlati tapasztalattal bíró tiszt, alárendeltjei kiképzésénél kiválóan érvényesült. Szakaszánál a rendet és a fegyelmet kifogástalanul tartotta fenn. A közbiztonsági szolgálatot gazdag ismeretekkel és helyesen irányította és ellenőrizte. Teljesen megbízható volt. Előljárói és feljebbvalói iránt feltétlen engedelmességgel, készséggel és ragaszkodással, tiszteletteljesen viseltetett. Alárendeltjeivel szemben szigorú és méltányos volt. Komoly, nyílt, tiszta jelleme révén mindenki részéről becsülést és tiszteletet érdemelt ki a maga részére. Méltó és igazságos, hogy a régi magyar csendőrség e szerény munkásának emlékét kegyelettel őrizze meg az utókor.

Entresz Kornél

1. osztályu százados-számvivő.

Született 1831 október hó 28-án Detrekőn (Pozsony vármegye). Római katolikus vallásu. Jóságigazgató fia, aki a gimnázium hat osztályát Komáromban és Tatán jó sikerrel végezte. A gyógyszerészi pályára lépett s a bécsi egyetemen a gyógyszerészmesteri oklevelet megszerezte. 1864 november 26-án — mint gyakornok — Bécsben belépett a cs. kir. központi katonai számvivőséghez, hol 1866 december hó 31-én III. oszt. számtiszté neveztetett ki. Ezen rendfokozatban 1870 február hó 24-én próbaszolgálatra a m. kir. erdélyi honvéd kerületi hadbiztossághoz vezényeltetett. 1871 április hó 4-én, mint II. osztályu számtiszt, kineveztetett a m. kir. honvédelmi minisztérium szakszámvevőségéhez. 1872 március 15-ével az erdélyi m. kir. honvédkerületi hadbiztossági számosztálynak hadvezetőjévé neveztetett ki. Itt lépett elő 1872 május 20-val I-ső osztályu számtiszté. 1876 január hó 2-án az államszámviteltanból jó eredménnyel vizsgázott. 1876 augusztus 16-val az erdélyi m. kir. csendőrség állományába helyeztetett s mint I-ső osztályu százados-számvivő a csendőrpáncsnokság törzsénél a számvivői teendőik ellátásával bizatott meg. 1881 december 1-vel a felállítás előtt állott m. kir. 2-ik számú csendőrpáncsnoksághoz, 1882 december 1-vel folytatólagosan a felállításra sorra kerülő m. kir. 3-ik számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett. 1887. évben augusztus hó 1-vel az V. számú csendőrkerülethez helyeztetett. Ezen kerületnél a számvivőség vezetőjeként 1900. év április hó 30-ig működött, amikor is — 69 éves korában — 35 és fél évi tényleges szolgálat után május 1-ével állandó nyugállományba tétetett. Pozsonyban telepedett meg s itt halt meg 1925 december 12-én. Pozsonyban helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1884. évben Ófelsége — március 13-án kelt legfelsőbb elhatározásával — a m. kir. csendőrség szervezése és felállításá körül szerzett érdemei elismerésül a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki. 1900. évben történt nyugdíjaztatása alkalmából Ófelsége — hosszú és kötelességű szolgálataiért — részére legfelsőbb elismerését nyilvánította. Birtokosa volt a katonai jubileumi emlékéremnek.

Entresz százados-számvivő nős, gyermektelen volt. Magyarországon kívül Alsó-Ausztriát ismerte. Mint okleveles gyógyszerész, ezen szakmában teljes jártassággal rendelkezett. Jó uszó, tornász és tájrajzoló. Magyarul, németül tökéletesen, franciául és szerbül jól beszélt. Latinul értett.

Számvivői köteleit teljes mérvben ismerte; a csendőrségi számvitel minden ágazatában kiválóan képzett volt. Ernyedetlen szorgalommal és buzgósággal élt ezen hivatásának. Igen jó szellemi képességgel és felfogással bírt. Önképzésén állandóan fáradozott. Előljáróihoz és feljebbvalóihoz feltétlen hűséggel és engedelmességgel ragaszkodott, alárendeltjeivel szemben megfelelő szigorral, gondossággal és méltánnyal viselkedett. Komoly, szilárd jellemű és igen megbízható, emellett kedvelt bajtárs, aki jó körökben forgott s igen jó társasági modorral bírt.

Entresz százados-számvivő az első számvivő-tisztje a csendőrségnek. Az ő vállaira nehezedett az összes gazdasági ügyek intézése. Nem szükséges részleteznünk azt, hogy ez mit jelent. Mindenesetre ma tíz ember végzi azt, amit ő végzett és tíz ember nem mutatja fel azt, amit ő teremtett és végzett. Entresz századost az éjféli igen sűrűn találta íróasztala mellett, ott görnyedt egy belső, szent tűz által hevítve. Ha magunk elé tudjuk varázsolni a kort s a viszonyokat, amelyben a magyar csendőrség megkezdte áldásos és nélkülözhetetlen tevékenységét, akkor nem lesz nehéz meglátnunk és megértenünk azt sem, hogy Entresz százados-számvivő ki volt s hogy emlékének a csendőrség történetében külön lapot kell nyitnunk és nem szabad engednünk, hogy neve feledésbe menjen.

Minden gazdasági hivatal egyik falán bátran elhelyezhetnénk az ő fényképét, hogy ne feledjen az utókor és hogy tanuljon ettől a derék embertől, ettől a kiváló tisztől, aki még hatvankilencéves korában is példás szorgalommal, töretlenül akaraterővel és ritka, fiatalos lelkesedéssel élt szép hivatásának, aki pihenni sohasem tudott, akinek a lelke örök mozgásban, szelleme el nem fáradó tevékenységben élt.

Nyugdíjbavonulása után huszonöt éven át élvezhette a pihenést, míg az Ur magához nem szólította szolgáját, kit hűséges sáfárkodásáért ritka magas életkorral adományozott meg.

Ujhegyi Béla

őrnagy, kerületi parancsnok-helyettes.

Született Budapesten 1833 március 21-én. Református vallású. Nemes ember fia. A bölcsészeti tanfolyamot kitünő eredménnyel végezte. 1849 december 11-én — mint közember — avattatott fel a cs. kir. 33. sz. gyalogezredhez. 1850. és 1851. években Milanóban és Piacenzában az ezred hadapródi tanfolyamát jó sikerrel végezte. Hadapróddá 1853 június 20-án neveztetett ki, hadapródőrmesterré pedig 1854 március 25-én. Ez év augusztus 16-án másodosztályú hadnaggyá lépett elő a cs. kir. 10. számú gyalogezredben, elsőosztályú hadnaggyá pedig 1858 június hó 1-én. 1860. évben résztvett a cs. kir. 5. számú dsidás ezred lovaglós tanfolyamán. Főhadnaggyá 1859 május 13-án lépett elő. 1859. évben Olaszországban részt vett — mint századost — a tengerpart védelmében. 1862 május 31-én kilépett a cs. kir. hadsereg állományából. Polgári alkalmazást nyert. Előbb mint törvényszéki iktató Csiksomlyón működött, majd mint telekkönyvi biztos és főbiztos az erdélyi helyszinelési bizottságnál. 1866. évben résztvett a Poroszország elleni hadjáratban. 1871 június 21-én kelt legfelsőbb elhatározással — mint szabadságolt állományú főhadnagy — kineveztetett a m. kir. honvédséghez. 1872 április 6-ával segédtiszti minőségben beosztatott a m. kir. 8. honvéd dandárparancsnoksághoz, ez évben a Ludovika Akadémián segédtisztte és az előkészítő és tisztképző tanfolyamban a magyar nyelv és szolgálati szabályzat tanára. Ezen alkalmaztatásában maradt 1876 július 1-ig, amely nappal a honvédelmi minisztériumban a 2. osztály kötelekében működését megkezdett Schatz csendőrnagy, csendőrségi ügyek előadótisztje mellé vezényeltetett. 1877 augusztus 1-én a Ludovika Akadémia állományából a magyar királyi erdélyi csendőrpáncsnokság állományába helyeztetett. 1878 november 1-én másodosztályú századossá neveztetett ki. 1883. év november hó 23-ig a honvédelmi minisztérium csendőrségi osztályában működött, osztályvezetőjét több ízben helyettesítve. I-ső osztályú századossá 1881 november 1-én lett kinevezve. 1883 november 23-tól a m. kir. IV. számú csendőrpáncsnokságnál — mint páncsnokhelyettes — nyert beosztást. Hasonló minőségben 1884 szeptember hó 14-ével a m. kir. I. számú csendőrküldeti páncsnoksághoz helyeztetett át. Mint rokkant 1890 május 1-ével vonult nyugállományba. Nagyváradon telepedett le s itt halt meg 1905. év január hó 5-én. A nagyvárad, ugynevezett olasz temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: birtokosa volt a katonai hadiéremnek s az elsőosztályú tiszti szolgálati jelnek. »A magyar királyság katonai földrajza« című tan- és kézikönyv szerkesztéséért 1875.

évben miniszteri különös elismerésben részesült. 1882. évben a volt megyei csendbiztosoknak tiszti vizsgára való eredményes előkészítése alkalmából miniszteri elismerésben és jutalomdíjban részesült. 1883. évben a honvédelmi miniszter a csendőrségi ügyosztályban hét és fél éven át tanusított eredményes működéséért, különösen pedig a csendőrség szervezése körül tanusított — szakképzettségével párosult — buzgalmaért teljes elismerését nyilvánította. Ófelsége 1884 március 19-én kelt legfelsőbb elhatározásával a csendőrség felállítása és szervezése körül szerzett érdeméül dicsérfő elismerésben részesítette.

Ujhegyi őrnagy 1862 július hó 5-én vette nőül Schachovszky Saroltát, kivel élete végéig boldog házasságban élt. Házasságukból négy gyermek származott. Magyarországon kívül ismerte Alsóausztriát, Sziléziát, Morvaországot, Galiciát, Krajnát és Felsőausztriát. A politikai és hadtörténelemben szép jártasságra tett szert. Jó uszó, vivó és lovas volt. Magyarul, németül jól, lengyelül, olaszul, tótul, románul és latinul megfelelően beszélt.

Már mint fiatal tiszt alapos katonai tudományával tünt fel, szolgálatát ernyedetlen buzgalommal végezte, kitűnő csapattiszt volt mellett törekedett a tudományos továbbképzésre is. A soronkívüli előléptetésre előirt századosi vizsgát 1872-ben kitűnő sikerrel tette le. Polgári alkalmaztatása idején kiváló szorgalmával felsőbbsege teljes elismerését érdemelte ki. Mint a Ludovika Akadémia tanára, igen jó sikerrel működött. Tárgykörét teljesen ismerte. Vig, derült kedélye, becsvégya, mindenki irányában tanusított közvetlen modora, pontossága, buzgósága miatt általános becsülésben részesült. Mint fogalmazótiszt, a honvédelmi minisztériumban igen használhatónak bizonyult. A legnehezebb időkben a csendőrség szervezési munkálataiban tudásával, fáradhatatlanságával értékesen működött közre. Emellett mint fordító is jó eredménnyel alkalmaztatott. A csendőrkerületnél — mint helyettes — a szolgálat minden ágazatában teljes szakavatottságot tanusított, teendőinek minden irányban tökéletesen megfelelt s hivatásának magaslatán állott. Előjárói iránt tántorithatlan hűséggel és engedelmességgel viseltetett, alárendeltjeit szerette, becsülte, azok szeretetét és bizalmát bírta.

A hála és a kegyelet legnemesebb érzéseivel gondolhatunk emlékére, mert a csendőrségnek Ujhegyi őrnagy valódi magvetője, uttörője volt. Szívós akaratával és gyors felfogásával mindenkor sikerült legyőznie az előtte álló nehézségeket, a csüggedés szirtjébe sohasem birták azok ragadni. Minisztériumi alkalmaztatása alatt mutatta meg igazán, hogy mit tud és mire képes. Étsy századossal együtt lelkes munkatársai voltak Schatz tábornoknak, osztályvezetőjüknek.

ENTRESZ KORNÉL

UJHEGYI BÉLA

KÁRPÁTHY KAMILL

LEX JÁNOS

RAKÓCZY MIKLÓS

KOVÁTS FERENC

KOVÁCS BÉLA

Kárpáthy Kamill

I. osztályu százados, szárnyparancsnok.

Született Bars vármegye Lodomér községben 1838 augusztus 20-án. Róm. kath. vallásu. Édesatyja a saskőváráljai kincstári uradalom gazdatisztje volt. A gimnáziumi hét osztályt jó sikerrel végezte Balassagyarmaton. A cs. kir. hadseregbe mint hadiönkéntes 1859 május 31-én soroztatott be a cs. kir. 39. számú gyalogsorezredbe. Hadapróddá ugyanaz év június 11-én neveztetett ki. 1859. évben mint hadapród részt vett az Olaszország elleni hadjáratban. Tűzvonalba nem került. Hadapródmesterré 1860 június 19-én lépett elő. Mint hadapród, három éven át teljesített szolgálatot. Majd 1862 június 30-ával elbocsájtatott a közös hadsereg kötelékéből, mint hadapródtiszthelyettes. A polgári pályán igyekezett érvényesülni. Előbb törvényszéki jegyző, majd 1864-ben telekkönyvi előadó, 1866-tól városkapitány Komáromban. 1866—1869. években Karancskeszin (Nógrád vm.) gazdálkodik. 1870. év november 1-én kelt legfelsőbb elhatározással hadnaggyá neveztetett ki s beosztást nyert a m. kir. 4. számú északbácskai honvédszászlóaljhoz. Félévig századtsízt, azután mint nyilvántartási és segédtsízt a zászlóaljnál. 1874 június hó 15-ével áthelyeztetett a m. kir. 64. számú esztergom-komáromi honvédszászlóalj törzséhez Tattára. Ugyanezen év december 15-ével a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémia igazgatóságához mint segédtsízt helyeztetett, illetve osztatott be. 1875 március 1-ével a Ludovika Akadémia rendes tanárává neveztetett ki s ezen minőségben a segédtsízi teendőket is ellátta. Főhadnaggyá ugyanezen év május 1-ével lépett elő. 1876 december 31-én kelt honvédelmi miniszteri rendelet alapján 1877 január 10-én beosztatott illetve bevonult a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz próbaszolgálatra. 1877. évben letéve a csendőrsízi szakvizsgát, július 11-ével véglegesítetett s szakaszparancsnokká neveztetett ki Besztercére. II. osztályu századossá 1881 november 1-én lépett elő, mely nappal egyidejűleg szárnyparancsnokká neveztetett ki Ó-Aradra. Időközben szárnyparancsnok volt Marosvásárhelyen. Ez év december 1-ével áthelyeztetett a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz, majd egy év mulva 1882 december 1-én a 3. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett. I. osztályu századossá 1883 május 1-én neveztetett ki. Ez év december 1-én a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett ugyancsak szárnyparancsnoki minőségben Pécsre. 1885 október 1-én a IV. számú csendőrkerülethez tétetett át hasonló minőségben Kassára. 1886. évben szemlén volt. A befagyott Hernádon kellett átmennie, a jég beszakadt kocsija alatt. Ez alkalommal

sulyos és végzetes áthülést szenvedett és hét hónapig tartó erős, kínzó betegsége verte le hosszas viaskodásban, amely egyetlen szenvedéssé tette korán elkövetkezett utolsó hónapjait. 1887. évben halt meg Kassán s ott is helyeztetett örök nyugalomra augusztus hó 5-én.

Kárpáthy százados 1876. évben az általa kiadott és a Ludovika Akadémia előkészítő és tisztképző tanfolyamai számára rendszeresített »Katonai Irálytan« című kézikönyvének kiváló összeállításáért a honvédelmi miniszter által nyilvános elismerésben és jutalomdíjban részesült.

Kárpáthy százados házasságából öt fiu és két leány származott. A gyermekek közül négy kiskorában halt el, az életben levők közül Tibor gyalogsági ezredes, Kamill altábornagy és Ákos vezérkari ezredes. Magyarul, németül tökéletesen, szerbül és tótul jól beszélt. Igen szép megjelenésű, rendkívül komoly, nyugodt, határozott és tisztajellemű, buzgó, pontos, alapos, igen jó szellemi képességű és felfogású férfi volt. Érzékeny lelkületű, jó bajtárs. Inkább visszavonultan a szolgálatnak és a családjának élt. Termetre magas és erős, de a hatalmas testben kifinomodott, előkelő lélek lakozott. Nemes ember volt a szónak nemcsak külsőséges és hatalmi értelmében, hanem felfogásra, világnézetei, szívérzése s a lélek hajlamaira egyaránt. Kristálytisza egyéniség volt. Kitűnő csendőrtiszt és lelkes hazafi. Férfikora delén szólitotta ki a halál az élők sorából. Elmondhatjuk, hogy sok elhasználhatlan erőt, ki nem élt tehetséget és meg nem valósított tervet hagyott ideleln. Tiszteletreméltó, nemes alakja volt és marad a csendőrség uttörőinek.

Rákócfalvi Rákóczy Miklós

cimzetes őrnagy, szárnyparancsnok.

Született Szolnok-Doboka vármegyében, Deésen 1833 március hó 7-én. Görög katolikus. Magánbirtokos fia. Szülei házánál a négy elemi iskolát jó sikerrel végezte. Mint vadász 1851 január 9-én avattatott fel a cs. kir. 23-ik vadászszázalóhoz. Őrvezetővé 1852 február 10-én, alvadásszá 1854 június hó 1-én, szakaszvezetővé 1857 augusztus 15-én, fővadásszá 1859 szeptember 1-én lépett elő. Ez évben részt vett az Olaszország elleni hadjáratban, még pedig a június 4-iki magentai csatában, hol egy golyó jobb állkapcsát sulyosan ronsolta, egy másik golyó a jobb karját, egy harmadik pedig jobb combját érte. Mint fővadász 1866 évben ismét az Olaszország elleni hadjáratban vett részt és pedig június 24-én a custozzai csatában. Sorhadi kötelezettségének eleget téve, 1867 szeptember 17-én a cs. kir. hadsereg tartalékába

helyeztetett. Polgári pályára lépett és megyei tisztviselő volt Deésen. 1869 augusztus 12-én járásörmesterré neveztetett ki a m. kir. 32-ik számú belső-szolnoki honvédszázalóhoz. Itt érte 1871 október 28-án a hadapródi, 1871 november 1-én pedig a hadnagyi kinevezése. Mint járásörmester-hadnagy századtitkéként volt alkalmazva. 1872 június 15-től a m. kir. 9. honvéddandár segédtsíztje Kolozsváron. Ez év folyamán zászlóaljánál fegyvertisztéként is működött. 1873. évben a dandártanosztály tanfolyamában mint oktató volt alkalmazva. 1874—1876. években századparancsnok és zászlóaljsegédtsízt. A m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz próbaszolgálatra 1877 január 31-ével vétetett át. Véglegesített 1877 július 1-ével. Mint szakaszparancsnok volt alkalmazva. Főhadnaggyá 1878 november 1-én lépett elő. 1881 december 1-én áthelyeztetett a Szegeden felállított m. kir. 2-ik számú csendőrpáncsnoksághoz. Szárnyparancsnokká 1883 november 1-én neveztetett ki, egyidejűleg visszahelyeztetvén a kolozsvári 1. számú csendőrpáncsnoksághoz. II. oszt. századossá 1884 május 1-ével, I. oszt. századossá 1886 május 1-ével lépett elő. Mint szárnyparancsnok Marosvásárhelyen nyert beosztást, hol 1884—1895. évig teljesített szolgálatot. Ez év november hó 1-ével 62 éves korában állandó nyugállományba helyeztetett s részére az őrnagyi cím és jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott. Előbb Marosvásárhelyen telepedett meg, onnan Deésre költözött és itt halt meg 1915 július 4-én 82 éves korában.

Kitüntetései: 1859. évben a magentai csatában tanusított hősi és vitéz magatartásáért az I. osztályu vitézségi ezüst éremmel tüntettetett ki. 1877. évben Hunyad vármegyében rablók üldözése körül tanusított sikerteljes működéséért, fáradhatatlan buzgósága és tevékenységeért a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság által megdicsértetett. 1880 november 2-án kelt legfelsőbb elhatározással a közbiztonsági szolgálat terén teljesített kitűnő szolgálatai elismeréséül a katonai érdemkereszttel tüntettetett ki. Birtokosa volt a hadi-éremnek s az I. osztályu legénységi szolgálati jelvénynek.

Rákóczy őrnagy nős, gyermektelen ember volt. Magyarul, németül, románul tökéletesen, olaszul megfelelően beszélt. Magyarországon kívül Bukovinát, Galiciát, Alsó- és Felsőausztriát, Lombardiát és Olaszország velencei részét ismerte.

Rákóczy őrnagy jó szellemi képességű és felfogású tiszt volt, aki hosszas legénységi szolgálat után érte el a tiszt rendfokozatot. Határozott, férfias, szilárd jellemű, erős, edzett, »tekintélyes külsejű«* komoly, higgadt, nyílt, igen tiszteletreméltó csendőrtisztéként jellemzett.

* Minősítvényi táblázatában így ismertetett.

Mint szakasz- és szárnyparancsnok kötelmeit teljesen ismerte s azoknak buzgón fáradt a legjobban megfelelni. A gyakorlati csendőrségi szolgálatban igen jól volt alkalmazható; a fegyelmet és rendet helyesen és szabatosan kezelte. Szolgálatát belső meggyőződésből jó sikerrel és szeretettel teljesítette. Magasabb képzettséggel ugyan nem birt, azonban magánszorgalmával törekedett ismereteit és általános műveltségét szélesbiteni és gyarapítani. Előljárói és feljebbvalóival szemben engedelmes, alárendeltjeivel szemben szigorú, pontos követelő és gondoskodó volt, azok bizalmát bírta. A társaságtól inkább visszavonultan élt, a bajtársai körében azonban szívesen időzött.

A napjainkban is élő kortársa, Szócs tábornok akként jellemezte Rákóczy őrnagyot, mint embert: lármás, pattogós, de jószívű volt. Ismert típusa a régi katonának, kiknek munkája nyomán annyi áldás fakadt e hazára. Azért hálával és szeretettel gondoljunk ennek az öreg katonának nevére és emlékére.

Rusz Illés

őrnagy, kerületi parancsnok-helyettes.

Született 1838 november hó 6-án Szolnok-Doboka vármegye Virágosberek községében. Görög katolikus vallású. Édesatyja földbirtokos volt. A tanítóképző négy osztályát Besztercenaszódon sikeresen végezte. Két éven át tanító volt. 1859 március 24-én rendes sorozás utján a cs. kir. 62. számú sorgyalogezredhez avatott fel, mint közember. 1859 évben az Olasz- és Franciaország elleni hadjáratban vett részt; 1866. évben pedig Csehországban vett részt a július 3-án Königgrätznél lefolyt csatában. Őrvezetővé 1859 december 10-én, tizedessé 1860 november 20-án, őrmesterré 1864 december 10-én lépett elő. Ebben a rendfokozatban 1870 január 26-án helyeztetett át a m. kir. 27. számú maroszeiki honvéd gyalogzászlóaljhoz. Ezen évben a nagyszombati m. kir. tisztképző iskolát »jó« eredménnyel végezte. Hadapróddá 1870 szeptember 2-án lépett elő és áttétetett a m. kir. 23. számú brassói honvéd zászlóaljhoz. Hadnagygyá 1871 május 1-én neveztetett ki. Itt századtiszt, 1873-ban zászlóalj-fegyvertiszt, 1875-ben — közben a gyulafehérvári honvédszászlóaljhoz helyeztetvén — ott zászlóaljsegédtiszt. Főhadnagygyá 1877 május 1-én lépett elő. Ez év augusztus 1-én probaszolgálatra osztott be a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz. Ez év végéig — probaszolgálatát teljesítése után — szakaszparancsnok Marosvásárhelyen. 1878—1882. évig Brassóban szakaszparancsnok. 1882 november 1-én II. oszt. századosá és a m. kir.

IV. számú csendőrkerülethez szárnyparancsnokká neveztetett ki Máramarosszigetre. 1883 november 1-ével I. osztályú századosá lépett elő, december hó 1-ével pedig áthelyeztetett a m. kir. I. számú csendőrkerülethez ugyancsak szárnyparancsnoki minőségben Nagyszombatra. 1885 november 1-én a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett át szárnyparancsnoknak Sopronba. Itt 1890. évig szolgált. Ez év január 20-án Szegedre helyeztetett csendőrkerületi parancsnokhelyettesi minőségben. Őrnagygyá 1892 május 1-én lépett elő. 1893 november 1-én e minőségben Székesfehérvárra helyeztetett kerületi parancsnok-helyettesnek. Csúzbajával sokat betegeskedvén, 1894 szeptember 1-ével nyugállományba helyeztetett. Brassóban telepedett le. Meghalt 1899 július hó 24-én. Az ottani katolikus temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1882. évben honvédelmi miniszteri dicséző elismerésben részesült. Birtokosa volt a hadiéremnek, az I. osztályú tiszti szolgálati jelvénynek és 1898. évtől a jubileumi emlékéremnek.

Rusz őrnagy 1880. évben nősült, feleségül vevén lécfalvi lovag Asbóth ny. állományú őrnagy Josefin leányát. Házasságából öt gyermek született. Két fiú fiatalon elhalt. Leánygyermekai közül egyik Martinovits Ágoston ezredes felesége, a másik két leány szintén katonatiszthez ment nőül. Magyarul, németül és románul tökéletesen, olaszul jól beszélt. Magyarországon kívül Olasz-, Morva- és Csehországot ismerte.

Higgadt, nyugodt vérmérsékletű s megfontolt tisztnek jellemzett. Úgyes, jó szellemi képességű és felfogású, igen buzgó, kötelességérettől áthatott tiszt volt. Mint szakasz-, szárnyparancsnok és kerületi parancsnokhelyettes kiválóan felelt meg. Kerületi parancsnoknak minden tekintetben alkalmasnak minősített. Tábori csendőrszolgálatra alkalmasnak találtatott. Előljárók és feljebbvalók irányában engedelmes, szolgálatkész, nyílt, egyenrangúakkal szemben barátságos és előzékeny, alárendeltekkel szemben határozott, következetes, szigorú és méltányos volt; fegyelmet s rendet tartott, a közszellemre előnyösen hatott. Alárendeltjei bizalmát és ragaszkodását bírta. Társadalmi érintkezéseiben szerény, attól inkább visszavonuló.

Madí Kovács Béla

I. osztályú százados, szárnyparancsnok.

Született 1846 december 8-án Oravicán (Krassó-Szörény vármegye). Atyja — József — járásbíró volt Facseten. Róm. kath. vallású. Három polgári alreáliskolát Lugoson kitűnő sikerrel végzett. Majd polgári pályára lépett és Jám község-

ben postamesterkedett. Mint közharcos 1869 október 1-én avattatott fel a m. kir. 13. északtorontáli honvédszászlóaljhoz, honnan október 20-án a m. kir. 14. krassótemesi honvédszászlóaljhoz helyeztetett. Őrmesterré 1870 április 6-ával lépett elő. 1871. évben a szegedi honvédkerületi tisztképző tanfolyamot kitünő sikerrel végezte és ugyanezen nappal hadapróddá és hadnaggyá neveztetett ki. Mint hadnagy, százdisztiként működött. 1873 június 23-ával a m. kir. északkrassói 18. számú honvédszászlóaljhoz helyeztetett. Itt előadó a m. kir. 6. dandáraltisztképző tanfolyamban. Még ez évben helyettes nyilvántartó tiszt is. A következő évben ismét előadó az altisztképző tanfolyamban, mely működéseért dandárparancsnoksági megdicsézésben részesül. 1875. évben zászlóalj, majd dandársegédtiszt, 1876. évben pótcsapatparancsnokot és kezelőtisztet helyettesít. Főhadnaggyá 1877 november 1-én lépett elő. 1878 január 1-ével helyeztetett át a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz. Előbb szakaszparancsnok Kézdivásárhelyen, 1879 január 13-tól pedig segédtiszt Kolozsváron. A m. kir. 2. számú szegedi csendőrparancsnokság 1881 december hó 1-ével történt felállításakor hasonló minőségben Szegedre helyeztetett. II. osztályú századossá 1882 november 1-én lépett elő, egyben szárnyparancsnokká neveztetvén ki Nagyikindára. I. osztályú századossá 1884 május 1-én neveztetett ki. 1885 október 22-én szárnyparancsnoki minőségben a m. kir. I. számú csendőrkerülethez helyeztetett Nagyszebenbe. Ezen beosztásában szolgált 1888 április hó 19-ig, amikor is tényleges szolgálata alatt a torontálvármegyei Tamásfalván — hol szabadságát töltötte — elhalt. Tetemét Temesvárra szállították s az ottani katonai temetőben helyezték örök pihenőre.

Kitüntetései: 1884 március 13-án kelt legfelsőbb elhatározással. — a magyar királyi csendőrség szervezése és felállítása körül szerzett érdemei méltánylásául — számára a dicséző elismerés nyilvánított. 1885. évben kiváló figyelmet érdemlő buzgó és fontos szolgálati feladatának helyes megoldásáért honvédelmi miniszteri dicséző elismerésben részesült.

Kovács százados 1873. évben vette nőül Oravicán Bie liczky Emmát. Házasságukból négy gyermek származott. Béla mint tart. főhadnagy vett részt a világháboruban s 1923. évben halt meg Temesváron; Ferenc vámmőrezredes, Árpád ny. áll. őrnagy és Ilka, lovag Buss József ny. áll. őrnagy neje. Kovács százados magyarul, németül, románul tökéletesen, szerbül jól beszélt. Igen jó szellemi képességgel és gyors felfogással bírt. A csendőrségi szolgálatban jól volt kiképezve. Kiválóan szorgalmas és pontos, teljesen megbízható; önképzésén szorgalmasan fáradt. Tiszta jellemű és minden tekintetben kitünő tisztnek jellemzett. A csendőrség minden irányú szolgálatában igen jól jártas. Kötelmeit ismerte s azoknak kiválóan

felelt meg. Mint szárnyparancsnoknak működése minden irányban helyes és szolgálati buzgalmáról tanuskodó volt. Előjáróit szerette, alárendeltjeit becsülte. Igen kedvelték bajtársai. Visszavonult életet élő, csendes munkása volt a csendőrségnek.

Kovács Ferenc

I. osztályú százados, szárnyparancsnok.

Született Udvarhely vármegye Küsmöd községében 1854 december hó 20-án. Református vallású. Földbirtokos fia. A főgimnázium nyolc osztályát jó sikerrel végezvén, vasuti szolgálatba lépett, hol katonai szolgálata megkezdéséig mint forgalmi tiszt működött. 1876 május 5-én — a törvényes 12 évi szolgálati kötelezettség mellett — avattatott fel a m. kir. 27. számú maroszekéi honvédszászlóaljhoz. Tizedessé 1876 szeptember 19-én lépett elő. 1876—77. években a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát »jó« eredménnyel végezte. Hadapróddá 1877 szeptember 24-én neveztetett ki. Mint hadapród-próbacsendőr 1878 január 12-én lépett be a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz. Hadapródörseveztővé 1878 szeptember 15-én, próbaszolgálatának letöltése után neveztetett ki. Hadapródormesterré 1880 január 26-án, hadapródtiszthelyettesé 1880 április 9-én lépett elő. 1877—1880. években őrsparancsnok volt. Hadnaggyá 1880 november 1-én neveztetett ki. 1882 november 1-én a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át, egy év mulva, 1883 szeptember 1-ével pedig a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz segédtisztnek. Ezen állásától rövidesen felmentetett és 1884. évben a m. kir. I. számú csendőrkerülethez helyeztetett, hol előbb Csikszeredán, majd Nagyenyeden szakaszparancsnok egészen 1888. évig.

Főhadnaggyá 1883 november hó 1-én neveztetett ki. 1888. év május 1-én a m. kir. VI. számú kerülethez helyeztetett s itt szakaszparancsnok 1891 július 31-ig Székesfehérváron. 1891 november 1-ével II. osztályú századossá neveztetett ki és szárnyparancsnoknak a m. kir. III. számú csendőrkerülethez Aradra. A következő évben a m. kir. V. számú csendőrkerülethez Nyitrára helyeztetett, honnan 1894 szeptember 1-én Zomborba. Ez év november 1-én mozdított elő I. osztályú századossá. Nyugállományba 1896 április 1-ével helyeztetett. Ideges fejfájásban éveken át szenvedvén, ez idézte elő időelőtti szolgálatképtelenségét és felülvizsgáltatását. Előbb Marosvásárhelyen telepedett le, onnan Nagyváradra, majd Budapestre, végül Nagykovácsra költözött. 1891. évben keletkezett s folyton súlyosbodó idegbaja miatt kórházi kezelésre

szorult, a gyulai közkórházba szállítottatott s ott halt meg 1907 november hó 16-án ötvenöt éves korában. A gyulai református temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Dicséretei: 1886. évben egy nagyszabásu rablás tette-seinek kinyomozása körül szerzett érdemei, 1892. évben pedig egy kormányhatósági intézkedés végrehajtása körül kifejtett buzgalma és tevékenységeért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesítettet. Birtokosa volt a német lovagrend alapította Mária keresztnek (1890) és a katonai jubileumi emlékéremnek (1898).

Kováts százados háromszor nősült. Első házasságából három gyermek (egy fiu és két leány) származott. Csak Magyarországot ismerte. Magyarul tökéletesen, németül jól, franciául kielégítően beszélt. Nyílt, vigkedélyü, értelmes, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt. Mint tiszt igen buzgó, kötelességtudó, belső tevékenységi ösztönből és érdekeltégből. Előljárói iránt engedelmes, fegyelmezett, alárendeltjeivel szemben szigorú és méltányos volt, azok bizalmát teljes mértékben bírta. Magas, erős testalkatu férfi volt, igen kedvelt bajtárs, aki a társaságot nagyon szerette s élőkölő körökben szeretett mozogni. Mint szakasz- és szárnyparancsnok igen jól működött.

Császár (Zakar'ás) János

alezredes, kerületi parancsnok-helyettes.

Született Csikszépvízen 1848. évi szeptember hó 1-én. Római katolikus vallásu. Édesatyja — Lukács — földbirtokos volt. A főgimnáziumot Nagyszebenben végezte s ugyanott tette le az érettségi vizsgát is. Katonai szolgálatát 1869. év október 1-én kezdte meg, mint egyévi önkéntes, a cs. és kir. 62. gyalogezrednél. Tizedessé 1870 október 15-én, címzetes szakaszvezetővé 1871 február 1-én lépett elő. Az egyévi önkéntesi tanfolyamot s a cs. és kir. csapathadosztály hadapród-tanfolyamot Nagyszebenben 1869—70. években végezte »kitünő« eredményel. Hadapród címzetes őrmesterré 1872 január 1-én, hadapród tiszthelyettesé 1872 április 1-én, hadnaggyá 1873 november 1-én neveztetett ki ezredénél. 1871—73. években a századnál teljesített csapatszolgálatot. 1874—75. években élmezési tiszt, azután 1876 november 1-ig ismét századtsiszt Gyulafehérváron. Ezen nappal a tartalékállományba helyeztetett, hol 1877 február 14-ig volt. A m. kir. erdélyi csendőrséghez 1877 február 15-ével lépett át próbaszolgálatra. Próbaszolgálatának leteltével 1879 december 31-én ide végleg áthelyeztetett. A csendőrtiszti szakvizsgát 1877. évben

LUKÁCS MÓZES

GRÓZE GYŐZŐ

RAKOSI FERENC

GÖTTMANN BÓDOG

tette le »jó« eredménnyel. Főhadnaggyá 1880 november 1-én nevezetett ki. 1877—1882. években szakasparancsnok Nagyenyeden és Kolozsváron; 1882 november 1-től segédtsízt a m. kir. I. számú csendőrpáncsnokság törzsénél. II. osztályú századossá 1885 november 1-én nevezetett ki s Brassóba helyeztetett szárnyparancsnoknak. Itt érte I. osztályú századossá történt előléptetése is 1888 május 1-én. 1894—95. években oktató a Nagyszebenben felállított lovas táborig csendőrtanfolyamokban. 1896 június 3-ig volt szárnyparancsnok Brassóban. E nappal másodtörzstisztként a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományába helyeztetett Kassára. Őrnagy 1897 május 1-ével. Ezzel egyidejűleg ugyanezen kerület parancsnokának helyettesévé nevezetett ki. Alezredes 1900 november 1-ével. Mint alezredes, kerületi parancsnok-helyettes halt meg 1902. évben Kassán 54 éves korában. Ott is helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: Őfelsége 1880 december 1-én kelt legfelsőbb elhatározásával részére a közbiztonsági szolgálat terén teljesített kitünő szolgálatainak elismeréséül a katonai érdemkeresztet adományozta. Birtokosa volt a III. osztályú katonai tisztviselői szolgálati jelnek és a jubileumi emlékéremnek.

Császár alezredes 1876. évben vette nőül Zachariás Ferenc tordai kereskedő Teréz leányát. Házasságukból öt gyermek származott. Jenő fia ezredes, Teréz leánya Tukacs Sándor hadbíró-ezredes felesége, Andor fia alezredes. Ellenség előtt nem szolgált. Csupán Magyarországot ismerte. Gyorsíró volt, jó uszó és jó tornász. Magyarul és németül tökéletesen, románul jól beszélt. Családi nevét 1885. évben helyesbítette az eredeti »Császár« névre.

Császár alezredes megállapodott, férfias jellemű, komoly, szerény, becsénygő, ernyedetlen szorgalmu, kötelmeit minden irányban ismerő és azokat jól és teljes odaadással teljesítő tiszt volt. Igen jó szellemi képességgel és felfogással birt. A csapatnál mint század- és élelmezési tiszt, a csendőrségnél mint segédtsízt, szakasz-, szárny- és kerületi parancsnok-helyettes, kötelességeit pontosan és értelmesen teljesítette, a szolgálat minden ágazatában igen jól képzett, minden iránt érdeklődő, lelkiismeretes parancsnok és előljáró volt. Előljárói iránt meggyőződésből engedelmes és fegyelmezett, bajtársaival és egyenrangúakkal szemben előzékeny és szolgálatkész, alárendeltjeivel szemben gondoskodó és méltányos, azokat helyesen befolyásoló. Jó lovas volt és jó lőügyi szakismeretekkel rendelkezett. A gyalogsági lovagló tanfolyamot 1873—74. években Gyulafehérváron, 1890—91., továbbá 1893—94. és 1894—95. években »jó« eredménnyel végezte Brassóban.

Császár alezredest nagy tisztelet vette körül bajtársai részéről, mindenki elismerte és becsülte nagy tudását, puritán lelkületét s az intézmény iránti állandó, soha nem szünő szere-

tetés. Kerületi parancsnoknak volt Erdélybe kiszemelve s magánviszonyain múlott, hogy kinevezése késett, majd váratlan bekövetkezett halálával el is maradt. Bámulatos munkásságú ember volt, hatalmas munkabíráásával és az igazság iránt való fanatikus ragaszkodásával ideális magaslatra lendítette magában a csendőrhivatást. Mindhaláláig hűen szolgálta hazája s az intézmény érdekeit.

Nemes Rákosi Ferenc

őrnagy, szárnyparancsnok.

Született Budapesten 1841 július 6-án. Római katolikus vallású. Iparos fia. Négy elemi osztályt Budapesten végzett 1854. évben. 1862 szeptember hó 30-án avatott fel és mutattatott be a cs. kir. 10. huszárezrednél, ahonnan mint közhuszár 1863 február hó 16-án lépett át próbaszolgálatra a cs. kir. 6. számú csendőrezredhez. Véglegesített — mint lovascsendőr — 1863 augusztus 16-án. Lovas őrsvezető 1865 október 1-ével. 1866 május 1-én áthelyeztetett a cs. kir. 9. országos csendőrparancsnokságához. 1867 május 21-én — mint gyalogőrsvezető — áthelyeztetett a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság állományába. Cimzetes őrmester 1871 február 21-én, valóságos őrmester 1873 november 1-én. 1876 év május hó 1-én a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokságához helyeztetett. 1878. évben a Ludovika Akadémia előkészítő, majd 1879. évben a tisztképző tanfolyamának sikeres elvégzése után 1879. év szeptember hó 1-én hadapróddá neveztetett ki. 1879. évben a marosvásárhelyi őrsöt vezeti, majd segédoktató az altiszti iskolában. 1880. évben őrsparancsnok Zalatnán. 1881. év november hó 1-én nyugállományba tétetett, egyidejűleg alkalmazva — mint kinevezett számvevő-írnok — az 1. számú csendőrparancsnokságnál. 1882 január 1-én — saját kérelmére, mint számvevőségi írnok — áthelyeztetett a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokságához. 1883 július 1-én — mint hadapródőrmester — növedékbe vétetett a m. kir. 1. számú csendőrparancsnokságnál, honnan ezen év december hó 1-én a 6. számú csendőrparancsnokságához helyeztetett. Hadapród-tiszthelyettessé 1884 április 1-ével, hadnaggyá 1884 május 1-ével neveztetett ki. 1883 december 1-től másodsegédtsízt Székesfehérváron. 1884 május 15-ig ideiglenesen szakasparancsnok Veszprémben és Szekszárdon. 1885. évtől szakasparancsnok 1888 november 25-ig Körmenten, e naptól a m. kir. II. számú kerületnél szakasparancsnok Temesváron; 1890 július 1-től 1893 szeptember 30-ig pedig oktatótsízt Szegeden. Főhadnaggyá 1891 május 1-én lépett elő. 1893

október 1-től szakasparancsnok Orsován, 1896 március 9-től pedig szárnyparancsnok Zomborban. II. osztályu századossá 1896 május 1-én lépett elő, I. osztályu századossá pedig 1898 május 1-én neveztetett ki. Zomborból 1899 április hó 16-ával Orsovára helyeztetett ugyancsak szárnyparancsnoki minőségben. Itt 1900 november hó 1-ig teljesített szolgálatot. E nappal Szombathelyre helyeztetett hasonminőségben. 1904. év november 1-ével — saját kérelmére — 41 évet meghaladó összszolgálati idő után állandó nyugállományba helyeztetett, mely alkalmából folyólag — október hó 20-án kelt legfelsőbb elhatározással — részére a cimzetes őrnagyi jelleg díjmentesen a legkegyelmesebben adományoztatott. Budapesten telepedett meg, majd Kőszegre költözött. A világháboru kitörése után önként ajánlotta fel szolgálatait e derék katona. 1915—1917. években az ostffyasszonyfai hatalmas fogolytábor őrzészlőalj parancsnoka volt. Ezen szolgálat teljesítése során neveztetett ki Ófelsége által valóságos őrnaggyá értékes szolgálatai elismerése gyanánt. Magas kora és testi törődöttségére tekintettel kérte felmentését, mely kérésének eleget tett a hadvezetőség. Ismét Kőszegre vonult vissza és itt halt meg 1919 november 11-én hetvennyolc éves korában.

Kitüntetései: 1904. évben — nyugállományba helyezése alkalmával — Ófelsége a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. Birtokosa volt a II. osztályu tiszti katonai szolgálati jelnek s a jubileumi emlékéremnek.

Rákosi őrnagy 1887 május 31-én kötött házasságot László Annával. Házasságukból három gyermek származott, két leány és egy fiu. Béla fia honvéd vezérkari tőztsízt.

Ófelsége 1904. év január hó 5-én kelt legfelsőbb elhatározásával neki és törvényes utódainak a magyar nemességet a legkegyelmesebben adományozta. Családi neve eredetileg Gercsál volt. 1882 augusztus 25-én nevét belügyminiszteri engedéllyel »Rákosi«-ra változtatta. Ellenség előtt szolgálatot nem teljesített. Magyarul, németül tökéletesen beszélt, románul jól. Magyarországot állomásozásai során ismerte. Középtermetű, zömök, erős testalkatu, komoly kedélyű, szerény, nyugodt vérmérsékletű, szilárd jellemű, jó szellemi képességgel és felfogással rendelkező férfi volt. Hivatásszerű kötelmeit teljesen ismerte s azoknak jól megfelelt. Mint életrajzi adataiból kivethető, 1863. évtől 1904. évig, tehát negyvenegy évet meghaladóan szolgált ténylegesen a csendőrségnél, egész életét szentelve e hivatásnak. Szolgált a osztrák, az erdélyi és az 1881. évben szervezett magyar csendőrséget. Minden beosztásában kitűnő csendőrnek és kitűnő embernek bizonyult. Csendőri működéséről, érdemeiről mindennél szebben beszél ez a maku látlan negyvenegy év. Szívós energiával harcolta azt keresztül, nagy szaktudását, gyakorlati tapasztalatait életként vivén bele szolgálataiba. Munkásságának gyümölcsei a hosszú élet, a szép

pályafutás s élete alkonyán a személyét ért két magas és maradandó királyi kitüntetés. Valami különös, szinte rendkívüli istenadomány volt benne: az emberek meghódításának, megnyerésének képessége. Nem volt ember, kit végtelen kedvesége által meg ne nyert volna a maga számára s ez adja magyarázatát, hogy őt mindenki szerette, mindenki nagyra becsülte.

Baló Rezső

cimzetes alezredes, másodtörzstiszt.

Született Kolozsváron 1854 szeptember 5-én. Evangelikus vallású. Iparos fia. Őt gimnáziumi osztályt jó eredménnyel végzett. Szülei tovább nem taníthatták s ezért nagybátyjának segített a gazdálkodásban. A csendőrséghez 1873 szeptember 16-án önként lépett be s avatott fel a cs. kir. 10. országos csendőrségi parancsnoksághoz. Cimzetes őrsvezetővé 1874 március 1-én lépett elő. 1876 május 1-ével a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság állományába került. Őrsvezetővé 1876 november 26-án lépett elő. 1878—79. évben a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát »elégletes« eredménnyel végezte. Hadapróddá 1879 szeptember 1-én neveztetett ki. A csendőrségi tiszti szakvizsgát 1882 február 13-án tette le »jó« eredménnyel. 1881 október 16-ával a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett szakaszpáncsnoknak Orsovára. Hadnagygyá 1882 november 1-én lépett elő. 1883. évben a m. kir. 4. számú csendőrpáncsnoksághoz tétetett át Nagyszőlősrre szakaszpáncsnoknak. Főhadnagygyá 1884 november 1-én neveztetett ki, egyidejűleg áthelyeztetvén a m. kir. I. számú csendőrpáncsnoksághoz Dévára szakaszpáncsnoknak. 1894 szeptember 1-től ugyanitt szárnyparancsnok. II. osztályú századossá 1894 november 1-én lépett elő, I. osztályú századossá pedig 1895 november 1-én. 1907 április 22-én másodtörzstiszti minőségben a VII. számú csendőrkerülethez helyeztetett Brassóba. 1908 szeptember 1-től egy év tartamára várakozási illetékkel szabadságoltatott; 1909 december hó 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett közel 35 évi tényleges csendőrségi szolgálat után. Déván telepedett le. Nyugdíjaztatását követően Baló őrnagynak 1911 január hó 16-án kelt legfelsőbb elhatározással az alezredesi cím és jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott.

A világháború során Baló alezredes szolgálattételre jelentkezett s a debreceni megfigyelő katonai állomásparancsnokságnál lett 1914 december 14-től parancsnokhelyettes. 1916 április 10-ével a cs. és kir. 2. számú tartalékkórházban mint parancsnok, 1917 április 10-től 1918 november 31-ig pedig

mint a debreceni cs. és kir. katonai rendőrség vezetője s a katonai állomásparancsnoksághoz beosztott törzstiszt működött. Háborús évekkkel összszolgálati ideje a 42 évet meghaladja. A forradalmak lezajlása után Debrecenben a m. kir. csendőraltisztek igazolóbizottságának elnöke volt.

Kitüntetései: jubileumi emlékérem, katonai emlékkereszt, II. osztályú katonai szolgálati jel, a vöröskereszt hadiékítmészes II. osztályú tiszti diszjelvénye és a cs. és kir. hadügyminisztériumnak dicsérfő okirata.

Baló alezredes nős ember és egy gyermek atyja. Hadjárásban részt nem vett. Magyarországon kívül nem volt. Magyarul, németül tökéletesen, románul jól beszél.

Baló alezredes egyike azon keveseknek, aki közvetlenül lépett be a csendőrséghez, aki tehát csak csendőr volt, s aki — mint láthattuk — még a világháború, sőt a forradalmak lezajlása után is — mint nyugállományú törzstiszt — hűségesen szolgálja hazája és testülete érdekeit.

Már mint altiszt kitünt buzgalmával, lelkiismeretességével és ernyedetlen kötelességtudásával. Jó szellemi képességgel és felfogással bírván, előbbi erényei figyelembevétele mellett jutott a tiszti állásba. Mint szakasz- és szárnyparancsnok közel negyedfél évszázadon állomásozott Déván. Ezzel is szép bizonyítékát szolgáltatta annak, hogy ahova a felsőbbbségi bizalom helyezte, ott kitartó hűséggel teljesítette szolgálatát. Szerény, komoly, nyugodt kedélyű, határozott, tiszta jellemű, pontos, bajtársias érzésű, minden irányban tevékenyen működő tiszt volt. Erdemekre nem pályázott, kötelességei egyszerű teljesítésében találta örömét. Előljárói irányában engedelmes és nyílt, alárendeltjei irányában jóságos, inkább elnéző volt ember igeri gyarlóságait iránt. Középtermetű, erős testalkatu, egészséges és mozgékony, a fáradoalmak elviselésére képességgel bírt. A társaságtól inkább visszavonultan él. Jelenleg a Nyukosz titkára Debrecenben.

Göttmann Bódog

alezredes, kerületi parancsnok-helyettes.

Született 1843 január hó 15-én Nagy-Sitkén (Vas vármegye). Római katolikus vallású. Atyja — József — erdőmester volt a felsőbükki Nagy Pál-féle uradalomban. Szombathelyen két gimnáziumi osztályt végzett. A cs. kir. hetedik huszárezredhez 1863 december 30-án önként jelentkezésként avatott fel a törvényszabta szolgálati kötelezettség mellett. Mint lovascsendőr már a következő évben, 1864 november 16-án áttétetett a cs. kir. 6. számú (győri) országos csendőrezredhez. Innen, mint gyalogcsendőr 1868 június 16-án

a cs. kir. 2. számú csendőrezredhez, július 1-én pedig a cs. kir. 10. számú országos csendőrségi parancsnoksághoz helyeztetett. Őrsvezetővé 1869 július 4-én, őrmesterré 1872 február 1-én lépett elő. 1878/79. években a Ludovika Akadémia előké-készítő tanfolyamát jó, 1879/80. években pedig a tisztképző tanfolyamát jeles eredménnyel végezte. Mint hadapród, 1880 szeptember 1-ével áthelyeztetett a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz. Hadnaggyá 1881 május 1-én neveztetett ki. Ez év december 1-ével a szegedi 2. sz., 1882 december 1-ével pedig a budapesti 3. sz. csendőrségi parancsnoksághoz helyeztetett. 1880. évben — mint hadapród — őrsparancsnok Csikszeredán, 1881—82. évben — mint oktatótisztt — Dorozsmán és — mint szakaszparancsnok — Budapesten működött. Főhadnaggyá 1883 november 1-én lépett elő. Oktatótisztt Budapesten. 1887 augusztus 1-én a pozsonyi kerülethez, november 1-én a székesfehérvári kerülethez helyeztetett. Szakaszparancsnok volt Pozsonyban és Nagykanizsán. 1890 május 1-én II. osztályu századosná neveztetett ki, egyidejűleg szárnyparancsnokká Debrecenbe. 1894 november 1-vel I. osztályu százados. 1901 április 15-ével megbízatik a másod-törzstiszti teendővel Budapesten. Ez év május 1-ével őrnagy, 1903 július 1-ével ugyanitt kerületi parancsnokhelyettes. 1904 május 1-én alezredessé lépett elő. Mint alezredes helyeztetett saját kérelmére negyvenegy évet meghaladó tényleges szolgálat után hatvanegy éves korában nyugállományba. A vas megyei Celldömölkön telepedett meg. Igen élénk részt vett a város társadalmi életében. 1920. évben a város diszpolgárává választatott s nevével — elismerésül — egy teret neveztek el, melyet tíz évi szeretetteljes fáradozással önmaga létesített. Nevéről Félix-parknak nevezték el. Meghalt 1922 június hó 22-ik napján. Celldömölkön helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1881. évben — december 7-én kelt legfelsőbb elhatározással — részére a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló tevékenységéért a legfelsőbb dicsérő elismerés adatott tudtul. Ennek részletes leírása a Szelestey Károly százados szerkesztésében megjelent Csendőrségi Évkönyv 1886. évfolyamában lett ismertetve: »A marischeli rablógyilkosságról« cím alatt (69—92. l.) 1898. évben Őfelsége a katonai érdemkereszttel a legkegyelmesebben tüntette ki. 1899. évben a csendőrségi gazdaszatkezelési utasítások szerkesztési munkálataiban való sikeres közreműködéséért a honvédelmi miniszter dicsérő okirattal tüntette ki. 1904. évben nyugállományba helyezése alkalmából részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje adományoztatott. Birtokosa volt a III. osztályu tiszt katonai szolgálati jelnek és a jubileumi emlékéremnek.

Göttmann alezredes nőtlen ember maradt. Csak Magyarországot ismerte. Magyarul, németül tökéletesen, románul keveset beszélt.

Göttmann alezredes kora ifjúságában tökélt el magát a csendőri pályára, nagy kedvet és benső hivatást érezvén ezen szolgálat iránt. Egész pályafutásán át mintaképe volt a derék, becsületes, igaz csendőrnök. Vigkedélyű, őszinte humoru, szerény, szilárd jellemű férfi volt. Valami — egészen megkapó — jóság, bajtársi, baráti és emberi melegség jellemezte egész egyéniségét. Rendkívül szorgalmas és kötelességtudó, előljárók iránt feltétlen hűséggel ragaszkodó, alárendeltjeivel szemben szigoruan következetes, de gondoskodó, érdekeit szíven viselő tiszt és parancsnok volt. Kerületi parancsnoknak kiválóan alkalmasként minősített. Törődöttsége és magas kora zárta el a lehetőségét annak, hogy bőséges tapasztalatait ezen magas állásban már nem érvényesíthette.

Göttmann alezredes nyolc évtizeden át élte le a maga egyszerű, nemes, tiszta és szép, munkás életét. Munkás, éretnyes és mértékletes élet mellett mintaképe volt a szorgalomnak. E mellett jó, igaz, gyöngéd, szerető lélek. Barátja minden becsületes törekvésnek és jóakarója a hozzáfutóknak. Vas vármegyének — ennek a dicső történelmi multu megyének — volt a szülőtte. Ott élte le gyermekkorát s oda tért vissza pihenésre. Az volt az ő szűkebb hazája. Büszke szeretettel csüggött rajta. A vármegye is büszke lehet fiára, aki egy érdemekben gazdag közéleti szerepléssel fejezte be életét. Göttmann alezredes azok közé tartozott, akik nem vonakodnak, nem tétováznak erőiket, tehetségeiket a köz szolgálatába állítani, akik megtestesítői a puritán hazafiságnak s a nemes önzetlenségnek.

Szinyérszegi Keresztury Sándor

cimzetes őrnagy, szárnyparancsnok.

Született Szőregen (Torontál vármegye) 1833 március hó 12-én. Római katolikus. Birtokos fia. Gimnáziumot végzett. Mint hadapród 1849 március 7-én önként belépett a cs. kir. 34. számú sorjalogezredhez. A közös hadseregben — mint tiszt — tizenegy éven át szolgált s főhadnagyi rendfokozatot ért el. Azután megyei közigazgatási szolgálatba lépett és pedig megyei árvaszéki ülnök lett Nagybecskerekben. 1870 augusztus 23-án — mint szabadságolt állományu főhadnaggy — kineveztetett a m. kir. 14. számú dél-torontáli honvédszólóalhoz. Közös hadseregbeli szolgálati ideje alatt résztvett az 1849-iki szabadságharcban, 1859. évben pedig az Olaszország elleni hadjáratban. 1871—1881. évig zászlóaljánál, mint századparancsnok működött. II. osztályu századosná 1877 május 1-ével neveztetett ki. A m. kir. csendőrséghez próbaszolgálatra 1881 június 26-ával vétetett fel. A csendőrtiszti szakvizsga si-

keres letétele és véglegesítése után 1881 december hó 1-ével a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnoksághoz osztatott be s a Lugoson felállított szárnyparancsnokság vezetésével bizatott meg. I. osztályu századossá 1882. évi február hó 10-én nevezetett ki. 1883 december 1-én a m. kir. 1-ső számú csendőrküületi parancsnoksághoz helyeztetett hasonló minőségben Kolozsvárra. 1885 szeptember 1-től a m. kir. VI. számú csendőrküületi parancsnoksághoz ugyancsak szárnyparancsnoki minőségben Szombathelyre helyeztetett. 1890-től 1893. évig Sopronban szárnyparancsnok. 1892. évben lábát bokán felül eltörte; a törés összeforrott ugyan, de a lába béna maradt, miért is huzamosabb időn át szolgálatképtelenné vált. Ez okból testi törődöttsége miatt felülvizsgáltatott s 1894 november 1-ével végleges nyugállományba helyeztetett, mely alkalomból Ófelsége által részére a címzetes őrnagyi jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott. Nagybecskerekben telepedett meg. Elhalt 1908 május hó 23-án hetvenötéves korában.

Kitüntetései: birtokosa volt a hadiéremnek és 1882. év-től a szerb királyi IV. osztályu Takova-rendnek.

Keresztury százados 1864. évben nősült; egy gyermek atyja. Magyarul, németül, szerbül tökéletesen beszélt. Magyarországon kívül Velencét, Lombardiát, Trieszt környékét, Krajnát és Csehországot ismerte. Mint honvédcsapattiszt, felette szorgalmas, buzgó, tevékeny s a legjobb eredménnyel működőnek minősített. A csendőrséghez átlépve minden törekvése oda irányult, hogy szolgálati állásának a legkifogástalanabbul feljelen meg. Általános megalégedésre működött. Szakismereiteit folytonosan törekedett bőviteni és tökéletesbiteni. Pályája iránt előszeretettel viseltetett. Igen kedvelt alárendelt, előljáró és bajtárs volt. Köztiszteletben részesült. Egyébként csendes, higgadt, nyugodt vérmérsékletű és előkelő gondolkodásu férfi volt. A társaságot kedvelte, bár inkább visszavonultan élt. Magastermetű, rendkívül megnyerő külsejű tiszt volt. Egyenes utat járt, férfias határozottsággal. Sohasem kerülgette az akadályokat. Elveihez, meggyőződéséhez, barátaihoz, testületéhez mindenkor hü maradt. Az egyéni és tisztí becsület, amint összeforrott jellemében, ugy homályt és foltot nem tűrő, csorbitatlan, sőt érintetlen tisztaságában kísérte mindvégig.

Rajnai és körösladányi Stesser György

címzetes altábornagy, a m. kir. csendőrség első felügyelő-helyettese.

Született Balassagyarmaton (Nógrád vm.) 1838 április hó 8-án. Róm. kath. Birtokos fia, ki a szülői háznál gondos családi nevelésben részesült. Mérnöki pályára készült s a technikának

STESSER GYÖRGY

BANDY BALÁZS

ÉTSY FERENC

PANAJOTT SÁNDOR

egy évfolyamát Budapesten igen jó eredménnyel végezte. 1855. évi március 31-én — mint önként jelentkező — avattatott fel nyolc sorhad és kettő tartalék évre a cs. kir. gróf Radetzky nevét viselő 9. huszárezredhez. 1858. január 1-vel káplárrá, 1858. január 4-vel szakaszvezetővé, 1863. január 4-vel őrmesterré, 1865. április hó 9-én II. oszt. hadnaggyá, 1866. december 7-vel I. oszt. hadnaggyá, 1868. január 11-vel főhadnaggyá, 1878. január 5-vel I. oszt. századossá lett ugyanezen ezredben kinevezve. 1878. július hó 1-én a cs. és kir. 9. huszárezredtől a cs. és kir. 5. huszárezredhez helyeztetett át. Mint hadnagy 1865. évben szakaszparancsnok, 1866. évben mint utászszakaszparancsnok, 1867. évben mint élemezési és ezredraktári tiszt — egyidejűleg laktanyatiszt — a bécsi Josephstadti huszárlaktanyában, 1869. évben altiszti tanfolyamparancsnok, majd ugyanezen évben mint ezredsegédtiszt működött; 1870/71. évben a dandártiszti iskolába lett vezényelve. A dandártiszti iskolát Sopronban kitűnő eredménnyel végezte. 1871. évben a gyalogsági lovaglótanfolyam és az ezred számvivő iskolájának parancsnoka, 1873/77. években ezredsegédtiszt, 1878/1880. években szakaszparancsnok. Pardubitzban teljesített szolgálatot. 1866. évben Poroszország elleni hadjáratban — mint hadnagy utászszakaszparancsnok — vett részt az ezrede kötelekében. Augusztus 24-én Langenbrucknál, június 26-án Schirownál, június 28-án Jicinnél lefolyt ütközetekben vett részt, a július 3-án Königrätznél történt csatában századával — mint oldalvéd — báró Appel ezredes dandárát oldalt fedezte. Ezen hadjáratban jeles szolgálatokat teljesített.

A m. kir. csendőrséghez 1881. évi augusztus 20-án lépett át — mint I. osztályú százados — a hadügyminiszter 5293/1. 1881. számú engedélyével. Próbaszolgálatra a m. kir. 1. (Kolozsvár), majd a m. kir. 2. (Szeged) csendőrparancsnoksághoz osztatott be. Véglegesítettett 1882. évi március 1-én. 1882/1883. november 20-ig szárnyparancsnok Szegeden, azután ugyanott parancsnokhelyettes. 1882. évi december 1-vel a m. kir. III. számú csendőrkerülethez helyeztetett át, mint parancsnokhelyettes. Őrnaggyá 1885. év május 1-vel neveztetett ki. 1886. évi július 18-án a m. kir. III. számú (budapesti) csendőrkerület ideiglenes parancsnoka lett. 1889. év május 1-vel alezredessé és a III. számú csendőrkerület parancsnokává neveztetett ki. Ezredessé 1891. évi november hó 1-vel lépett elő. Ez évtől elnöke a csendőr pótlovazó bizottságnak is. 1898. június 7-ével a m. kir. csendőrség első felügyelőhelyettesévé és 1898. november hó 1-vel vezérőrnaggyá neveztetett ki, mely állásából 1902. április 22-vel ment saját kérelmére állandó nyugállományba. Nyugállományba vonulásakor Ő felsége április 22-én kelt legfelsőbb elhatározásával részére a cts. altábornagyi jelleg és a Lipótrend lovagkeresztje adományoztatott.

Kitüntetései: 1878. hadiérem; I. oszt. tiszti katonai szolgálá-

lati jel; 1884. év március 13-án Ófelsége a m. kir. csendőrség szervezése és felállítása körül szerzett érdemei elismeréséül a Ferenc József-rend lovagkeresztjével, 1893. év március 8-án, mint kerületi parancsnokot, minden irányban kimagasló és eredménydús szolgálatai elismeréséül, a III. oszt. Vaskorona-renddel tüntette ki. 1896. évben a kerülete alosztályainál minden tekintetben mutatkozó haladás és fejlődésért és különösen az alárendelt törzs- és főtisztek és hadapródok helyes befolyásolása és céltudatos vezetéséért honvédelmi miniszteri dicséző elismerésben részesült. 1897. évben a porosz királyi II. osztályu vörös-sasrenddel lett kitüntetve. 1898. évben a m. kir. III. számú csendőrkerületnek 12 éven át — ezen hosszú idő alatt az állásához fűzött követelményeknek mindenkor a legodaadóbb, példás ügybuzgósággal és legteljesebb eredménnyel — történt parancsnoklásáért Ófelsége június 7-én kelt legfelsőbb elhatározásával teljes megelégedését fejezte ki. Stesser altábornagy részére, méltányolva kimagasló érdemeit, Ófelsége 1885 augusztus hó 2-án kelt legfelsőbb elhatározásával a magyar nemességet a »rajnai és körösladányi« előnevekkel a legkegyelmesebben adományozta.

Stesser c. altábornagy előljárói által egész szolgálati ideje alatt állandóan, mint határozott, tiszta jellemű, lovagias gondolkodású, ernyedetlenül buzgó, a katonai szellem emelése, a fegyelem, a rend fenntartása körül sikeresen működő, higgadt, ragaszkodó tiszt volt ismert. Alárendeltjeiről atyailag gondoskodott, azok bizalmát teljes mérvben bírta. Erélyes, csendőrségi pályája iránt előszeretettel viseltető, igen tiszteletreméltó tiszt volt. Emellett mint igen jó lovas, jó lövő, kiváló oktató, loísmertekben nagy gyakorlattal bíró és a csendőrgazdászat kezelését is részletesen ismerő tiszt jellemezett.

Egyik oszlopos tagja volt a csendőrségnek és valódi mintaképe a szívós, önfeláldozó munkásságnak és a talpig puritán katonának. Az ő egyszerű nagyságának szelid fénye örökké követésre méltó és tántoríthatatlan buzgalommal eltöltött hosszú szolgálati pályát világít meg, mely igen jelentékeny részt követel magának azon műből, melynek testületünk mai fejlődöttsége és elismert értéke a gyümölcse.

Páratlan energiája, példás jellemű, éles eszű, erős akaratú, nagy emberismerettel bíró, vaskezű parancsnok volt, ki céltudatos bölcsességgel intézte teendőit. Mint nőtlen ember, teljesen a szolgálatnak élt s annak szentelte minden idejét.

Alárendeltjeinek gondolatvilágába behatolva, felismerte a bennük szunnyadó gyarlóságokat és azon szempontból kiindulva, hogy a gyakorlati életben nem mindig a nagy jelentőségű mozzanatok, hanem gyakran a mellékes dolgok okoznak legtöbb gondot, sohasem mulasztotta el — ha erre alkalma nyílt — alárendeltjeinek ferdeségeit, botlásait részletezni és azokat intve, tanítva, feddve orvosolni. Mert abból indult ki,

hogy a legcsekélyebb hiba vagy mulasztás is az erkölcsi következmények egész láncolatát vonhatja maga után.

Az erkölcsi siker biztosítására törekedve, mindenekelőtt az alapot rakta le, hogy azon építhessen. Tetteivel és példái-val hatott, mert az üres szavak homokba irt betűk, miket elhord a szél. Nem nyugodott, míg ki nem irtotta a gyomot, a visszaélést. A heroismus sohasem elégszik meg a kötelességgel, hanem szüntelenül munkálkodva épít, amikor csak lehetséges. Stesser altábornagy nagy és jó ember volt s hozzá igaz magyar csendőr. Áldásosan szolgálta hazáját, királyát és testületét. Nekünk nagyon sokat jelentett Stesser György, benne többet gyászolhatunk, mint egy emberben. Őt nem lehet, nem szabad felejtenuünk. Szigorú volt önmagához, mindig többet és többet kívánt magától, újra új és új célok felé sarkalta magát, míg fizikuma meg nem roppant folyton erősödő sziv-affekciója miatt. Pedig szeretett és tudott élni. Ismerője volt és filozófusa a dolgoknak; amilyen lelkes és érdeklődő, éppen olyan finoman szkeptikus is. Fájdalommal érezzük, hogy értékes személye ezentul már csak bennünk kegyelettel őrzött emlék maradt.

Meghalt 1904 május 18-án Budapesten. A farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra. Nagy részvét kísérte sirjába, mely fölé a bajtársi kegyelet értékes emléket állított.

Laposán László

cimzetes őrnagy, szárnyparancsnok.

Született Felsőbányán (Szatmár vármegye) 1839 február hó 1-én. Görög katolikus vallású. Édesatyja kincstári bányatisztviselő volt. Az elemi iskolát Felsőbányán, a bányászati és kohászati iskolát pedig Nagybányán végezte. 1862 április hó 13-án — mint gyalogos — avattatott fel a cs. kir. 5. sorgyalogezredhez. Őrvezetővé 1863 január 10-én, tizedessé 1863 február 24-én, őrmesterré 1863 november 5-én, hadnaggyá 1866 május 16-án lépett elő. 1866—1873. években századtsiszt, majd az altiszti iskolában előadó-tiszt, később annak parancsnoka, a gráci hadapródiskolában pedig a tereptan és terepábrázolás tanára volt. 1866-ban résztvett az Olaszország elleni hadjáratban. A június 24-iki custozzai ütközetben megsebesült. 1873 május 1-ével áthelyeztetett a m. kir. honvédséghez, az 1. számú honvédszászlóaljhoz, 1874 február hó 11-ével a 44. számú honvédszászlóaljhoz. Főhadnaggyá 1874 május hó 1-ével lépett elő. Ez évben a III. számú honvéd kerületi parancsnokságnál beosztva a parancsörtszt mellé és nyilván tartó tiszt a 44. zászlóaljhoz. 1875—1880-ig pótcsapatparancsnok. 1880. évben századparancsnok. 1881 szeptember 14-én

próbaszolgálatra osztatott be a m. kir. csendőrséghez az I. számú csendőrpáncsnoksághoz Marosvárárhelyre. Annak befejezte s a csendőrtiszti szakvizsga sikeres letétele után szárnyparancsnok Máramaroszigeten. II. osztályu századossá 1881 november 1-én, I. osztályu századossá 1883 december 1-én lépett elő. Nyugállományba 1885 május 1-ével helyeztetett felülvizsgálat után, a háboruban szerzett sebesülése következtében előállott testi törődöttsége miatt. Mint helyi szolgálatra alkalmasnak minősített, a m. kir. honvédelmi minisztérium II. ügycsoportjában rendszeresített szolgálati állásba osztatott be tartósan, hol 1904 január 1-ig folytatólagosan szolgált. Ezen nappal — Ő cs. és apostoli kir. Felsőge legfelsőbb elhatározásával adományoztatván részére az őrnagyi cím és jelleg — saját kérelmére visszahelyeztetett a nyugállományba. Meghalt Budapesten 1912 december 21-én. A farkasréti temető katonai részében helyeztetett örök nyugalomra.

Laposán címzetes őrnagy családja 1690. év körül az erdélyi Szolnok-Doboka vármegyéből menekült át Szatmárba, a folytonos török portyázások elől. Családja ármális magyar család volt Láposi névvel, mely név, az akkor még jobbra románok lakta Szatmárban, idővel »Laposán«-ná (Láposiak) alakult. Atyja ugyancsak László, anyja Bölöni Erzsébet volt.

Az ifju Laposánt, miután bányászati tanulmányait befejezte, nagybátyja, Doroghy András városi főerdész javaslatára, szülőföldjén erdőgyakornokká választották. Innen ment katonának s olyan rajongó szeretettel viseltetett pályája iránt, hogy késő öregkorában is azt hajtogatta, hogyha újra születne, ismét katona szeretne lenni. Pacor tábornok, a vitéz Máriássy tábornok, akiknek segéd-, illetve parancsőtisztjük volt és számos más előljárója ragyogó jövőt jósolt neki s csak a szerencsétlen életkörülmények okozták, hogy ezek a jóslatok teljesedésbe nem mentek.

Magasabb parancsnokainak, sőt a honvédelmi miniszternek elismerését is ki tudta érdemelni, csapatgyakorlatok alkalmával pedig a néhai József főherceg Ur Ófenségének, mint a honvédség főparancsnokának, nyilvános szóbeli dicsőítő elismerésében részesült.

1875 január hó 27-én nőül vette vagyóci és ivánóci Nagy Károly bányatanácsos Irma nevű leányát, a Mária Terézia-rend első lovagjai közül való báró Haág Miklós tábornok unokáját. Ideális szép házasetet élt, nagy család feje lett, de a családi boldogságot idővel felváltották az egyre-másra következő csapások, úgy, hogy aggkorában a családjáért minden áldozatra kész apa csak egyetlen életben maradt gyermekében találhatta örömét. Valamennyi többi fiugyermekét a katonai pályán kívánta látni, de a kérlelhetetlen halál még ifju korukban elragadta őket.

Amilyen szeretettel ragaszkodott a pályájához, épp oly rajongó szeretettel vette családját is körül s kevés család dicsekedhetett azzal a meghitt, derűs boldogsággal és tökéletes együttérzéssel, mint az övé. Élete alkonyán megérte azt, hogy hadiélményeiről s a háboruban aranybabérkoszorút szerzett vitéz ezredéről még kis unokájának is beszélhetett. Utolsó éveit kicsiny unokája csengő kacagása, meleg szeretete aranyozta be.

Laposán címzetes őrnagy magyarul, németül, románul és olaszul tökéletesen, tótul a szolgálat követelményének megfelelően beszélt. Magyarországon kívül Felső-Olaszországot, Morvaországot, Tirolt és Alsó-Ausztriát ismerte. Birtokosa volt a hadiéremnek, a legfelsőbb elismerésnek és több szolgálati keresztnek.

Laposán címzetes őrnagy, mint csapatbeli tiszt, e szolgálat követelményeinek tökéletesen megfelelt. Igen élénk véralkatu, buzgó és szorgalmas, minden iránt érdeklődő, derék, határozott jellemű tiszt volt. Magasabb kiképzésre törekedett és szakismereteit szélesbiteni igyekezett. A csapatvezetés és a szolgálatkezelésben megfelelő jártasságot tanusított.

Mint csendőrtiszt csupán négy évet töltött a testületnél a felállítás első éveiben. Mint szárnyparancsnok, kötelemait megfelelően ismerte s iparkodott azoknak — a kezdet nehézségeivel megküzdve — a legpontosabban megfelelni. Általában kedvelt előljáró, alárendelt és bajtárs volt.

Osdolai Bándy Balázs

alezredes, kerületi parancsnok.

Született Osdolán, Háromszék vármegyében 1846 május hó 8-án. Római katolikus vallásu. Földbirtokos fia. Hat gimnáziumi osztályt, majd a szentpölteni főnevelőintézetet és a krakkói tüzérhadapródiskola századtanfolyamát 1861—1864. évig jó eredménnyel végezte. 1864 szeptember 1-én avattatott fel a cs. kir. 10. tüzérezredhez. Mint tüzértizedes 1866 május 1-én áthelyeztetett a fennállott tengerparti tüzérezredhez. Ez évben résztvett az Olaszország elleni hadjáratban. Szakaszvezetővé 1866 június 26-án lépett elő, tüzemesterré pedig 1869 január 1-én már a cs. kir. 11. számú vartüzérezászlóaljnál, hova 1868 május 1-én helyeztetett. Hadapróddá 1869 október 1-ével, hadnaggyá 1869 november 1-ével neveztetett ki. 1869. évben résztvett Dél-Dalmátországban a felkelés elnyomásában a zagoszdák-veliki ütközetben november 18-án. Főhadnagy 1876 május 1-ével. 1879. évben helyfoglalás (occupatio)-ban vett részt Hercegovinában. Augusztus 17., 19. és 20-án mint hegyi-ütegparancsnok résztvett a cernici, augusztus 21-én a kreme-

náci, szeptember 24—27-ig a klobuki ütközetekben. Mint főhadnagy, 1881 július hó 1-én áthelyeztetett a m. kir. csendőrséghez, próbaszolgálatra beosztván az I. számú csendőrpáncsnoksághoz Kolozsvárra. Annak letelte s a csendőrtiszti szakvizsga sikeres letétele után véglegesített 1882 január 1-ével és szárnyparancsnok lett Brassóban. II. osztályu százados 1882 november 1-ével. 1883 szeptember 1-én a 4. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben Kassára. I. osztályu százados 1883 november 1-én neveztetett ki. 1885 szeptember 1-ével a VI. számú csendőrkörülethez helyeztetett Pécsre. 1889 augusztus 1-től csendőrkörületi parancsnokhelyettes Szegeden. 1890 november 1-én őrnaggyá lépett elő s Budapestre helyeztetett. 1894 július 7-ével a II. számú csendőrkörület parancsnokává neveztetett ki. Alezredessé 1895 május 1-én neveztetett ki, egyidejűleg áthelyeztetvén Székesfehérvárra. Nyugállományba 1896 augusztus hó 1-ével helyeztetett testi törődöttsége miatt. Meghalt Budapesten 1921 augusztus 11-én hetvenöt éves korában. A rákoskereszturi katonai temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1878. év december 18-án Ófelsége által — részére — vitéz magatartásáért a hadiékítményes III. osztályu Vaskorona-rend lovagkeresztje a legkegyelmesebben adományoztatott. Birtokosa volt a hadiéremnek és az I. osztályu tiszt katonai szolgálati jelnek.

Bándy alezredes nyugdíjaztatása után nősült meg. Magyarul és németül tökéletesen, olaszul közepesen beszélt. Magyarországon kívül Dalmátországot és Észak-Olaszországot ismerte. Hercegovinát a hadjáratból folyólag. Igen jó tornász és vívó, ezekben, mint oktató is alkalmaztatott. Kiváló lovas és lószakértő volt.

Katonai képzettsége — elméletileg és gyakorlatilag — igen jó. Mint lószakismerő képességeit békében és háboruban igen eredményesen érvényesítette. Hegyi üteg és ágyutelep parancsnokként jól megfelelt. A csendőrségnél — mint szárny és körületi parancsnok — kiválóan alkalmasnak bizonyult. Komoly, határozott jellemű, becsvágyó, igen szorgalmas, tevékeny, önművelésével foglalkozó tiszt volt, aki jó szellemi képességgel és felfogással bírt. Előjárói és feljebbvalói iránt meggyőződésből engedelmes, ragaszkodó nyíltsággal és hűséggel viseltetett, bajtársai irányában barátságos és előzékeny, alárendeltjeivel szemben szigorú, jóakaratu és méltányos volt. A közszellemre jó befolyást gyakorolt. Visszavonultan élt, inkább a tisztitársaságot kedvelte.

Bándy alezredes szép életpályát futott meg. Akik közelről ismerték, azt mondják róla, egész férfi volt. Mint fiatal főhadnagy a harctéren Vaskorona-renddel tüntettetik ki vitézségéért. Ez a hetvenes években — rövid időtartamu háboru-

alatt — igen nagy érdemet jelentett. Minősítése hosszú szolgálata alatt foltnélküli. Kemény gerincű, ítéleteiben, tetteiben hajthatatlan, puritán gondolkodású és rajongó odaadású ember volt mindenért, amit jónak, tisztának és igaznak talált. Tudását, tehetségét nem fitogtatta. Mindig az igazságra törekedett. A korrektség a természetében volt.

Étsy Ferenc

I. osztályu százados, ideiglenes körületi parancsnok-helyettes.

Született Léván (Bars vármegye) 1839 április hó 8-án. Róm. kath., majd református. Földbirtokos fia. Hat gimnáziumot végzett jó sikerrel. Bars vármegye közigazgatási szolgálatában kilenc éven át megyei esküdt és szolgabíró volt. Ő felsége 1870 november 1-én kelt legfelsőbb elhatározásával a m. kir. honvédség szabadságolt állományában hadnaggyá neveztetett ki és beosztatott a m. kir. I. számú pesti honvédszászlóaljhoz.

A szabadságolt állományu tisztképző iskolát kinevezése előtt Szegeden, az első honvéddandár tanosztályt 1871. évben Budapesten, a tényleges állományu tiszt vizsga gyakorlati részét 1872. évben, a Ludovika Akadémia tiszt tanfolyamát pedig 1872—73. években jó sikerrel végezte. 1873 augusztus 22-től körületi parancsnoksági segédtiszt. 1874 november 1-től parancsörtiszt az első számú honvéd körületi parancsnokságnál Ghiczy Béla, majd Pongrác Sándor tábornokok mellett. Főhadnaggyá 1876 november 1-én lépett elő. Mint parancsörtiszt lépettát 1881 július 3-án a magyar kir. csendőrséghez, beosztván a m. kir. I. számú csendőrpáncsnoksághoz. Próbaszolgálatára befejeztével — mint szárnyparancsnok — Debrecenbe helyeztetett. 1882 április 13-tól vezényeltetett a honvédelmi minisztérium IV. csendőrségi ügyosztályába. Itt lett 1882 november 1-én II. osztályu százados. 1886 augusztus hó 1-én a pozsonyi V. számú csendőrkörülethez helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben Pozsonyba. Ez év október hó 1-én I. osztályu százados 1888 április 22-én kelt legfelsőbb elhatározással Ófelsége a IV. számú csendőrkörülethez ideiglenesen parancsnokhelyettesé nevezte ki.

Itt érte korai halála ötvenéves korában. Kassán helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: Étsy százados 1881. évben nyolc évi parancsörtiszti beosztása folyamán tanusított odaadó, kitünő és önfeláldozó szolgálatait honvéd körületi parancsnoksági elismerésben részesült. 1886. évben pedig a honvédelmi minisztérium IV. (csendőrségi) ügyosztályában — négy évet meghaladó

vezényeltetési ideje alatt — az ügyosztály teendőinek végzésénél és az éppen ez időszakban eszközölt szervezési munkálatok körül tanusított fáradhatlan szorgalmáért s eredményes működéséért július 26-án honvédelmi miniszteri teljes elismerésben és dicséretben részesített.

Étsy százados nős ember és négy gyermek atyja volt. Magyarul és németül tökéletesen, tótul jól beszélt. Csak Magyarországot ismerte. Ellenség előtt nem szolgált.

Honvédtiszt korában — szorgalma, igen jó képességei és átlagon felüli műveltségére figyelemmel — magasabb parancsnokságoknál nyert beosztást. Magasabb kiképzésre állandóan törekedett. Igen nagy buzgalmat fejtett ki a legjobb eredménnyel. Szerény, csendes, a társaságot kedvelő, kifogástalan jellemű, becsvágyó tiszt volt. Mint csendőrtiszt szolgálati állásának a legpontosabban felelt meg. A szolgálat minden ágazatában teljes jártasságra tett szert. A csendőrségi ügyosztályban a fogalmazási szakban kiválóan működött s igen jól volt alkalmazható. Róla elmondhatjuk, hogy épen ezen fontos beosztásában Schatz címzetes tábornok és Ujhegyi őrnagy mellett a csendőrség megszervezésének egyik erős factora volt. Széles látkörű, megfontolt, alapos és körültekintő munkásságához igen értékes eredmények fűződnek. Mint említettem, szelid, kedves, jóságos volt, de szigorú és hajthatatlan az igazság mellett. Mert nagyon jól tudta, hogy az ember soha sincs egyedül s a hang, ami földi életében kormányozza, nem holmi idegen ember helyeslő vagy rosszaló szava, hanem a lélek mélyén élő halk, de tisztán érthető beszéd. Uri gondolkodású ember volt és tetőtől-talpig becsületos. Nagy vesztesége intézményünknek, hogy a halál időelőtt szőlította el az élők sorából.

Szamosfalvi Panajott Sándor

címzetes altábornagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője.

Született Gyulafehérváron, 1849 március hó 8-án. Római katolikus vallású. Édesatyja, Mihály, a gyulafehérvári cs. és kir. pénzverde tisztviselője volt. A család görög eredetű. Panajott Sándor Kolozsváron hét gimnáziumi osztályt végzett jó sikerrel. Mint önként jelentkező lépett be 1866. évi október hó 30-án a közös hadsereg kötelékébe s avattatott fel a cs. kir. szekerész-testülethez. Tizedessé 1867 május 5-én neveztetett ki. 1867. évben felvétetett a bécsi cs. és kir. hadapródiskolába, melyet 1870. évben jó eredménnyel végzett. Közben — 1869 január hó 1-én — szakaszvezetővé lépett elő. Őrmesterre 1870 augusztus hó 1-én, hadapróddá 1871 november

RUSZ ILLÉS

CSÁSZÁR JÁNOS

HAUSENBLAS KAROLY

WINDISCH KÁROLY

LAPOSÁN LÁSZLÓ

BALÓ REZSŐ

KERESZTÚRY SÁNDOR

hó 1-én nevezetett ki. Mint hadapród a m. kir. bábolnai állami ménes cs. és kir. katonai osztályánál volt beosztva. Hadnaggyá 1871 november hó 1-én — hadapródi kinevezésével egyidejűen — lépett elő. Hadnagyi kinevezését követően áthelyeztetett a mezőhegyesi állami ménes cs. és kir. katonai osztályához. Mint hadnagy 1875 január hó 1-ével visszahelyeztetett a cs. és kir. szekerésztestülethez és másodtisztt lett a tábori századnál. 1876—1878. években Bécsben végezte a lovaglótanári tanfolyamot, azután Budapesten parancsnoka az altisztképző iskolának, 1879 március 1-től egyuttal tanára is. 1881 július 19-én próbaszolgálatra osztatott be a m. kir. csendőrséghez tiszti rangjának megtartása mellett. A marosvásárhelyi szárnynál kezdette meg próbaszolgálatát, de a nagy tiszthiány miatt még próbaszolgálatára idején kirendeltetett a honvédhuszárezredtől a csendőrséghez áthelyezendő lovak egy részének az átvételezéséhez. 1882. évben Szegeden jó sikerrel tette le a csendőrtiszti szakvizsgát. Azzal egyidejűleg nevezetett ki ugyancsak a szegedi csendőrpáncsnokság kötelékébe tartozó nagykikindai szakas parancsnokává. Itt lépett elő 1882 november 1-ével II. osztályu századossá, egyidejűleg áthelyeztetvén szárnyparancsnokul a 3. számú (budapesti) csendőrpáncsnoksághoz Nagyváradra. Itt lépett elő 1883 november 1-én I. osztályu századossá. 1889 február 1-ével kerületi parancsnok-helyettesi minőségben Kassára helyeztetett. Itt lépett elő 1891 november 1-én őrnaggyá, majd 1896 november 1-én alezredessé. Kassáról 1896 március 18-án helyeztetett át Székesfehérvárra és nevezetett ki a VI. számú csendőrkerület parancsnokává. Hasonló minőségben 1898 július 7-én helyeztetett át Budapestre. Itt lépett elő ezredessé 1898 november hó 1-én. A budapesti csendőrkerületet 1902 április hó 22-ig parancsnokolta s egyben ellátta a pótlovazó bizottság elnöki tiszttét is. 1902 április 22-én Őfelsége a kerületnél létszámfelett való vezetése mellett a magyar korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelő-helyettesévé, 1904 április hó 16-án kelt legfelsőbb elhatározásával pedig felügyelővé nevezte ki. 1905 május 1-én lépett elő vezérőrnaggyá. 1908 május 24-ig állott a csendőrség élén. Ezen napon saját kérelmére Őfelsége felmentette állásától. Három havi szabadsága letelte után egy év tartamára várakozási illetékkal szabadságoltatott, de annak leteltét be nem várva, kérelmezte állandó nyugállományba helyezését, mely kérésének Őfelsége eleget tévén, 1909. évi július hó 1-vel részére az altábornagyi címet és jelleget a legkegyelmesebben adományozni méltóztatott. Panajott altábornagy Pozsonyban telepedett le, honnan 1912. évben Bécsbe költözött, hol 1916. évig élt felesége ott bekövetkezett haláláig. Bécsből Magyaróvárra költözött, hol jelenleg él a város polgárságának közszeretetésében. Elnöke a MOVE magyaróvári főosztályának s a HADRÓA ottani csoportjának.

Kitüntetései: huszonötévig szolgált, amikor első ízben kapta az első jelvényes kitüntetést, a 3. osztályu tiszti katonai szolgálati jelet; 1898. év december hó 2-án kelt legfelsőbb elhatározással adományoztatott részére a III. osztályu Vas-korona-rend. 1906. évben október 11-én tüntettetett ki a Ferenc József-rend középkeresztjével. 1907. évben adományozta Öfelsége neki és törvényes utódai részére a magyar nemes-séget s a »szamosfalvi« előnevet. Birtokosa a perzsa II. osztályu nap és oroszán-rendjelnek (1900), a katonai jubileumi emlékéremnek és a katonai jubileumi emlékkeresztnek.

Panajott altábornagy 1882 május 20-án Bécsben vette nőül Ottenburgi lovag Günther Emiliát, a legfőbb közös számvevőség osztálytanácsosának leányát. Házasságukból hat gyermek (négy fiu és két leány) származott. A fiuk közül Sándor és Rezső csendőrtisztek, Gusztáv vármórtiszt. Magyarul, németül tökéletesen, románul jól beszél. Igen jó vivó, lovas és kiváló lóismerő. Magyarországon kívül több ízben tett utazásokat Olaszországban, Horvátországban és Ausztriában. Középtermetű, erős testalkatu, edzett, határozott jellemű, komoly, kiváló szellemi képességű és felfogású férfi.

Panajott altábornagy hosszas, tényleges katonai szolgálat után a csendőrség iránt érzett különös szeretete és becsvágya által vezéreltetve lépett át a testületbe s annak Török tábor-szernagy után a legnagyobb büszkesége lett.

Csodálatosan szép és harmonikus karriert futott meg. Panajott altábornagyban a konzervatív szellem a modern gondolkozással, az ideál-szeretet a reális igazság kultuszával a legteljesebb összhangban egyesül. Mély benyomást tesz arra, akivel érintkezik. Egészen kivételes az ő benső lénye. Az a hosszú élet, amelyet a ma élő nemzedék szeme előtt harcolt végig, közbecsülésben, tekintélyben és népszerűségben egyaránt a legmagasabb polcra emelte őt. Stoikus filozófiája, férfias következetessége meghagyta aggkorában is annak, aki ifjúkorától kezdve volt: elvekre intranszigens, kötelességtudásra szigorú, munkára fáradhatatlan, eszméért rajongani tudó, igényekre egyszerű, erkölcsre puritán embernek, olyan embernek, akire ma is csak feltekinthetünk.

Mint csendőrtiszt fiatal tiszt kora óta vezetésre hivatott volt. Vezérnek született. Kiváló szervező és feldolgozó talentum, aki a maga erejével harcolta végig egész előmenetelét. Erdélyben nevelkedett, ott szívta magába első neveltetésekor a magyar levegőt s a nemzeti génusz már akkor megalapozta benne a magyar érzést, fejlesztette ki a magyar gondolkodást és serkentette a magyar haza szolgálatára erős tehetségeit.

Szerelme tárgya lett a csendőrség s ő nagyrabecsült fia annak. Nem volt a megalkuvások embere, nem kereste az átlós utakat s mégis elsőnek küzdötte fel magát. Előljárói szerették, alárendeltjei rajongtak érte. Önmagáért soha semmit sem tett.

Az én érvényesülésének a fogalma sem élt benne. Ritka tehetőségét, csodálatos munkabírását, kemény ökleit sohasem használta fel arra, hogy a maga külön életutjait egyengesse. De mindig sikra szállott mások igazságtalan sérelme, elnyomása, üldözése ellen. És ebben vált ő igazán nagygyá. Alárendeltjei szemében ez tette őt igazán megbecsültté.

Az alkotások embere volt. Aránylag rövid időtartamu felügyelősége alatt az ujtások egész sora jellemzi alkotásait. Figyelme mindenre kiterjedt. Török tábor-szernagy szellemében dolgozott. Mindent a testületért. Erősen fogta és kezelte legfőbb parancsnoki jogait, jellemével fényesen tündökölve alárendeltjei előtt. Tartalmas javaslatainak egész tárházát őrzi a honvédelmi minisztérium irattára. Rendezette a csendőrség anyagi helyzetét, fokozta a szolgálatellátás intenzitását, gyarapította a csendőrség közbiztonsági akcióképességét és emelte alárendeltjei szellemi és erkölcsi nivóját.

Megteremtette az örskönyvtárakat. Ugyszólván a semmi-ből tiszti könyvtárakat létesített.

Felügyelősége alatt hét könyvet adatott ki, mindegyikhez előszót írva. Az »Általános ismeretek tára« című kétkötetes munkával célozta a legénység középiskolai készültségének előmozdítását; a Franklin kiadású »Hiven, becsülettel, vitézül« című műben összegyűjtette a csendőrszolgálati élet epizódjait; a »Fontos tudnivalók a közbiztonság és rendészet köréből« című műben a Csendőrségi Zsebkönyv 1887—1904. évfolyamaiból összegyűjtette a szakközleményeket és azokat elláttatta magyarázó példákkal; 1906. évben jelent meg az »Írásbeli feladatok gyűjteménye a m. kir. csendőrség számára« című munka; 1906. évben adatta ki az Ambrózy Gyula csendőrfőhadnagy, oktatótisz* által megírt »Tanulmány a II. Szolgálati Utasítás 117. §-hoz«; az ő kezdeményezésére íratott meg még 1899. évben Mihályffy I. által, illetve ennek szerkesztésében megjelent s nagy kelendőségnek örvendett »Csendőrléxikon«; 1911. évben németből lefordította Most Konrád »Vezérfonal a rendőr- és védőkutya idomításához lélektani bizonyítékokkal« című munkáját. Nyugdijba helyezése óta több csendőrségi tárgyú cikkével gazdagította szakirodalmunkat. Általában ma sem szünt meg állandó összeköttetést tartani fenn a testülettel, melyen ma is a legnagyobb szeretettel csügg, — állandó érdeklődéssel kísérve fejlődése mozzanatait. Mint felügyelő vetette fel azt a szép és nemes gondolatot, hogy minden csendőregyén az örszlaktanya kertjében egy-egy (névvel ellátott, bádogtáblácskával megjelölt) gyümölcsfát ültessen. Az első év végén nagy örömmel vette a jelentéseket, hogy tizezer nemes gyümölcsfával gazdagította országunkat. Ilyen érdekes, csodálatos és nagyszabású tervek és gondolatok ér-

* Jelenleg tábornok-felügyelőhelyettes.

lelődtek az ő lelkében. Nagy vesztesége intézményünknek, hogy ön maga szabott határt produktív munkásságának. Amiket alkotott, azokból sok csak töredék maradt, de egy olyan élet emlékéét hagyta maga után, amely harmonikus élet, alkotó élet, tartalmas élet volt, mert az igazságért s a csendőrségért való legnemesebb hevülés forrasztotta szépséges egészbe minden mozzanatát. Tisztán élt lelkében a gondolat, hogy az intézményt minden áron emelni kell, hogy méltó legyen arra a bizalomra, amely körülveszi, arra a hivatásra, mely eléje iratott, hogy európai nivóra emeltessék.

Az intézmény is igyekezett háláját leróni nagyevű felügyelője iránt. A magyar királyi csendőrség zsebkönyvének szerkesztő-bizottsága az 1887—1904. évben megjelent »Ve-gyes közlemények« gyűjteménye kiadásából, valamint a csendőrségi felügyelőség által összeállított és kiadott »Hiven, becsülettel és vitézül« című könyv előfizetéséből befolyt jövedelemből a »Rokkant m. kir. csendőrlegénységi egyének s azok családtagjainak segélyezésére létesített Panajott Sándor-féle alapítvány«-t tette minden irányu elévülhetlen érdemei elismeréseül. Az alapító oklevelet 1907 február 1-én adta ki Jekel-falussy Lajos honvédelmi miniszter.

Windisch Károly

örnagy, kerületi parancsnok-helyettes.

Született a biharvármegyei Feketebátor községben 1848 évi november hó 5-én. Római katolikus vallásu. Édesatyja, Márton, főerdész volt. A kereskedelmi iskolát 1864. évben Nagyváradon jó sikerrel végezte. Bevonulásáig megyei irnok volt. Katonai szolgálatát 1869 augusztus hó 23-án kezdette meg. Rendes sorozás utján avatott fel a m. kir. 10. számú dél-bihari honvédszászlóaljhoz tizenkétévi szolgálati kötelezettség mellett. Tizedessé 1869 november 3-án, szakaszvezetővé 1870 február 5-én, őrmesterré ugyanezen év október 9-én lépett elő. 1871. évben Aradon jeles eredménnyel végezte a tisztképző tanfolyamot és ez év november 1-ével hadapróddá s ugyanazon nappal hadnaggyá neveztetett ki. 1871. évben a zászlóaljnál teljesít szolgálatot, 1872—73. években mint század, zászlóalj-, lövész- és fegyvertiszt. 1873 március 9-től a 3. honvéddandár utásztanosztály parancsnoka, ez év június 1-től dandársegédtiszt Nagyváradon. 1873—74. években a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia felsőbb tiszti tanfolyamát »jó« eredménnyel végezte. Dandársegédtiszti minőségben 1874 december 20-ával az I. honvéd kerület 2-ik dandarához helyeztetett át Nagyváradra. Dandársegédtiszt 1887 január 1-ig, e minőségben ezen naptól 1878 október 1-ig a 80. honvéddandárnál beosztva. Október 1-től december 30-ig az ujoncfordánál s az altiszti iskolában tanár. Főhadnaggyá 1878 má-

jus 1-én lépett elő; 1879. évben századtsiszt és pótcsapatparancsnok, később ismét tanár, az altiszti iskolában. 1880 december hó 1-én a m. kir. 2. soltkiskunsági honvédszászlóaljhoz helyeztetett át Kiskunfélegyházára, hol zászlóalj segédtiszt. 1881 augusztus 15-én lép be a m. kir. csendőrséghez próbaszolgálatra s osztatott be a m. kir. 1. számú csendőrparancsnoksághoz. Véglegesítettése után szakaszparancsnok Déván és Brassóban. 1883 november 1-ével a 6. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át s szárnyparancsnok Sopronban. E nappal lépett elő II. osztályu századossá, I. osztályu századossá pedig 1885 május 1-vel. Ez év december 1-vel szárnyparancsnoki minőségben áthelyezetett Temesvárra a II. számú csendőrkerület állományába. Itt 1889 április 22-ig szolgál. E nappal hasonló minőségben Zomborba helyeztetett. 1894 június 11-én Zomborból csendőrkerületi parancsnok-helyettesi minőségben Pozsonyba helyeztetett át. Őrnaggyá 1895 május 1-én lépett elő. A következő 1896. évben halt meg Apatinban, ahol szabadságon tartózkodott. Felesége családja sírboltjában helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1888. évben a Délmagyarországon pusztított árvíz alkalmával a védekezési és mentési munkálatoknál tanúsított rendkívüli és sikeres tevékenysége elismeréseül honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el. Birtokosa a III. osztályu tiszti katonai szolgálati jelnek.

Windisch őrnagy 1893. évben nősült. Feleségül vette Jellmann Irént. Házasságukból egy fiugyermek származott. Csak Magyarországot ismerte. Magyarul tökéletesen, németül jól beszélt. Ellenség előtt nem szolgált.

Windisch őrnagy tizenkét évet meghaladó értékes katonai szolgálat után lépett át a csendőrséghez. Mint csapattsiszt a követelményeknek minden tekintetben jól megfelelt. Magasabb kiképzés után állandóan törekedett. Erős, edzett tiszt volt. Szilárd, nyilt jellemű, komoly, nyugodt kedélyű, igen jó szellemi képességgel és felfogással. Mint fiatal csendőrtiszt előszere-ttel lépett e pályára s főtörekvését képezte — mint csendőr — megfelelni az előtte állott kötelességeknek. Kötel-meit jól ismerte és teljesítette. Ugy elméleti, mint gyakorlati tekintetben jól megfelelt. A parancsnoksága alatt állókra igen jó befolyást gyakorolt. Előljárói »mint egy igen jó igyekezetű szilárd, nyilt jellemű tiszt«-et nagyrabecsülték. Kerület önálló vezetésére minősítve volt.

Windisch őrnagyról hallottam, hogy a leghatalmasabb természetű csendőr volt, amellet egy vigkedélyű, tréfáskedvű, jó humorú, csupa szivember. Saját baja miatt sohasem látták barátai, ismerősei szomorunak, de könny csillogott a szemeiben, ha mást könnyezni látott. Élete delén halt meg váratlanul. Halála általános részvétet keltett. Benne a csendőrség egyik derék, rendkívül rokonszenves tagját vesztette el.

Hausenblas Károly

ezredes, kerületi parancsnok.

Született 1852 július 25-én Kézdivásárhelyen, Háromszék vármegyében. Róm. kath. Pénzügyőri főbiztos fia. Három gimnáziumi osztályt Brassóban, a negyedik osztályt Marosvásárhelyen jó sikerrel végezte. 1867 szeptember hó 2-án a cs. és kir. 62. gyalogezredhez a törvényes szolgálati kötelezettség mellett avattatott fel. Még ezen évben Görzben a dandárhadapród, 1868. évben Triesztben az ezred előkészítő iskolát és 1870—71. években a hadapródiskolát Nagyszébenben végezte jó eredménnyel. 1867 december 25-én tizedessé, 1870 augusztus 15-én címzetes őrmesterré, 1871 július 16-án hadapróddá, 1871 november 1-én hadapródtiszthelyettesé, 1872 május 1-én hadnaggyá, 1878 november 1-én főhadnaggyá neveztetett ki ezrede kötelékében, hol századtsiszt, oktató az altiszti- és önkéntesiskolában, kiegészítő tiszt és századparancsnok. 1881 december 1-én lépett át próbaszolgálatra a m. kir. csendőrséghez s osztatott be a m. kir. I. számú csendőrparancsnoksághoz Marosvásárhelyre. Annak befejezte után 1882 december 1-ével Temesvárra került szakasparancsnoknak. 1884 augusztus 24-ével az V. számú csendőrkerülethez helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben Balassagyarmatra, hol 1896 május 31-ig állomásozott. II. osztályú századossá 1884 november 1-én, I. osztályú századossá 1887 november 1-én lépett elő. 1896 június 1-ével a szegedi csendőrkerülethez helyeztetett másodtörzstisztnak; 1897 szeptember 1-től ugyanott kerületi parancsnok-helyettes lett. Őrnaggyá 1896 november 1-én lépett elő, alezredessé pedig 1899 november 1-én. 1900 július 27-én a m. kir. IV. számú csendőrkerület parancsnokává neveztetett ki. Ezredessé 1903 május 1-én lépett elő. Ezen kerületet parancsnokolta 1906 október havában Kassán történt elhalálzásáig. Marosvásárhelyen helyezték örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1882. évben az altiszti tanoncok kiképeztetése alkalmával, oktatói minőségben tanusított szorgalmáért és a fegyelem kezeléséért honvédelmi miniszteri dicséző elismerésben részesített. 1894. évben ugyancsak honvédelmi miniszteri elismerésben a tábortanfolyamban kifejtett buzgalma és eredményes működéséért. 1901. évben Ófelsége — április 26-án kelt legfelsőbb elhatározásával — részére a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta. Birtokosa volt a III. osztályú katonai tisztügyi szolgálati jelnek s a jubileumi emlék-éremnek.

Hausenblas ezredes nős ember és hat gyermek atyja volt. Egyik fia, Oszkár — mint csendőrszázados — hősi halált halt a világháború folyamán. Magyarul és németül tökéletesen beszélt, románul megfelelően. Tájérazzó s fiatal korában sport-

kedvelő ember volt. Csak Magyarországot ismerte. Ellenség előtt nem szolgált.

Hausenblas ezredes közel negyven évet szolgált mint katona és csendőr. Szilárd, megállapodott jellemű, komoly kedélyű, nyugodt véralkatu, jó szellemi képességű, hivatásszerű kötelességeit alaposan és részletesen ismerő tiszt volt. Alárendeltjeire igen jó nevelő és vezető befolyást gyakorolt. Az élet mindennapi izgalmas munkájából erősen kivette a maga részét; mint ember és hivatásának élő csendőrtiszt boldog volt otthonában és munkakörében, buzditó erejű, erkölcsnevelő példát adva övéinek és alárendeltjeinek. Mikor kidőlt közülük, tehetsége teljességében, férfikora és hivatása delelőjén hagyta el övét s a csendőrség intézményét, nemes értékeket hagyva maga után.

Postupiczki Kostka Pál

címzetes altábornagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője.

1851. évben született a sárosmegyei Kisszeben községben. Római katolikus vallású. Középiskoláit elvégezvén, az érettségi vizsga sikeres letétele után a budapesti tudományegyetem orvosi fakultását hallgatta. Mint saját költséges egyévi önkéntes 1870 december 3-án avattatott fel s 1872 május 1-én vonult be tényleges szolgálatra. Örvezetővé 1872 július 26-án, tizedessé 1873 február 6-án lépett elő. Ugyanezen év október 1-ével áthelyeztetett a cs. és kir. 3. sz. vadászszázalóhoz. 1872—73. években végezte az insbrukki hadapródtanfolyamot. Szakaszvezetővé 1874 március 26-án, fővadásszá november 1-én lépett elő. Hadapródtiszt helyettesé 1875 január 1-ével neveztetett ki, hadnaggyá ugyanezen év november 1-ével, egyúttal áthelyeztetvén a cs. és kir. 28. tábori vadászszázalóhoz. Főhadnaggyá 1880 november 1-én lépett elő.

Mint vadászfőhadnagy 1881 július 1-ével vétetett fel próbaszolgálatra a m. kir. csendőrséghez, beosztván az I. számú csendőrparancsnoksághoz. Próbaszolgálatának sikeres teljesítése s a csendőrtiszti szakvizsga jó eredménnyel történt letétele után 1882 január 1-ével véglegesen átvétetett a csendőrség állományába s beosztott a II. számú csendőrparancsnoksághoz. Még ezen évben áthelyeztetett a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz első segédtisztül Budapestre. 1886 augusztus 1-ével felmentetett a segédtiszti teendőktől s szárnyparancsnoknak neveztetett ki Pécsre. Még Budapesten lépett elő II. osztályú századossá 1886 május 1-én, I. osztályú századossá pedig Pécsen 1888 november 1-ével. 1894 február 1-ével fogalmazótiszti minőségben beosztást nyert a honvédelmi

minisztérium XVI. (csendőrségi) ügyosztályába. 1896 június 1-én törzstiszti teendőkkel bízott meg a budapesti III. számú csendőrkerületnél. Őrnaggyá és másodtörzstisztté 1897 május 1-én neveztetett ki.

Alezredessé és kerületi parancsnok-helyettesé 1900 november 1-én lépett elő. 1902 május 1-én kineveztetett ugyanezen kerület parancsnokává. Itt lépett elő 1903 május 1-én ezredessé. 1904. évben megszerveztetett a belügyminisztériumban a közbiztonsági szolgálatkezelést s a gazdasági ügyek intézését központilag irányító csendőrsztály. Ennek első vezetőjéül 1904 augusztus 12-én kelt legfelsőbb elhatározásával Őfelsége őt nevezte ki. Ezen állása alól 1907 szeptember 28-ával mentetett fel s neveztetett ki október 1-ével a m. kir. VII. számú csendőrkerület parancsnokává Brassóba. 1908 július 15-ével hasonló minőségben Pozsonyba helyeztetett az V. számú kerülethez. 1911 március 7-én kineveztetett a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőhelyettesévé, ez év május 1-én vezérőrnaggyá, 1912. év szeptember 26-án pedig a csendőrség felügyelőjévé.

Ezen állása alól egészségi okokból 1913 április 14-ével mentetett fel, 1913 december 1-ével pedig saját kérelmére állandó nyugállományba helyeztetett. Pozsonyban telepedett le. 1916 augusztus 16-án, nyugállományban léte alatt, adományozta részére Őfelsége az altábornagyi címet és jelleget.

Kitüntetései: 1892 november 4-én, kitűnő szolgálatainak elismeréséül Őfelsége által a katonai érdemkereszttel tüntetett ki. 1893. évben adományoztatott részére a porosz királyi III. osztályu koronarend. 1897. évben ellátatott a III. osztályu tiszti katonai szolgálati jellel. 1902. évben adományoztatott részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje. 1907 december 31-én kelt királyi legfelsőbb elhatározással különböző alkalmazásokban teljesített kitűnő szolgálatai elismeréséül a III. osztályu Vaskorona-renddel lett kitüntetve. 1898. évben a jubileumi emlékéremmel, 1908-ban a katonai jubileumi kereszttel díszített fel. 1912. évben adományoztatott részére a II. osztályu katonai szolgálati jel. Birtokosa ezeken kívül a bolgár katonai érdemrend középkeresztjének (1910).

Kostka altábornagy 1882 május 6-án Nagyszebenben vette nőül Mathiae Emmát, Mathiae Lajos vadászszázados leányát. Házasságukból négy gyermek származott. Nejét 1911. évben vesztette el. Magyarul, németül és tótul tökéletesen beszél. Magyarországon kívül külföldön is tett nagyobb utazásokat s a külföldi csendőrségek tanulmányozására több ízben kirendeltetett. Ellenség előtt nem teljesített szolgálatot.

Kostka altábornagy a csendőrségnek egyik szünet nélkül, töretlen energiával dolgozó uttörője, vezéralakja volt. Nagy része az intézménynek erősítésében és továbbfejlesztésében. Közvetlen lelkületével, mély emberismeretével, szeretetteljes

modorával igen figyelemreméltó eredményeket tudott a testület javára elérni és biztosítani. Vasenergiával dolgozott azon, hogy az intézményt nagyra fejlessze. Minden állásában — kezdve a szakaszparancsnoktól fel a csendőrfelügyelőig — ez a cél lebegett lelki szemei előtt. Alárendeltjeinek igazi, meglelkü, megértő atyja volt, kinek minden törekvése az, hogy maga körül tevékeny életet és alkotni vágyó szellemet teremtsen. És az a szellem, mely benne élt, a csendőrség javára serkentette erős tehetségét. Hivatást töltött be és alkotott. Erős szociális érzéssel rendelkezett. Progresszív ember volt, csak egyben konzervatív: a csendőrség szükségességének, érintetlen fenntartásának és továbbfejlesztésének hirdetésében. Éppen ezért legfőbb ambíciója, hogy annak érdekében dolgozhasson. Bámulatraméltó volt az a munkásság, amelyet kifejtett. Ő valóban bírta a nagy emberek legfőbb tulajdonságát: a vaserelyt és a tántoríthatlan szorgalmat. A magyar csendőrség egyik disze és büszkesége marad, aki egy eredményekben gazdag munkás életre tekinthet vissza.

Wenninger József

őrnagy, kerületi parancsnok-helyettes.

Született 1849. év január 29-én Iván-Dárdán (Baranya vármegye). Római katolikus vallású. Édesatyja birtokos volt. Pécsett a gimnázium négy osztályát 1864. évben jó sikerrel végezte. 1871 március 4-én a rendes sorozás útján avatott fel a m. kir. 67. számú baranya-tolnai honvédszászlóaljhoz tizenkét évi szolgálati kötelezettség mellett. Tizedessé 1871 november 23-án, szakaszvezetővé 1872 április 27-én, őrmesterré 1872 május 27-én lépett elő. 1873. évben a szabadságolt állományu tisztképző iskolát Tétényben jeles eredménnyel végezte s október 1-ével hadapróddá neveztetett ki. 1874. évben Budapesten a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát hallgatta jeles eredménnyel. Hadnaggyá 1874 november 1-én lépett elő. 1876 június 11-én a m. kir. 69. számú délsomogyi honvédszászlóaljhoz helyeztetett. 1877. évben a hadiiskola előkészítő tanfolyamát Budapesten a Ludovika Akadémiában jó eredménnyel végezte. 1879 február 1-én a 82. honvéd gyalogdandár törzséhez osztatott be segéd-tiszti minőségben. 1881 október hó 12-ével próbaszolgálatra áthelyeztetett a m. kir. csendőrséghez, hol 1882 május 12-ével véglegesített s a csendőrtiszti vizsga sikeres letétele után a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnoksághoz szakaszparancsnoki minőségben Temesvárra helyeztetett. Főhadnaggyá 1882 május 1-én lépett elő. 1882—1886 augusztus hó 1-ig szakaszparancsnok Temes-

vár, Székesfehérvár, Pécs és Sopronban. 1886 november 1-én II. osztályu századossá lépett elő s szárnyparancsnokká nevezetett ki Zomborba. 1888 április 22-ével áthelyeztetett Temesvárra. I. osztályu százados 1889 május 1-től. Temesváron szárnyparancsnok 1896 december 1-ig. Itt időközben kétizben is a lovas táborig csendőrtanfolyam parancsnoka. 1896 december 1-től másodtörzstiszt Kolozsváron. Őrnaggyá 1897 május 1-én nevezetett ki. 1899 március 15-ével kerületi parancsnokhelyettesi minőségben a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett. Székesfehérváron súlyosan megbetegedett s Őfelsége elrendelte létszámon felül vezetését. Még ebben az évben július 23-án meghalt. Budapesten a hűvösvölgyi régi katonai temetőben helyezték örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1889. évben egy — Magyarországon elkövetett — rablógyilkosság tetteseinek kiderítése és elfogása körül kifejtett nagyobb szabásu nyomozásban szerzett érdemei elismeréseül honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el. Birtokosa volt a III. oszt. tisztii szolgálati jelnek s a jubileumi emlékéremnek.

Wenninger őrnagy nőtlen ember volt, jelentékenyebb magánvagyonnal. Magyarul, németül és horvátul tökéletesen beszélt. Magyarországon kívül Horvát- és Szlavonországot, továbbá Bukovina és Galicia kivételével egész Ausztriát ismerte. Ellenség előtt nem teljesített szolgálatot.

Wenninger őrnagy szilárd jellemű, önérzetes, vigkedélyű, heves vérmérsékletű, magas, erős testalkatu, igen jó szellemi képességgel és felfogással rendelkező férfi volt.

A csendőrségi szolgálat minden ágazatában tökéletesen otthonos. Parancsnokságánál kiváló szellemet és példás rendet tartott. Igen buzgó, belső tevékenységi ösztönből eredően, fáradhatlanul szorgalmas és tevékeny parancsnok volt. Előjárói irányában feltétlenül engedelmes és tiszteletteljes, egyenrangúakkal tapintatos, alárendeltjeivel szemben határozott, következetes, jóakaratu, szigoru és igazságos. Teljesen megbízható. Jó bajtárs. Általános képzettsége, társadalmi műveltsége, kiterjedt szolgálati ismeretei, valamint szellemi képességeinél fogva kerületi parancsnokság önálló vezetésére alkalmasnak találtatott.

Wenninger őrnagy nevéhez egy, az 1888. évben Magyarországon elkövetett s országos érdeklődést keltett kettős rablógyilkosság kiderítésének ténye fűződik. Temesváron volt szárnyparancsnok s szemlekorutján értesült a bünesetről. Ezt az 1890. évi Csendőrségi Zsebkönyv részletesen tárgyalja. A tizen-négy napig tartó nyomozás eredménye a kettős rablógyilkosságon kívül összesen 83 büntett — nevezetesen 9 rablás, 16 betöréses-lopás, 56 közönséges lopás, 1 gyújtogatás, 1 pénzhamisítás és 1 okmányhamisítás kiderítése lett. Hogy mit jelent ez az eredmény, azt szakemberek előtt szükségtelen részletezni.

Wenninger őrnagy jó ember volt s hozzá igaz magyar. Akiket ő szeretett, azokat igazán szerette s akik őt ismerték, azok igazán és nagyon szerették.

Síkabonyi Gálffy Gyula

százados, szárnyparancsnok.

Született 1853 március hó 24-én Dunaszerdahelyen (Pozsony vármegye). Református vallásu. Földbirtokos fia. Négy gimnáziumi osztályt végzett Pápán. 1870 február 12-én avatatott fel a m. kir. 59. számú csallóközi honvédszázalóhoz, mint önkéntes. Tizedessé 1870 március 30-án, szakaszvezetővé 1870 szeptember 17-én lépett elő. 1871. évben a pozsonyi honvédkerületi tisztképző iskolát jó eredménnyel végezte. Hadapróddá 1871 november 1-én nevezetett ki és 1874 január 10-ével a 14. szórlövegosztályhoz helyeztetett. Hadapród tiszt-helyettesé 1875 szeptember 1-én lépett elő és helyeztetett át a m. kir. 58. számú pozsonyi honvédszázalóhoz. Hadnaggyá 1875 november 1-én lépett elő. 1877 április 7-én ipolysági honvédszázalóhoz helyeztetett, 1878 november 21-én a m. kir. 61. számú barsi zászlóaljhoz, 1879 augusztus hó 1-én pedig az 57. számú pozsonyitrai honvédszázalóhoz. Mint hadnagy, 1881 március hó 1-én osztatott be próbaszolgálatra a m. kir. 1-ső számú csendőrpáncsnoksághoz. Ez évben a csendőrtisztii szakvizsgát jó eredménnyel tette le. Főhadnaggyá 1881 november 1-én lépett elő. 1881—82. években oktatótisztt. 1882 december 1-én a 4. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett szakaszparancsnoki minőségben Kassára. 1883 december 1-én Pozsonyba helyeztetett szintén szakaszparancsnoknak. Egy év mulva Lugosra kerül, hol előbb szakasz-, 1886 november 1-től szárnyparancsnok. E napon nevezetett ki II. osztályu századossá. I. osztályu százados 1889 május 1-ével, mely nappal szárnyparancsnoki minőségben Máramarosszigetre helyeztetett.

Egészségi állapota megrendülvén, 1893 augusztus 1-ével állandó nyugállományba tétetett át. Pozsonyba telepedett le. Pozsonyban sok éven át a csendőrkerületnél nyert alkalmazást, mint hadbírószági tanu. Mint ilyennek, látóképessége teljesen tönkrement, úgy, hogy a nagyszombati rokkantak házába kérte felvételét. Mielőtt azonban oda bevonult volna, sajátkezüleg vetett véget életének.

Kitüntetései: 1881 december 1-én kelt legfelsőbb elhatározással részére a közbiztonsági szolgálat terén tanusított kiváló tevékenységeért a legfelsőbb megelégedés juttatott kifejezésre. Ezen eset a Szelestey Károly százados által szerkesztett

Csendőrségi Évkönyv 1886. évfolyamában »A mariseli rablógyilkosságról« cím alatt részletesen ismertette lett. (69—92 l.)

Gálffy százados nős, gyermektelen ember volt. Magyarul tökéletesen beszélt. Csak Magyarországot ismerte. A katonapályát választván élethivatásául, tizenhétéves korában avattott fel. Tizennégy évi honvédségi szolgálat után lépett át a magyar királyi csendőrséghez, hol tizenhárom évet szolgált. Ugy a katonai, mint a csendőrségi leírások szerint vigkedélyű, élénk véralkatu, szorgalmas, önértetes, jellemteljes, jó tehetségű tisztként van jellemezve, kinek tevékenysége belső ösztönből eredt s aki a hivatása iránt nagy szeretettel viseltetett. Középtermetű, erős, kitartó fizikumú ember volt. Előljáróit szerette, hozzájuk ragaszkodott, alárendeltjeit becsülte, velük szemben határozott, következetes, de jóakaratu és gondoskodó volt, őket igen nagy szorgalommal és lelkiismeretességgel oktatta és képezte.

Dombrádi Nagy Gyula

ezredes, kerületi parancsnok.

Született Hódmezővásárhelyen 1854 szeptember 12-én. Református vallású. Megyei törvényszéki elnök fia volt, aki az algimnáziumot és a főreáliskolát Aradon jó eredménnyel végezte. Katonai pályáját — mint önként jelentkező — kezdte meg a cs. és kir. 33. gyalogezrednél, hova 1870 augusztus 13-án avattatott fel. Tizedessé 1871 november 22-én, szakaszvezetővé 1872 október 1-én, címzetes őrmesterré 1875 augusztus 8-án lépett elő. 1873—1875-ik évi tanfolyam alatt a cs. kir. hadapródiskolát Zágrábban jó sikerrel végezte. Hadapród címzetes őrmesterré 1875 november 1-én, hadapród-tiszthelyettessé 1876 május 1-én, hadnaggyá 1876 november 1-én, főhadnaggyá 1881 november 1-én lépett elő. Mint csapatbeli tiszt Aradon, Károlyvároson és Srb községben szolgált. Századszolgálaton kívül csapatkórházgondnok, hadkiegészítő- és segédtsiszt volt. Próbaszolgálatra a m. kir. csendőrséghez 1881 november 1-én osztatott be. Próbaszolgálatát az 1. számú csendőrpáncsnokságnál — mint főhadnagy — kezdte meg. A próbaszolgálat sikeres befejezése s a tiszti szakvizsga — Kolozsvárt — jó eredménnyel történt letétele után 1882 május 19-én kerületi segédtsiztté neveztetett ki. Ez év december 1-én a 4. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett Kassára szakaszparancsnoki minőségben. 1883 december 1-én a felállítás alá került pozsonyi csendőrpáncsnoksághoz tétetett át, hol a segédtsizti teendőket látta el 1884 április 30-ig. 1884 június 1-én a 6. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett szakaszparancsnoknak Székesfehérvárra. Itt 1887

május hó 1-ig szolgált, e nappal II. osztályú századossá lépett elő és szárnyparancsnoknak neveztetett ki ugyancsak Székesfehérvárra. 1890 május 1-ével I. osztályú századossá lépett elő. Szárnyparancsnok 1895 június 30-ig Székesfehérváron, 1895 július 1-től 1897 szeptember 1-ig pedig Zalaegerszegen. E nappal másodtörzstiszti teendőkkel bízott meg Szegeden, hol 1897 november 1-én lépett elő őrnaggyá. 1900. évben kerületi-parancsnok-helyettes. Alezredessé 1901 május 1-én neveztetett ki. 1903 július 1-én neveztetett ki Ófelsege által az e nappal ujonnan felállított brassói VII. számú csendőrkörület parancsnokává. Itt lépett elő 1904 május 1-ével ezredessé. A következő év február 10-ig parancsnokolta ezen kerületet. Keletkező és állandóan fokozódó idegbántalmi miatt 1905. év szeptember hó 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett, harmincöt évet meghaladó tényleges szolgálat után. Szegeden telepedett meg, hol 1916. év január hó 5-én halt el. Emlékét egyszerű fakereszt jelzi a szegedi belvárosi temetőben.

Nagy ezredes nős ember és egy gyermek atyja volt. Ellenesség előtt nem szolgált. Magyarul, németül és románul tökéletesen, horvátul és olaszul jól beszélt. Magyarországon kívül Horvátországot és a magyar tengerpartot ismerte.

Kitüntetései: 1903 június 3-án Ófelsege legfelsőbb elhatározásával részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje a legkegyelmesebben adományoztatott. Birtokosa volt a III. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek s a jubileumi emlékéremnek.

Nagy ezredes kora fiatalságában lépett a katonai pályára s tizenkettő évi csapatbeli szolgálata után - mint főhadnagy — lépett át a csendőrség állományába, hol nyugdíjaztatásáig szolgált. Már a csapatánál, mint kiválóan szorgalmas, előkelő gondolkodású, becsvágyó tiszt volt jellemezve. A csendőrségi testülethez a pálya iránti szeretet hozta s itt mindenben igen jól megfelelt az eléje helyezett kötelmeknek. Nyílt, higgadt, melegen érző, uri modoru, előkelő életet élő, tekintélytartó, tiszta jellemű tiszt volt. Igen szorgalmas, fáradhatlan, lelkiismeretes, kötelességtudó, tevékeny és körültekintő. Előljáróival szemben engedelmes, fegyelmezett, szolgálatkész; alárendeltjei irányában gondos, jóakaratu és következetesen szigorú.

Dombrádi Nagy ezredes igazi nemes ember volt. Abban látta megvalósítva és kimerítve a maga elvét, hogy e hazá minden fia — születési, nyelvbéli és felekezeti különbség nélkül — tehetsége, szorgalma, tisztessége és a hazához való igaz hűsége szerint szabadon érvényesülhessen és boldogulhasson. Édesatyja a magyar nemesi ivadék régi szokása szerint megyei szolgálatban élte le életét, amely ott telt le az ősi vármegye talán kissé mohosodni kezdett, de a nemzeti érzésnek és gondolatnak biztos menedéket nyújtó várfalain belül. A fiu az elsők között vételet fel magát az életrekelő csendőrséghez s tetterejével,

munkájával — sok nehézséggel és küzdelmekkel teljesen — veszi ki a maga részét az alkotás nehéz munkájából.

Csendőrségi pályáján nyilegyenesen haladt. Az élet zajgásai, vihara és örvényei között keményen állott, nemes és hajthatatlan, megértő és megbocsájtó magyar ur maradt. Hidegnek és szertartásosnak látszott, de csak azért, hogy annál melegebb és bensőségesebb lehessen a lelkivilága. 1896. évben — mint zalaegerszegi szárnyparancsnok — rajongásig szeretett hitvesével Berndt Ilonkával a saját és neje nevére 6.000 aranykoronás olyan alapítványt tett, amelynek kamatai három egyenlő részben minden év szeptember havának 12. napján három jeles őrsparancsnok között voltak kiosztandók.

Ezen alapítványa összegét 1907. évben háromezer aranykoronával kilencezer koronára emelte fel s oly értelemben egészítette ki, hogy annak kamataiban nemcsak az őrs, hanem a kiváló járásparancsnokok is részesíttessenek. Az alapító oklevél bevezető sorai szerint ezen alapítvánnyal »szeretett hazánk egyik kiváló intézményének, a csendőrségnek fejlesztéséhez« kívánt hozzájárulni. Ezen nemeslelkű tett önmagát dicséri.

Tiszteletparancsoló egyéniség volt, aki megérdemli, hogy tisztelettel áldozzunk emlékének.

Nemes Láczy-Szabó Gyula

cimzetes százados, szakasparancsnok.

Született Sárospatakon 1848 december 15-én. Református vallású. Régi nemesi család sarja. Atyja — Károly — ügyvéd és földbirtokos volt. A gimnáziumot Sárospatakon végezte. 1868 július 8-án — mint közember hadapródjelölt — a törvénytiszta időre önként jelentkezésként avattatott fel a cs. kir. 6-ik huszárezredhez. Cimzetes tizedessé 1868 november 19-én lépett elő. A katonai előkészítő tiszti tanfolyamot Bécsben jó eredménnyel végezvén, hadapróddá 1870 január 11-én, hadapródtiszthelyettesé 1870 június 12-én, hadnaggyá 1872 január 11-én neveztetett ki. 1875. évben szabadságoltatott. 1875 március 1-től 1881. évi július hó 1-ig a bodrogi járásban — mint járási csendbiztos — megszakítás nélkül működött Sárospatakon. 1881 július 1-én osztatott be próbaszolgálatra a m. kir. I. számú csendőrszakszolgálatához, hol sikeresen tevén le a csendőrtiszti szakvizsgát, 1882 február 21-vel véglegesített. Főhadnaggyá 1882 május 1-én neveztetett ki. Ez év december 1-étől szakasparancsnokként a m. kir. 4. számú csendőrszakszolgálatához helyeztetett Nyiregyháza, 1885 május 1-én a m. kir. III. számú csendőrkörülethez Nagyváradra, 1889 február 1-én pedig a IV. számú körülethez Kassára. Epekő- és májbántalmakkal hosszabb időn át betegeskedvén,

1892 január hó 1-ével nyugállományba helyeztetett. A szabolcs-vármegyei Gyüre községben telepedett le. Nyugállományba helyezésekor megkapta a cimzetes századosi jelleget és feldíszítettet a jubileumi emlékéremmel. Meghalt 1899 március 19-én Gyüre községben negyvenkilenc éves korában.

Láczy Szabó százados 1876 augusztus 19-én kelt egybe Erdőhegyi Máriával, kisjenői Erdőhegyi Dániel buji földbirtokos leányával, mely házasságából egy fia és egy leánya származott. Magyarul tökéletesen, németül és tótul jól beszélt. Egész Magyarországot ismerte. Jó vivő és tornász volt. Nyílt jellemű, vigkedélyű, buzgó, lelkiismeretes, jó tehetséggel és felfogással bíró tisztiként jellemezett. A csendőrségi szolgálatot elméletileg és gyakorlatilag jól ismerte és eredményesen kezelte.

Saymann József

őrnagy, másodtörzstiszt.

Született Oláhláposon (Szolnok-Doboka megye) 1845 március 14-én. Római katolikus. Magyar királyi erdész fia. Nagybányán négy reálosztályt jó sikerrel végzett. Előbb irnok volt a m. kir. bányászati kohászatnál Oláhláposon, majd — mint gyalogos — 1866 április hó 11-én rendes sorozás útján a törvényes szolgálati kötelezettség mellett felavattatott a cs. kir. 63. gyalogsorezredhez. Még ez év szeptember 13-án próbaszolgálatra vezényeltetett a cs. kir. 10. számú országos csendőrszakszolgálatához, hova 1867 március 16-ával — mint csendőr — végleg át is helyeztetett. Őrsvezetővé 1868 szeptember 10-én, őrmesterré 1870 augusztus 16-án lépett elő. 1876 május 1-én áthelyeztetett a m. kir. erdélyi csendőrszakszolgálat állományába. 1880/81. évben a honvédségi Ludovika Akadémián a tisztképző tanfolyamot jó eredménnyel végezte. Hadapródőrmesterré 1881 június 16-án neveztetett ki a m. kir. I-ső számú csendőrszakszolgálat állományában. Hadapródtiszthelyettesé 1881 szeptember 1-én, hadnaggyá 1881 november 1-én, főhadnaggyá 1888 november 1-én lépett elő. 1881—91. években szakasparancsnok Déván, Nagyenyeden és Brassóban. II. osztályú századosá 1893 május 1-én lépett elő s szárnyparancsnokká neveztetett ki Dévára. I. osztályú századosá 1895 november 1-ével mozdítottatott elő s helyeztetett Nagyenyedre, ugyancsak szárnyparancsnoki minőségben. Őrnaggyá 1901 május 1-én lépett elő s egyidejűleg áthelyeztetett a másodtörzstiszti teendőkkel való megbízás mellett Kolozsvárra. 1902. évi május 1-én hasonló minőségben áthelyeztetett a m. kir. VI. számú csendőrkörület törzséhez Székesfehérvárra. 1902 május 24-én egészségi okból elrendeltetett a szolgálat

alóli felmentése, ezt követőleg felülvizsgálat útján 1902 november 1-én állandó nyugállományba helyeztetett. A kolozsmegyei Szászlóna községben telepedett le. Itt halt meg 1902. évben.

Kitüntetései: 1879. évben a közbiztonsági szolgálatban töltött sok évi és sikeres szolgálat teljesítése elismerésül a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki. 1898. évben szolgálati alkalmazásban tanusított kiváló érdemeinek elismerésül — november 30-án kelt legfelsőbb elhatározásával — részére a katonai érdemkereszt a legkegyelmesebben adományoztatott. Birtokosa volt a III. osztályu tiszti katonai szolgálati jelnek s a jubileumi emlékéremnek.

Saymann őrnagy 1875. évben november hó 22-én vette nőül Lontina-Ady Katalint. Házasságából egy fia származott. Magyarul, németül, románul tökéletesen beszélt. Magyarország erdélyi részét ismerte. Jó tájrajzoló és tornász volt. Életének 21-ik évében kezdette meg a csendőrségi szolgálatot, melyben 36 évet ténylegesen töltött. Ezen hosszú idő alatt mindenkor csak a szolgálatnak élt. Már mint szakaszparancsnok, helyét teljesen betöltötte. Komoly, nyugodt kedélyü, határozott jellemü, jó lelkületü, puritán, praktikus gondolkozásu tiszt és férfi volt. Szolgálatban buzgó és lelkiismeretes. A csendőrségi szolgálatkezelés minden ágazatában jól volt tájékozva, ügyes, találékony, erélyes és rendszerető. Előljárói becsülték benne az engedelmes, nyílt és ragaszkodó alárendeltet, alárendeltjei pedig a méltányos, igazságos és következetes előljárót. Igen jó bajtárs és barát volt. Bár szerette a társaságot, mégis inkább visszavonultan élt.

Saymann őrnagy jellegzetes képviselője volt az igazi csendőrtípusnak. Rajongója volt a csendőrségnek és élete legnagyobb büszkesége, hogy csendőr lehetett. Serdülő ifju volt, mikor belső vágyai az intézmény felé húzták. Itt élte le a sulyos, nehéz, testet és lelket őrölő munkában ifju és férfi korát. Sohasem gondolt magával, mindig csak a legfelsőbb szolgálat érdeke lebegett szeme előtt. Az intézménynek élt, a csendőrségé volt, annak alkotott. Életének aranyértéke a miénk maradt s méltó is, hogy szeretettel megőrizzük az utókor számára.

Kotz Károly

II. osztályu százados, szárnyparancsnok.

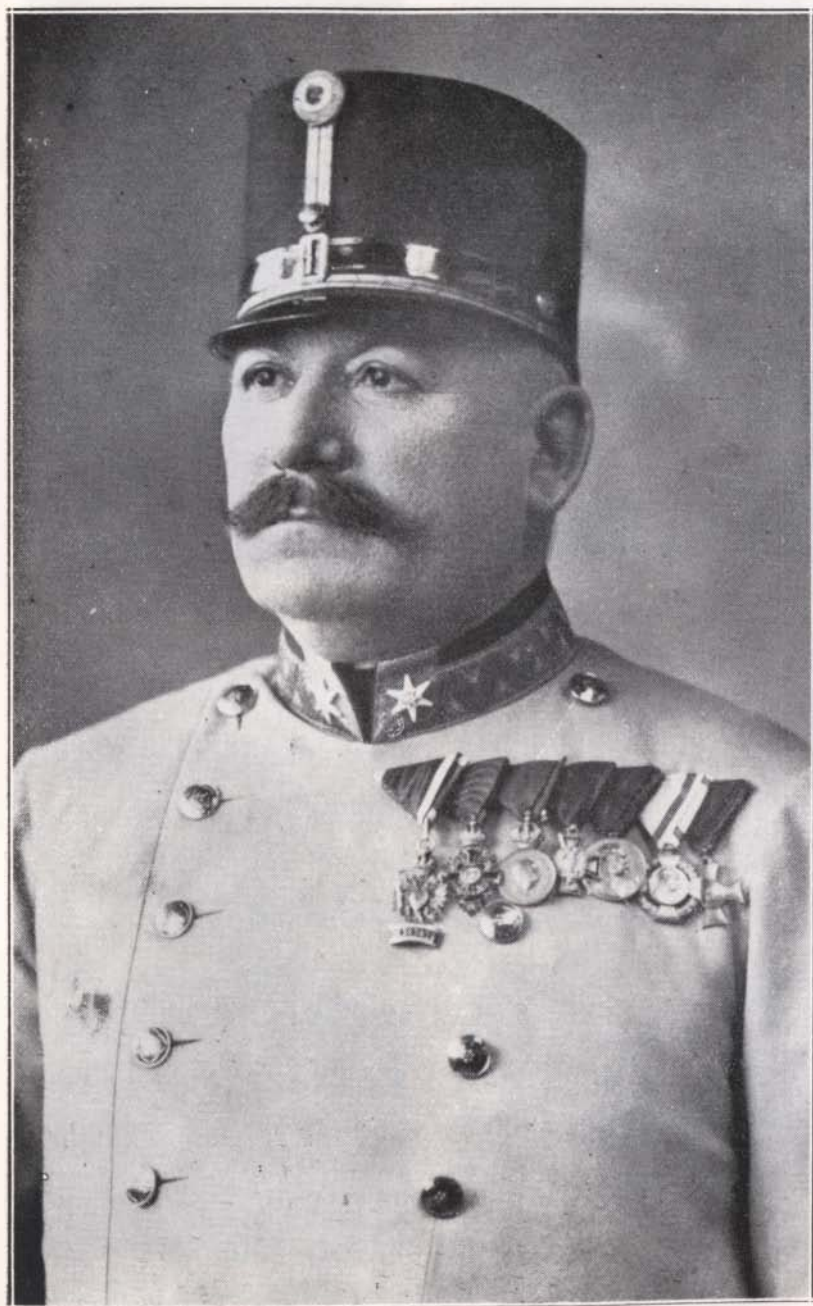
Született 1841 október hó 17-én Szászsebesen (Szeben vármegye). Evangélikus vallásu. Községi hivatalnok fia. Három reálosztályt végzett. Kezdetben iparos pályára lépett, majd 1862 március 4-én — mint ujonc — felavattatott a cs. kir. 64. gyalogezredhez a törvényes szolgálati kötelezettség mellett. Őrvezetővé 1863 július 21-én, tizedessé 1863 augusztus 11-én

NAGY GYULA

KOSZTKA PÁL

SZÖCS MIHALY

GÁLFFY GYULA

SAYMANN JÓZSEF

LÁCZAY-SZABÓ GYULA

WENNINGER JÓZSEF

lépett elő. Ezen rendfokozatokban osztatott be 1864 április 25-én a cs. kir. 9. számú — Temesváron állomásozott — csendőrezredhez, ahol 1864 július 20-ával — mint gyalogcsendőr — véglegesített. Őrsvezetővé 1866 november 7-én, őrmesterré 1872 január 1-én lépett elő. 1876 május hó 1-én a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományába helyeztetett. A Ludovika Akadémián 1881. évben a tiszti vizsgát »megfelelő« eredménnyel tette le. Hadapróddá június 16-án, hadapródtiszthelyettesé szeptember 1-én, hadnaggyá november hó 1-én neveztetett ki. 1881 december 1-ével a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett, a következő év december 1-ével pedig a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz. Első szakaszparancsnok lett Belényesben. Innen Aradra helyeztetett, Főhadnaggyá 1883 november 1-én lépett elő. Aradon 1893 augusztus hó 1-ig állomásozott, tehát közel tíz éven át. Ez év november 1-én neveztetett ki II. osztályu századossá, egyidejűleg szárnyparancsnoki minőségben Máramarosszigetre helyeztetvén át. Betegsége miatt 1895 március hóban egy évre várakozási illetékkal szabadságoltatott. 1896 április hó 1-ével pedig állandó nyugállományba helyeztetett. Szülőfalujában Szászsebesen telepedett le. Itt halt meg 1909 március 19-én hatvannyolc éves korában.

Kotz százados birtokosa volt a III. osztályu katonai szolgálati jelnek. 1899. évben nyugállományba léte idején nősült. Házasságából két gyermek származott.

Kotz százados magyarul, németül és románul tökéletesen beszélt. Magyarországot állomásozásai során ismerte. Ellenség előtt nem teljesített szolgálatot. Középtermetű, komoly kedélyű, határozott jellemű, jó szellemi képességgel és tehetséggel rendelkező férfi volt.

Csendőri pályára fiatal korában lépett s harminc évet meghaladóan élt ezen hivatásnak. Hivatásszerű kötelmeit jól ismerte s mindenkor buzgón törekedett azoknak a legjobban meg is felelni. Mint szakasz- és szárnyparancsnok jó sikerrel működött. Stesser százados — a későbbi altábornagy — Kotz századost »igen jól használható, tiszteletreméltó csendőrtiszt«-nek jellemezte, aki előljárói irányában nyílt, engedelmes, alárendeltjeivel szemben szigorú, de igen jó akaratú, gondos és azok bizalmát bíró parancsnok volt. Mint szerény, jó bajtárs kedveltségnek örvendett. Visszavonultan élt s legszívesebben bajtársai körében tartózkodott.

Klemm Jusztinian

főhadnagy, szárnyparancsnok.

Született Rigycán (Bács-Bodrog vármegye) 1843 április hó 13-án. Római katolikus. Édesatyja 28 éven át népszerű, derék jegyzője volt a nagy falunak és egyike a legtekintélye-

sebb urbéri birtokosoknak. Egyizben ellenzéki képviselőjelölt is volt 1869-ben. Az akkoriban fennállott csász. királyi határőrvidéki gimnázium négy osztályát végezte jó eredménnyel Vinkovcén, majd Baján. 1859. évben — alig 17 éves korában — állott a sorozó bizottság elé s mint önként jelentkező a cs. kir. 4. számú Schlick-féle huszárezredhez avatott fel, hol 9 évet és 8 hónapot szolgált. 1859. évben a francia-olasz háborúban, mint egy szabad lovascsapat közvitéze vett részt. 1866. évben részt vett a Poroszország elleni hadjáratban és a július 3-án Königgrätznél lefolyt ütközetben. Hadifogságba is esett. Onnan három hónap múlva kiszabadulva, 1870. évben elbocsájtott a hadsereg kötelékéből és híres-neves megyei csendbiztos lett Bács megyében. 1881. év június 16-án lépett be, mint hadapród-próbacsendőr, a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz három évi szolgálati kötelezettséggel. 1881. évben végezte a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián a tiszt tanfolyamot. A csendőrtiszti szakvizsgát megfelelő eredménnyel tette le. Hadnaggyá 1881. július 1-ével neveztetett ki és e hó 16-ával áthelyeztetett a m. kir. 1-ső számú csendőrparancsnoksághoz. December 1-ével a m. kir. 2-ik számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett vissza szakaszparancsnoki minőségben Zomborba. Főhadnaggyá 1883. november 1-én lépett elő. Ezen szakaszt parancsnokolta 1892. évben bekövetkezett haláláig. A zombori temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1866. évben a poroszországi hadjáratban tanusított vitéz magatartásáért — mint szakaszvezető — a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntettetett ki. 1872. november 14-én Őfelsége legfelsőbb elhatározásával a közbiztonsági szolgálatban, annak érdekében — csendbiztosi minőségben — tett kiváló szolgálatáért az arany érdemkereszttel tüntettetett ki. 1891. évben március 10-én kelt legfelsőbb elhatározással — részére — a közbiztonsági szolgálat terén tanusított kiváló buzgalma és sikerdus működése elismerésül a katonai érdemkereszt adományoztatott. Birtokosa volt a hadi-éremnek.

Klemm főhadnagy nős ember volt és öt gyermek atyja. Magyarul, németül és szerbül tökéletesen beszélt. Csak Magyarországot ismerte.

Egyike volt azoknak, aki 1867. évben, mikor hazánkban a cs. kir. csendőrezredek mind feloszlattak s a közbiztonsági szolgálat teljesítése újból az egyes törvényhatóságok közegeire (a pandurokra) bízott, ezen szolgálatba lépett, csendbiztos lett s e minőségben közel egy évtizeden át szolgált éppen Bács vármegyében, mely tudvalevőleg a rablószykevények egyik kedvelt fészke volt. A bandává alakult rablószykevények — kik, mint fegyveres csavargók számtalan rablást, gyilkosságot és merényletet követtek el — üldözése a leg-

nagyobb életveszedelmekkel járt. Ezekkel a gonosztevőkkel vette fel a küzdelmet Klemm csendbiztos s folytatta csendőrtiszt korában is; hogy milyen sikerrel, arról királyi kitüntetései tanuskodnak.

A csendőrség közbiztonsági, üldöző munkájában kötelességüen, elszántan, vállalkozóan és vitézül vett részt, nagy gyakorlati ismeretekkel gazdagon. Jó tehetséggel, gyors fel-fogással és természetes ésszel rendelkezett. Igen buzgó és kitartó tiszt volt. Előjárói irányában tiszteletteljes, ragaszkodó, határozott és nyílt, alárendeltjei irányában szigorú és méltányos. Magas, izmos termetű, komoly, nyílt jellemű, heves véralkatu ember volt, ki a szolgálatnak és családjának élt. Bátor és vakmerő lovas is volt, jó lóidomító s a lóismeretekben jártassággal és tapasztalatokkal rendelkező.

Egy ujságíró Klemm főhadnagy halála után »Egy vitéz csendőrtiszt« címmel Szegeden 1893. évben könyvalakban megírta vitézi tetteit. A könyv Szegeden jelent meg Bába Sándor kiadásában. »Egy igazi vitéz ember életéről irok könyvet — írja a szerző. — A daliás idők romantikájának férfias, szép és vakmerő alakjaiból, melyek hagyományban élnek, eleve-nült meg egy tiszta típus ebben a vitéz férfiuban, aki a mesés egyéni bátorságát, acélos nagy erejét és katonai talentumát örökös harcban — kint a csatatéren, majd a közbiztonság védelmében értékesítette és az erkölcsök tisztaságának védelmében folytatott vitézi, küzdelmes harcban esett el azon a csatatéren, amelyen nagyobb ellenséggel állt szemben, mint a hadosztályokba sorozott ellenfél: — a bünnel. Eleinte, férfikorának teljében, az egyéni bátorság e vitéze, akinek élete csupa lelkesedés volt, mindig harcrakészen... Klemm Jusztin élete valóban szüntelen vihar volt: gyerekkorától, amikor bátorságával és vakmerőségével ezer társa közül kivált, férfikorának teljéig, amikor kezétől rettegtek a betyárok a nagy Bácskaságban és azontul. Ott ruházta fel a nép ezzel az elő-névvel, amelyre büszke volt: zsványirtó Klemm Jusztinnak hívták.«

Klemm Jusztin a legerősebb és legszebb csendbiztos hírében állott, neve a hetvenes években Délmagyarországon való-ságos fogalom volt.

Kilenc évet töltött a csendőrség szolgálatában. Nemcsak előljáróinak, hanem bajtársainak bizalmát és szeretetét is meg tudta nyerni. Csendőrei az ő vitézségén, bátorságán buzdultak, az ő munkaszeretetéből, lelkesülségéből, az ő tiszta, puritán jelleméből merítettek példát.

Szőcs Mihály

cimzetes tábornok, csendőrkerületi parancsnok.

Született 1853 március hó 13-án Bölön községben (Háromszék vármegye). Római katolikus vallású. Kisbirtokos fia. Elemi iskoláit Feketehalomban végezte. Szülei a kereskedelmi pályára adták, de az ifjuban élénken élt a csendőri hivatás utáni vágy s 17 éves korában, 1870 június 17-én önkéntesen — a törvényt szabta 3 évi sorhad-, 7 évi tartalék- és 2 évi honvédségi szolgálati kötelezettség mellett — belépett a cs. és kir. 10. számú (kolozsvári) országos csendőrparancsnoksághoz. Mint csendőr 1871 május 16-án véglegesített. 1873 augusztus 1-én őrsvezetővé, 1876 február 11-én cimzetes őrmesterré, 1880 január 26-án őrmesterré lépett elő. Közben 1876 május 1-ével a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz vétetett át. 1881-ben a honvédségi Ludovika Akadémián a tiszti vizsgát »megfelelő« eredménnyel tette le. Ugyanezen évben tette le Kolozsváron a csendőrtiszti szakvizsgát is »jó« eredménnyel. Hadapródőrmesterré 1881 június 16-án neveztetett ki, hadapródtiszthelyettesé ugyanazon év szeptember 1-ével, hadnagyá pedig november 1-én. 1881. évben oktatótiszt és szakaszparancsnok Déván, majd 1881 június 11-én a szegedi csendőrparancsnoksághoz helyeztetvén, Nagybecskereken. 1882 december 20-tól 1883 május 31-ig Szegeden kerületi segéd-tiszt, azután Temesváron szakaszparancsnok. Főhadnagyá 1884 május 1-én lépett elő. 1885 április 11-én a kolozsvári csendőrkerülethez helyeztetett, hol szakaszparancsnokságot parancsnokolt, majd 1892-ig segéd-tisztként működött. II. osztályú századossá 1893 november 1-én neveztetett ki. Ez év december 1-én a m. kir. III. számú csendőrkerülethez helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben Nagyváradra. I. osztályú századossá 1895 november 1-én lépett elő. 1896 június 15-én a honvédelmi minisztérium XVI. ügyosztályába vezényeltetett fogalmazótiszti minőségben, kerületénél létszám felett való vezetése mellett. 1897 november 15-én a m. kir. III. számú csendőrkerülethez helyeztetett vissza, 1901 február 14-én pedig az V. számú csendőrkerülethez, a másodtörzstiszti teendőkkel való megbízatás mellett. 1902 július 1-től ugyanott parancsnok-helyettes. 1903 július hó 1-től a m. kir. VII. számú csendőrkerülethez helyeztetett Brassóba, kerületi parancsnok-helyettesi minőségben. 1903 október hó 1-én a II. számú csendőrkerülethez helyeztetett. Alezredessé 1904 május 1-ével lépett elő, majd a honvédelmi minisztérium XVI. számú ügyosztályába vezényeltetett, mint osztályvezető-helyettes, ahol 1906 június 30-ig teljesített szolgálatot. 1906 július 1-ével a m. kir. II. számú csendőrkerület ideiglenes parancsnokaként Szegedre helyeztetett. 1907 május 1-ével ezredessé s ezen csendőrkerület parancsnokává neveztetett ki. A kerületet 1913. év április hó

15-ig parancsnokolta, amikor is Őfelsége által ezen szolgálata alól — saját kérelmére — legkegyelmesebben felmentetett. Ugyanez év augusztus 26-án kelt királyi elhatározással nyugállományba helyeztetett s részére a vezérőrnagyi cím és jelleg adományoztatott.

Kitüntetései: 1893 november 26-án kelt legfelsőbb elhatározással segéd-tiszti minőségben kifejtett igen jó szolgálatai elismerésül dicséret elismerésben részesült. 1906 június 26-án kelt legfelsőbb elhatározással különféle szolgálati alkalmazásokban sok éven át kifejtett ügybuzgó és kiváló szolgálataiért a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntettetett ki. 1906. év november hó 30-án honvédelmi miniszteri dicséret elismerésben részesült a II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társai hamvainak hazaszállítása alkalmával a közbiztonság és közrend fenntartása körül kifejtett ügybuzgó és sikeres tevékenységéért. 1911 március 23-án kelt legfelsőbb elhatározással részére, hosszas és kitünő szolgálatai elismerésül a III. osztályú Vaskorona-rend legkegyelmesebben adományoztatott. Birtokosa az I. osztályú tiszti szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek s a katonai jubileumi keresztnek.

Szőcs tábornok csupán Magyarországot ismeri helyőrségelei során. Rövidebb utazásokat tett Ausztriában és a magyar tengerparton.

Magyarul, németül tökéletesen, románul jól beszél. Mint tiszt komoly, szilárd jellemű, határozott és nyugodt vérmérsékletű. Előljáróival szemben előzékeny, nagyon ragaszkodó s meggyőződésből engedelmes. Általános képzettsége mellett igen széles látkörrel bír. Hivatásszerű kötelemait kiváló mérvben és teljes alaposággal ismerte, a legkiterjedtebb szakismeretekkel és gyakorlati tapasztalatokkal rendelkezett, melyeket igen nagy szeretettel és eredményesen érvényesített. A katonai és bajtársi szellem ápolása felett gondosan őrködött. Alkalmassága minden irányban kiváló volt.

Szőcs tábornok élete az ideális katona mintaképét tükrözi vissza. Vasszorgalmával és tiszteletreméltó kötelességtudásával egyszerű csendőrből utat tört magának a csendőrkerületi parancsnoki magas méltóságig s a tábornoki rendfokozatig. Csendőr lett 17 éves korában s negyvenhárom évi tényleges csendőrszolgálat után ment nyugállományba s e sorok írása idején már tizenkettő éven át élvezti szerény visszavonultságban a jól megérdemelt nyugalmat. Csendőrségi pályájához fanatikus szeretet fűzte a lelkes és ifju embert s ezt az érzést hűen ápolja lelkében az ősz tábornok, törhetlenül bizva az ország és a csendőrség szebb jövőjében s régi fényének visszaszerzésében. Ideális eszmék szolgálatába állította munkáerejét, tudását és tehetségét s ha visszapillant a megfutott, küzdelmes utra s a hatodfél évtizedre, jóleső érzés és büszke öntudat töltheti el egész valóját, mert ezt az utat becsülettel

futotta meg, többszörösen kitüntetve Ófelsége, a király által, övezve barátai, bajtársai s volt alárendeltjei ragaszkodásával és nagybecsülésével.

Kimagasló katonai egyénisége mellett hódító vonása egyéni, lebilincselő és közvetlen szeretetreméltósága, mellyel melegen öleli át lelkünket s egyszerre barátta avat. Nem morzsákat szór, hanem egész szívét adja oda és egész szívet hódít. Az egész ember egy nagy szeretet-oszlop, melyhez bárhonnan közeledünk, érezzük melegét.

Hamburger Lajos

hadnagy, II-od segédtiszt.

Született Sátoraljaúj helyen 1849 március hó 17-én. Római katolikus vallású. Polgár fia. Három gimnáziumi osztályt szülővárosában végzett. 1870 február 5-én avatott fel — utóállítást utján — a törvényes szolgálati kötelezettség mellett a cs. és kir. 66. gyalogezredhez. Őrvezetővé 1871 augusztus 16-án, tizedessé 1871 október 6-án, szakaszvezetővé 1872 szeptember 26-án, őrmesterré 1873 február hó 16-án lépett elő. Mint őrmester vétetett át 1875 február hó 4-én a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz próbaszolgálatra. 1876 május 1-ével a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság állományába helyeztetett. 1879—80. években a Ludovika Akadémia előkészítő, 1880—81. években ugyanott a tisztképző tanfolyamát »jó« eredménnyel végezte.

Hadapróddá 1881 szeptember 1-én, hadapródtiszt helyettesé 1882 június 1-én, hadnaggyá 1882 november 1-én lépett elő. 1882 december 1-én a m. kir. IV. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett és oktatótisztt lett Kassán, hol 1883 június 31-ig szolgált. Ez év augusztus 28-án a m. kir. I. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett vissza. Itt előbb szakaszparancsnok Kolozsváron, később a kerület törzsénél II-od segédtiszt. 1884. évben leköszönt a rangjáról és polgári pályán helyezkedett el. Majd Amerikába vándorolt ki, hol állítólag katonai szolgálatba lépve, magasabb rangot ért el.

Hamburger hadnagy nőtlen ember volt. Magyarul, németül, tótul tökéletesen, románul jól beszélt.

Hamburger hadnagyot a hivatásszeretet hívta a csendőrséghez. Mint fiatal tiszt tiszta jelleme, kifogástalan erkölcsi felfogása, szeretetreméltó modora miatt közkedveltségnek örvendett. Igen szorgalmas, buzgó és tevékeny tiszt volt, aki fáradhatlanul és lelkiismeretesen teljesítette kötelemét. Önképzésén szorgalmasan fáradt. Engedelmes, nyílt jóakaratu, figyelmes, előljárói becsülését kiérdemelt s alárendeltjei ragaszkodását bíró tiszt volt. Edzett és egészséges. Mint oktatótisztt jól megfelelt. Szakaszát tökéletesen rendben tartotta.

Gergely Ferenc

I. osztályu százados, szárnyparancsnok.

Született Csikszentimrén (Csik vármegye) 1856 október hó 4-én. Római katolikus vallású. Földműves fia. Csikszomlyón öt gimnáziumi osztályt végzett jó sikerrel. 1875 december 6-án — mint ujonc — avatott fel a felállított cs. és kir. 10-ik számú országos csendőrparancsnoksághoz három évi sorhad-, hét évi tartalék- és két évi honvédségi szolgálati kötelezettség mellett. 1876 május 1-én — mint csendőr — a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság állományába vétetett át. Cimzetes őrsvezetővé 1878 május 15-én, őrsvezetővé 1879 április 14-én lépett elő. 1879—80. években a Ludovika Akadémia előkészítő, 1880—81. években ugyanott a tisztképző tanfolyamot »elégleges« eredménnyel végezte. Hadapróddá 1881 szeptember hó 1-én, hadapródmesterré 1882 április hó 16-án, hadnaggyá 1882 november 1-én neveztetett ki. Mint hadapród-őrsparancsnok, Kolozsváron működött. Hadnagy-szakaszparancsnok ugyanott, továbbá Brassóban és Besztercén. Főhadnagy 1884 november 1-ével. E rendfokozatban szakaszparancsnok Marosvásárhelyen. 1894 szeptember 1-én a m. kir. IV. számú csendőrkerülethez helyeztetett. II. osztályu századossá 1894 november 1-én lépett elő. Szárnyparancsnok Nagyváradban. I. osztályu százados 1895 november 1-ével. 1896 augusztus 1-én a m. kir. I. számú csendőrkerülethez helyeztetett vissza szárnyparancsnoknak Brassóba. Itt halt meg szívszélhűdés következtében és itt helyezték örök nyugalomra 1900. évben.

Kitüntetései: 1882. évben honvédelmi miniszteri dicséző okirattal elismerés fejeztetett ki részére az altiszti tanoncképzés alkalmával — oktatói minőségben — kifejtett szorgalmáért és eredményes ténykedéséért. Birtokosa volt a jubileumi emlékéremnek.

Gergely százados nős ember volt és három gyermek atyja. Csupán Magyarországot ismerte. A sportnemek közül az uszás és vívásban s az atlétikában volt jól gyakorlott. Magyarul tökéletesen, németül és románul jól beszélt. Ellenség előtt nem szolgált.

Gergely százados kora ifjúságában határozta el magát a csendőr pályára s azon élete végéig hűséggel meg is maradt. Tiszti alkalmazásban közel husz évet töltött. Komoly, higgadt, becsvágyó, lelkiismeretes és szorgalmas tiszt volt. Megfelelő szellemi képességénél fogva szakasz- és szárnyparancsnoki hivatását eredményesen töltötte be. A közbiztonsági szolgálat kezelését helyesen irányította, a fegyelmet és rendet

alosztályainál erélyesen kezelte. Alárendeltjeire nevelő befolyását jól érvényesítette. Előljárói bizalmát, alárendeltjei ragaszkodását bírta.

Missuray János

főhadnagy, ideiglenes szárnyparancsnok.

Született Nagyváradon 1846. évben. Római katolikus. Magánzó fia. Hat gimnáziumi osztályt végzett. A cs. kir. 1-ső huszárezredben a legénységi állományban mint szakaszvezető 10 évet, a m. kir. 2-ik honvédhuszárezredben 2 évet, összesen 12 évet szolgálván, 1880 december 31-én végelbocsátott. Ezután Bihar vármegyében — mint járási csendbiztos — szolgált. A honvédelmi miniszter 1881 november 24-én kelt rendeletével csendőrhadapróddá neveztetett ki. A m. kir. 2. számú csendőrpáncsnoksághoz osztatott be. 1882 szeptember 11-én hadapródormesterré, 1882 november 1-én hadnaggyá neveztetett ki. Szakaszparancsnok volt Aradon és Békés-Gyulán. 1883 december hó 1-én a felállított m. kir. 3. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett, első szakaszparancsnokul Zilahra. Főhadnaggyá 1884 november 1-én lépett elő. 1882—1888-ig Zilahon, 1888—1890 június hó 6-ig Debrecenben szakaszparancsnok. Itt ideiglenesen szárnyparancsnok is volt. 1890 december 29-ével — rangjának megtartása nélkül — fogvatékba vétetett.

Missuray János főhadnagy nős ember volt és hét gyermek atyja. Magyarul és románul tökéletesen, németül jól beszélt. Buzgó, szorgalmas, magasabb kiképzés után törekvő, vidám kedélyű, hivatását szerető, nyílt jellemű tiszt volt. A csendőrségi szolgálatban — úgy elméleti, mint gyakorlati téren — jól tájékozott. Előljárói és feljebbvalói irányában engedelmes, tiszteletteljes és előzékeny, alárendeltjeivel szemben megfelelő erélyű és gondoskodó volt.

Borbély Ferenc

I. osztályu százados-számvivő.

Született Görgényszentimre községben (Maros-Torda vármegye) 1845 július hó 7-én. Agostai evangélikus. Polgárember fia. Négy reáliskolai osztályt végzett. Felavatása előtt a kereskedői pályán működött. 1866 április 14-én rendes sorozás útján avattatott fel a cs. kir. 62. gyalogezredhez. Tizedes 1867 július 1-én, szakaszvezető 1867 szeptember 5-én, őrmester

PATAY ANDRAS

FÖLDVÁRY LAJOS

PAPP MIHÁLY

ÉDERER NÁNDOR

1869 március 12-én. 1866. évben a poroszok, később az olaszok elleni hadjáratban vett részt. 1871 január 1-én lépett át próbaszolgálatra a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz. Csendőr címzetes őrmester 1871 március 16, őrsvezető címzetes őrmester 1871 június 1., őrmester 1872 január 1-ével. 1876 május 1-ével áthelyeztetett a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz. 1880 július 22-én jó eredménnyel tette le a csendőrszámvivői tisztí vizsgát. 1879—1881. években — mint számvivősségi segéd munkás — jó sikerrel alkalmaztatott. 1881 december 1-ével helyeztetett át a m. kir. 1. számú csendőrparancsnokság állományába. Hadnagy-számvivővé 1881 november 1-ével neveztetett ki. Főhadnagy-számvivővé 1884 május 1-ével lépett elő, II. osztályú százados-számvivővé pedig 1895 november hó 1-ével.* A kolozsvári csendőrkerület számvivője volt halála napjáig, mely tényleges szolgálata alatt hosszas betegsége után következett be 1904 december hó 6-án. Kolozsváron helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: hadiérem; II. osztályú legénységi katonai szolgálati jel; jubileumi emlékérem. 1899. évben május hó 22-én kelt legfelsőbb elhatározással részére hosszu időn át mindenkor kötelességű, kiválóan ügybuzgó és eredményes működéséért a koronás arany érdemkereszt adományoztatott.

Borbély százados-számvivő 1878. év augusztus hó 3-án vette nőül Gross Saroltát; házasságukból négy fiu és két leánygyermek származott. Magyarul és németül tökéletesen, románul jól beszélt. Magyarországot és Olaszországot katonai és csendőrségi szolgálatai alatt ismerte meg. Középtermetű, erős testalkatu, komoly, határozott jellemű, igen jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt. A gazdaszatkezelési szolgálat minden ágazatában kiválóan jártas és azt teljesen ismerő. Mint számvivőség vezetője igen jól alkalmaztatott. Előljárókkal szemben engedelmes és nyílt, alárendeltek irányában szigorú és méltányos; közkedveltségnek örvendett, szerény egyénisége és barátságos modora miatt.

Harminckilenc évet meghaladóan teljesített tényleges szolgálatot, mindvégig a szolgálat iránti teljes hűséggel és az intézmény iránti nagy szeretettel eltelten. A régi csendőrségnek egyik kimagasló, értékes tagja volt.

Borbély százados-számvivőnek igen jelentős volt azon alapvető munkássága, hogy az erdélyi csendőrség gazdaszat és pénztár kezelési utasításait átdolgozva, azokból egy mintakönyvet állított össze, mellyel előbb a kolozsvári, majd a megszervezett többi kerületek is ellátták magukat, ezzel biztosítva a gazdaszatkezelés zavartalanságát. Ezen mintakönyv szolgált alapul a később kiadott hasontárgyu utasításoknak. A könyv minta-gyűjteményt is tartalmazott a különböző ki-

* I. oszt. százados számvivő 1895 november 1-vel.

mutatások s egyéb számviteli és gazdasági (pénztár) kezelési okmányokat illetően.

Westerstätteni gróf Beckers Alfons

csász. és kir. kamarás, ezredes, a pozsonyi csendőrkerület első parancsnoka.

Született: Budán, 1828 május 24-én. Róm. kath. vallásu. Főnemes fia, ki magánoktatását és kiképzését a szülői háznál nyerte. Közvetlen katonai szolgálatba lépése előtt Borsod és Zemplén vármegyékben levő jelentékeny családi birtokán gazdálkodott. Mint hadapród-altüzér 1843 október 28-án avattott fel a csász. kir. 5. számú tüzérezredhez. Tüzérré 1844 január 14-én lépett elő. Hadnaggyá 1845 november 1-én nevezetett ki, egyidejűleg áthelyeztetvén a cs. kir. 43-ik sorhadgyalogezredhez. Főhadnaggyá 1847 július 20-án lépett elő és helyezettetett át a cs. kir. 57. sorhadgyalogezredhez. 1848. évben résztvett az Olaszország elleni hadjáratban. Sonne-Campagnánál megsebesült. Később résztvett Ferrara ostroma felmentésénél, Revere és Rovereto ostrománál. II. osztályú századossá 1849 március 1-én és még ugyanezen év szeptember hó 16-án I. osztályú századossá nevezetett ki. 1850 július 1-ével áthelyeztetett a csász. kir. 5. számú huszárezredhez. 1852 február hó 1-én nyugállományba tétetett. 1853 február 1-én rangjáról leköszönt. Husz évi nyugalomban lét után 1873 május 1-ével a tényleges állományba vétetett vissza s ez év január 1-től augusztus 18-ig a m. kir. 5. számú pozsonyi honvédszászlóalj ideiglenesen parancsnokolta. 1874 március 4-én kelt legfelsőbb elhatározásával Ő felsége Beckers százados részére a császári és királyi kamarási méltóságot a legkegyelmesebben adományozta.

1878. évi február hó 11-én beosztatott a m. kir. 3. számú csongrádi honvédszászlóaljhoz, majd ez év november 21-én a m. kir. 6. számú délbácskai honvédszászlóaljhoz. 1879 május hó 16-ával a m. kir. 43. sz. középszatmári honvédszászlóaljhoz helyeztetett. Őrnaggyá 1879 október hó 25-én lépett elő, előbb Budapesten jó eredménnyel elvégezvén a honvédtörzstiszti tanfolyamot. 1879—81. években a m. kir. 56. számú trencsényitri honvédszászlóalj önálló parancsnoka. 1882 május 13-ig parancsnokolta ezen zászlóaljat. Május 14-ével a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság állományába csendőrségi próbaszolgálatra vétetett át; november 28-án kelt legfelsőbb elhatározással pedig szemléstörzstisztté nevezetett ki. Szegedről e minőségében áthelyeztetett a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz Kassára. 1883 december 1-ével a m. kir. 5. számú csendőrparancsnokság első parancsnoka lett. Alezredessé 1884 május 1-ével, ezredessé 1887 november 1-ével

nevezetett ki. A pozsonyi kerületet parancsnokolta 1891. évben bekövetkezett haláláig. Pozsonyban helyeztetett örök nyugalomra. Váratlan halála — mely hatvanöt éves korában érte — mély részvétet keltett.

Kitüntetései: 1878-ban lett birtokosa a hadiéremnek, 1886 augusztus havában pedig a III. oszt. szerb királyi Takova rendjelnek.

Gróf Beckers ezredes nő, gyermektelen ember volt. A magyar, német és francia nyelvet tökéletesen beszélte. 1870. évig nagyobb utazásokat tett, különösen Ázsiában, Afrikában, beutazta ezenkívül Egyiptomot és Nubiát.

Mint katona és csendőr kiválóan működött. Minden irányban jól képzett, a csendőrségi szabályzatok s a szolgálat minden ágazatában teljesen jártas volt. Nagy szorgalmat fejtett ki önképzése terén is. Minden beosztásában tökéletesen megfelelt. Előljárói iránt meggyőződésből engedelmes és nyílt, alárendeltjeivel szemben szigorú, jóakaratu és gondos volt. Bajtársai körében nagy kedveltségnek örvendett.

Életpályája — mint láttuk — rendkívül érdekes és mozgalmas volt. Nyugtalan természete azt erősen változatossá tette. De mindenkor megmaradt egész embernek s ott, hova a sorsa állította, átlagon jóval felülinek bizonyult. Nem volt szerencsés modoru, nem kereste az átlós utakat, megmaradt szilárd nyugalmunak, a maga értéke és erejének teljes tudatában levőnek. Majdnem azt mondhatnók, hogy önbecsérzete inkább fiatalabb korában volt nagyobb s utóbb — az élettapasztalatok hatása alatt — mérséklődött. Kiméletlen energiával szolgálta azt, amit célba vett. Sokat dolgozott s másokkal is dolgoztatott. Hazafiasságában tulnyomó az önfeláldozás eleme. Ő senkinek sem volt olyan kegyetlen zsarnoka, mint önmagának. Talán nem népszerű, de a népszerűséget nem is kereste. A jól végzett munkában találta meg lelke nyugalomát és egyensúlyát. Erőskezű vezetése alatt szálította meg a csendőrség a pozsonyi csendőrkerület területét, melynek hét nehéz évet meghaladóan volt parancsnoka. Küzdött azért, hogy a csendőrség teljesítőképeségét fokozva, annak eredményét biztosítsa, mert csak így remélhette a kitűzött cél elérését. Nagyfotosságu hivatását méltóan töltötte be s azért illő, hogy az utókor és az utódok is elismeréssel róják le mélységes tiszteletüket emléke iránt. Kemény, kitartó, szívós katona és derék, puritánjellemű magyar főúr volt. Idegen nevet viselt, de érzésében, lelkében magyarrá vált; szerte e földet, becsülte fiait s mint jó magyar és testületéhez hűséges csendőr halt meg.